

Ebikolwa by'abahwenda ba Yesu

Ebikolwa

Enyanjula

Ehitabo *EBIKOLWA BY'ABAHWENDA BA YESU* hiroma hu ngeri eyi hibbubble hy'abafugiirira Kurisito hyatandihamo era n'engeri eyi hyasasaana ohunja mu Yerusaalemu hyatiina mu twale ly'e Buyudaaya n'e Samaliya ko n'ebitundu ebindi. Ehyo hyalijo ng'olu Yesu galoma abahwenda babe ko gatiina mwigulu (1:8). Luka nj'owarajandiiha ehitabo hino. Luka oyo gaali musanju era gegenderesa mu pandiiha yiye. Amañuliro Amalañi n'Ebikolwa by'Abahwenda ba Yesu, gabijandiihira nje Tefiilo owaali Omuyonaani (1:1).

Hiboneha hiiti ehitabo Ebikolwa by'Abahwenda ba Yesu bahijandiiha ñagati w'omwaha gw'enkaaga n'enkaaga neene oluvanyuma lw'ohusaaliwa hwa Kurisito olwohuba hiheneresa ni bahiiri hulehula Pawulo ohunja mu komera. Luka gagendanga ni Pawulo era hiboneha oti gahinjandiihira mu hibuga Atiyokiya. Ehitaro Ebikolwa by'Abahwenda ba Yesu hitandiihira aña bahomya Amañuliro Amalañi aga Yesu Kurisito ng'olu Luka gagajandiiha era hitandiha ni hiroma hu hunjiriwa hwa Yesu mwigulu.

Luka mu hunjandiiha ehitabo hino gaali n'ehigendererwa c'ehyene hy'ehi gaali ni nahyo n'añandiiha Amañuliro Amalañi

aga Yesu Kurisito. Luka gendire Tefiro, n'abafugiirira Kurisito abaali ni beyongera obungi habuhyanabuhyya ohugumya ebyo ebi baali ni babegirisa. Olw'ehyo ganjandiiha bulanji bugali n'anyonyola ebinjamba hu bulamu wa Yesu n'engeri eyi Manjuliro Amalanji gasasaana mu hyalo.

Ehitabo Ebikolwa by'Abahwenda ba Yesu, hituna ehy'ohuboneraho ng'olu ehibbubbu hy'abafugiirira Kurisito ehidaayi hyagumira mu hufugiirira Kurisito. Abahwenda ba Yesu beesiga Omwoyo Omutukuvu gabanya amaani, babuulira abaatu abeene abangi.

Ebiri mu hitabo hino mu buupi

1. Omwoyo Omutukuvu geeha hu bahwenda (1:1-8:1)
2. Bahiyaania abafugiirira Kurisito era Amanjuliro Amalanji gasasaana mu bitundu ebindi (8:2-12:23)
3. Olugendo oludaayi olwa Pawulo ohutiina ohubuulira (12:24-14:28)
4. Oluhihiho lwhala mu Yerusaalemu (15:1-35)
5. Olugendo olwohubiri olwa Pawulo ohutiina ohubuulira (15:36-18:22)
6. Olugendo olwohudatu olwa Pawulo ohutiina ohubuulira (18:23-20:38)
7. Pawulo bamuñambira mu Yerusaalemu (21-26)
8. Banjira Pawulo e Rooma (27-28)

¹ Ow'enjono Tefiro, mu hitabo hyange ehidaayi nahuñandiihira ni kuloohesa ebyo ebi Yesu gatiina n'ahola era n'asomesa ohuñwa olu gatandiha ohuhola omulimo

gugwe,* ² ohwolera erala hu ludaalo olu gatiina mwigulu n'ahenire ohulaabbira abahwenda babe abagatobola, Omwoyo Omutukuvu n'amutangirira. ³ Abanamaani ni bamuhomerera hu musalabba, gafa bamusiiha aye ng'alamuha. Ni galamuha gahena endaalo amahumi ane n'atiina n'abonehera abahwenda babe abo ɣano ni naŋala ohuhahaha ati dala gaali mulamu era gabalomeranga ebinjamba hu Hatonda n'obuŋugi buwe mu bulamu bw'abo abamufugiirira. ⁴ Lulala ni gaali ni nabo ni bali hu hiiŋulo gabaloma ati, "Simuŋwanga mu Yerusaalemu ohwola olu Bbaabba alibaŋeeresa ehirabo ehy'Omwoyo Omutukuvu oyu gabasuubisa ng'olu mbayenga ni mbalomera.* ⁵ Yowaane omubatiza gabatizanga abaatu n'amaaji aye enywe mu ndaalo ejitali jaŋaleenji muja hubatiziwa mu Omwoyo Omutukuvu."*

*Yesu atiina mwigulu
(Mar 16:19-20; Luk 24:50-53)*

⁶ Nindi olundi ni baali ni bahumbeeene, abahwenda babuusa Yesu baati, "Olwo Musengwa, mu hiseera ehyene ehyo kehi olibbingiramo Abarooma abatuŋuga ewe waŋuga Yisirayiri hya Dawudi omuhalehale olu gaŋuganga?" ⁷ Nga Yesu abagabolamo ati, "Sihyenye ohumanya ebiseera oba oludaalo lw'ebyo ebiri mu tegeha n'obuŋangi wa Bbaabba."

* **1:1** 1:1 Luk 1:1-4 * **1:4** 1:4 Luk 24:49 * **1:5** 1:5 Luk 3:16;
Yow 1:33

8 Wabula ehi muli n'ohumanya hiri hiti Omwoyo Omutukuvu n'anahabeheho anahabaleetera ohuba n'obunjangi mwalomera abaatu bomu hibuga Yerusaalemu, abomu twale ery'e Buyudaaya n'erye Samaliya ko n'abomu hyalo hyosihyosi ekipambaho.

9 Ni gagwisa ebibono ebyo, nga Hatonda amunjira mwigulu. Gatiina bosibosi ni bamutaayeho emoni ohwola olu ehireri hyamuwi-
ha gaabagotaho.* **10** Baali bahirengereeye engira eyamujira ḥa mugulu, ng'ajo ni naajo ḥabaanjo abasinde babiri abaali ni bambaaye engoye ekosa abaaja bemeerera aja baali.
11 Ng'abasinde abo bababuusa baati, “Enywe abasinde b'e Galilaaya, hiina ehibemeerehise ḥano ni mulengereeye ḥamugulu? Yesu oyo oyu muweene n'atiina mwigulu po aligobola atyo ng'olu mumuweene n'atiina.”

*Matiya agobola mu hifo hya Yuda
(Mat 27:3-10)*

12 Ng'ajo abahwenda bañwa aja baali hu lusozi olw'emisaala ejibalanga baati Emizayiti baagamayo mu hibuga Yerusaalemu. Olusozi olwo lwali suulu n'omunwa ohunjwa mu hibuga ehyo.* **13** Ni boola mu Yerusaalemu nga bengira mu nyumba omu bamenyanga, baniina mu hisenge hyawe ehyali ḥamugulu. Abaatu bano baali nje Peetero ni Yowaane ni Yakobbo n'Andereya ni Filipo ni Tomasi ni Bbatulumaayo

* **1:9** 1:9 Mar 16:19; Luk 24:50-51 * **1:12** 1:12 Ebbayibbuli ejindi jiroma jiiti, olugendo olu amagambi gafugiiriranga omuutu ohugenda hu ludaalo lwa Sabbaato.

ni Matayo ni Yakobbo omwana w'Alufaayo ni Simooni omuzelote ni Yuda omwana wa Yakobbo.¹⁴ Abaatu bano bosibosi ko n'abahasi abagenderanga ŋalala ni Yesu nga pomuli abaganda babe ni nyina Malyamu bahumbaananga aja ni naŋa ohusaba.

¹⁵ Lulala mu biseera ebyene ebyo, Peetero gemeerera ŋagati mu bahye abaali ni bafugiirira Kurisito abaali ni banjera abaatu nga cikumi n'abiri ng'abaloma ati,¹⁶ “Aboluganda, Ehyajandiihiwa ehi Omwoyo Omutukuvu gawihulira habaha Dawudi hyali n'ohwolerera. Ehyajandiihiwa ehyo hiŋamba hu Yuda owatangirira abaja ohunjamba Yesu¹⁷ ate nga gaali wahyefe, yeesi oyu Yesu gangala hyefe huhole obuŋeeresu buno.”

¹⁸ (Ebbeesa eji baamuŋa olw'ehikolwa hihye ehyo ehibi bajigulamo ehisugu era mu weene omwo ni geetuga, gaŋanuha hu musaala ohu geetugira gagwa ng'ehida hyosuha n'ebyomuhida nga bijofumuha.*¹⁹ Hiisi muutu mu hibuga Yerusaalemu gaŋulira ehiit u ehyo era baguliha n'ehifo ehyo esiina mu lulimi lwawe baati Akeludama amahulu galyo ti, “Ehisugu hy'amafugi.”)

²⁰ Ng'ano Peetero atiina mu moni abaloma ati, “Dawudi gaŋandiiha mu hitabo hya Zabbuli ati, “Leha ehibbwwe hyembere mu gunda lirye, ŋaŋume amenyamo.’

“Era ati,

“ ‘Ehifo hihye bahiŋe omuutu owundi.’*

* **1:18** 1:18 Mat 27:3-8

* **1:20** 1:20 Zab 69:25; 109:8

21 “Olw’ehyo hyenda mwangale omuutu owundi agendire ni neefe ehiseera hyosihyosi ehi hubaaye ni Yesu Musengwa, **22** ohwemera erala mu biseera bya Yowaane omubatiza ohwola olu Yesu gatiina mwigulu, agobole mu hifo hya Yuda atwenjimbeho mu hulomera abaatu ng’olu Yesu galamuha.”*

23 Ng’ano baleeta amasiina g’abaatu babiri, Yosefu oyu balanganga baati Barusabba ko n’erindi baati Yusito ko n’owundi ni bamulanga baati Matiya. **24** Nga basaba baati, “Musengwa ndiiwe omanyire ebiri mu myoyo j’abaatu bosibosi. Olw’ehyo husunga otulage oyu ewe omwene otobooye hu bano bombi, **25** agobole mu hifo hya Yuda mu mulimo gw’obuhwenda ogu niye galeha gaaja emusaanira.” **26** Ni bahubba ahalulu, hagwa hu nje Matiya era nga genjimba hu bahwenda bala ehumi namulala.

2

Ohuuja hw’Omwoyo Omutukuvu

1 Ebyo ni byanjwa, oludaalo lw’embaga eyi balanga baati Petekoote* ni lwola, abafugiirira Kurisito bosibosi baali bahumbeeene mu hifo hirala mu hibuga Yerusaalemu. **2** Baali bahiiri ajo nga ajo ni naanje banjulira ohwoluma hy’ohwepunga enyene ey’amaani ni hunjwera mwigulu nga hunjulirihana mu nyumba mwosimwosi omu baali ni behaaye. **3** Ng’ano babona n’ebiitu ebyali ni bifaaana oti hani

* **1:22** 1:22 Luk 3:21; 24:51 * **2:1** 2:1 Leev 23:15-21; Mag 16:9-11

ndimi j'omuliro era nga jeyabulamo jiiha hu hiisi mulala hu bafugiirira Kurisito abo. ⁴ Nga bosibosi Omwoyo Omutukuvu abamaamira era nga batandiha ohuloma mu ndimi ejindi ejibaali ni batamanyire, Omwoyo omwene n'ali nj'abalomya endimi ejo.

⁵ Naahani mu biseera ebyo, ḥaaalino Abayudaaya abanadiini abaali ni bañooye mu mawanga agenjabulo ni bali mu Yerusaalemu olw'embaga eyo. ⁶ Abaatu abo ni bañulira ohwoluma hula ohwali hy'ohwa epunga enyene ey'amaani nga banjindigana bahumbaanira anjali abafugiirira Kurisito. Ehyabahenaho ebyenjungula nje hiisi mulala hu bo ohunulira abafugiirira ni baloma mu ndimi ejitali jaawe. ⁷ Ng'ano bebuusa baati, "Abaatu bano bosibosi si Bagalilaaya abatamanyire ndimi jeefe? ⁸ Hiija hiitye ohuba ti baloma endimi jeefe? ⁹ Abaperusi, Abameedi n'Abalaamu, n'ejabanwa mu Mesopotamya, Buyudaaya ni Kapadokiya; Pooto n'Asiya, ¹⁰ Fulugya nomu Pafiliya; Misiri nomu matwale ga Libbiya agali ohuupi n'e Kireene n'abandi ni bali bageni abahyaye ḥano ohunwa e Rooma, ¹¹ nga pomuli Abayudaaya n'abalugendwa abengira ediini y'Ehiyudaaya! Era n'abandi abanwa hu hizinga hy'e Kureete n'Abañarabbu? Cooka hwesihwesi huli huñulira ni baloma mu ndimi jeefe enyene hu byamaliholiho ebi Hatonda aholire!"

¹² Hino hyabatangalasa era nga bebuusa abeene n'abeene baati, "Hino hitegeesa Hiina?"

¹³ Aye abandi nga babajeeja hubajeeja ni ba-

balanga bameesi abehapiiye omwenge!

Obuhwenda wa Peetero eyiri abaahumbaana

¹⁴ Ng'ano Peetero gemeerera ɳalala n'abahwenda bahye ehumi namulala ng'abaloma n'adundireho ejanjaasi ati, "Bayudaaya bahyange ko ni nenywe mwesimwesi abamenya mu hibuga Yerusaalemu, mutegere ohutwi munjulirise ehi ndoma. ¹⁵ Abaatu bano ko ni neese samwene sihuli bameesi ng'olu abandi hunywe munjeega olwohuba ko jiri esaawa edatu ejomu mugamba ate ng'olu mumanyire sibaajuuna humeera! ¹⁶ Ohutusaho hino hyoherehiise ehibono ebi Hatonda galomera mu naabbi Yoweeri ati,

¹⁷ "Mu ndaalo ej'olvanyuma,
ndinjeeresa Omwoyo wange hu baatu bosi-
bosi aŋabula hubihisya.

Olw'ehyo,
abasaani benywe n'abahaana benywe,
baja hulomera abaatu ehibono hyange.

Abaseere benywe balyolesewa,
n'abaatu abahulu mu gwanga ndibalooetes aebi-
rooto.

¹⁸ Mu ndaalo ejo,
ndinja abanjeeresa bange abasinde
n'abahasi

Omwovo wange Omutukuvu nga balomera
abaatu ehibono hyange.

¹⁹ Ndihola ɳa mugulu mu bbanga ebiitu
ebiryenjunjisa abaatu
ko n'ebiyamaliholiho ebiriraga obuŋangi
wange hu hyalo.

Hu hyalo hulibaho ohujijuha hw'amafugi mu
baatu
ko n'omuliro n'eriisi ebiitu ni biguhuuliha.

²⁰ Eryuba ηamugulu linahabeho enjirema,
n'omwesi gulicuuha gwafaana hy'amafugi.
Ebyo nj'ebiribano ng'oludaalo oluhulu
olu Musengwa alisaliraho emisango ko
lwola.

²¹ Aye ni luliba ni luhiiri hwola,
hiisi aliranga Musengwa n'amusunga ohu-
munojola, ali munojola.*

²² Nga Peetero geyongera aloma ati, "Bayisir-
ayiri bahyange, mwetege mbalomere. Muhi-
manyire bulanji muuti Yesu omusaale womu
hibuga hy'e Nazaleesi ni gaali n'ahiiri mu hyalo
muno Hatonda gamuña ohuhola ebyamaliholiho
eby'amaani ohuhahasa ati nj'oyu gafuujaho am-
ate ohuuja ohubanojola. ²³ Wayire hyali hi-
ityo, mwaleha baamujayo eyiri abaatu ababi
abatamanyire Hatonda. Cooka mu tegeha yiye
omwene, Hatonda gamanya ati hino hiribano
era gaaganya hyolerera nga mwenimba n'abaatu
abo abatamanyire Hatonda bamwita ni ba-
muhomeverera hu musalabba. ²⁴ Aye Hatonda
sigaganya amaani g'ohufa hu mubonjera e
magombe era gamulamusa nindi gaaba mu-
lamu.* ²⁵ Habaha Dawudi gamulomaho ati,
" 'Hiisi obuhya mbona Hatonda Musengwa naali
ni neese.

Era olwohuba ali ni neese,
sinja hwejendehererera.*

* **2:21** 2:21 Yowe 2:28-32 * **2:24** 2:24 Mat 28:5-6; Mar 16:6;

Luk 24:5 * **2:25** 2:25 Zab 16:8-11

26 C'ehigira omwoyo gwange gusaŋalya,
n'olulimi lwange lusangaafu

27 olwohuba ndi suubi ti,
wayire ndifa olindamus.

Solireha mwoyo gwange ohusigala e magombe,
era solireha Omwawufu wuwo ohubolerayo.

28 Wundagire amagira agaapira mu bulamu.

Onahanjjuse esangaalo
olwohuba nja huberereranga ni neewe.' "

29 Nga Peetero geyongera aloma ati, "Aboluganda, mbalomera hino ni mbula ehinemoota. Sehulu yeefe habaha Dawudi era omwene hulloma bibono ebyo gafa n'amagombe gage galijo n'ohwosa olwa leero luno. **30** Dawudi gaali naabbi era gamanya ati Hatonda geeyama era gaalayira n'ohulayira ati mulala hu bejuhulu babe alisikira etebe ey'obwahabaha buwe.*

31 Era olw'ohumanya ebyali ni bija hubano, galoma hu hulamuha hwa Kurisito oyu Hatonda gafuujaho amate ohunorjola abaatu ati Hatonda sigmaali n'aja humuleha ohusigala e magombe era omubiri gugwe sigwabola. **32** Hatonda galamus Yesu era efe abaloobera babe hwamweboneraho n'emoni era huli bajulizi b'ohulamuha huhwe ohwo. **33** Ni gatiina mwigulu Hatonda era Semwana gamuŋa eŋono gamuta hu tebe y'obuŋugi ohuŋuga ni naye era gaamuŋa Omwoyo Omutukuvu oyu gamusuubisa era hwesi gatuyombolaho ehirabo hihye ehyo, mwesi mweboneraho era nj'ehiri hutulomya ebi muŋulira."

34 Dawudi niye sigatiina mwigulu aye aloma ati,

* **2:30** 2:30 Zab 132:11; 2 Sam 7:12-13

"Hatonda Musengwa gaaloma Musengwa yange ati,
 'Yiihala ni wundireene hu lubega olw'omuhono gwange omulungi

³⁵ ohwola olu ndifuula abasigu babo
 ekookolo ey'ohutaho amagulu gago.' ”*

³⁶ “Olw'ehyo abaatu bosibosi mu Yisirayiri bali n'ohumanya baati Yesu oyo oyu mwanjayo bamuhomerera hu musalabba nj'oyu Hatonda gafuujaho amate gamufuula Musengwa era Kurisito Omunojosi w'abaatu.”

³⁷ Abaatu abo ni banjulira ebibono ebyo nga bibasimita hu myoyo era nga babuusa Peetero n'abahwenda bahye baati, “Aboluganda huhole hiina konyo Hatonda atusoniже?” ³⁸ Nga Peetero abagabolamo ati, “Mwebbwage mucuuse emyoyo era hiisi mulala hu nywe abatiziwe mu siina lya Yesu Kurisito ko babasonije ebibi byenywe. Era ni munahole ehyo, mwesi munasune ehirabo hy'Omwoyo Omutukuvu, ³⁹ olwohuba Hatonda gasuubisa ohuhibaŋa enywe n'abaana benywe ko n'abaatu bosibosi abalimufugiirira wayire nga bamuli ŋaleenji. Hatonda Musengwa alinja hiisi muutu oyu alanga gatiina eyi ali ehirabo hino ehy'Omwoyo Omutukuvu.”

⁴⁰ N'atambisa ebibono ebindi ebinjeraho, Peetero geyongera ohubegalihra n'ohubalabula n'aloma ati, “Musabe abanoŋole muŋone ehiguudyo ehi-naħoole hu baatu ababi abomu mulembe guno.”

⁴¹ Ng'ano hu ludaalo olwo abaatu ng'ekumi

* ^{2:35} 2:35 Zab 110:1

edatu bafugiirira ebibono bibye era nga baba-tiziwa.

Esambo j'abafugiirira

⁴² Ng'ajo abaatu abo abafugiirira Kurisito bosibosi begumya ohwega ebi abahwenda babasomesanga n'ohuhumbaananga ɣalala ng'aboluganda ohusaba n'ohuliira ɣalala.*

⁴³ Abaatu bosibosi mu hibuga omwo nga beñunja olw'ebiyamaliholiho ebingi ebi bahwenda baholanga era nga bibaleetera ohuña Hatonda enono. ⁴⁴ Abafugiirira abo bosibosi baali n'obulala era begumya ohuhumbaananga ɣalala n'ohutambisanga hitabwe ebiitu ebi hiisi mulala galinga ni nabyo.* ⁴⁵ Abalinga n'ebiitu babitundanga bayeeda abahyawe abaali ni banjuma hy'ohwenjambaho. ⁴⁶ Habuhyabuhyang begumyanga ohuhumbaanira hu Yekaalu ohujumiryia Hatonda era hiisi mulala mu mago gage genjulanga ebiryo n'omwoyo mulala era gaabirya n'abahye mu sangaalo.

⁴⁷ Mu hiisi hiiitu bajumiryanga Hatonda, n'abaatu bosibosi mu Yerusaalemu baasiimanga esambo jaawe. Era hiisi owahyanga Yesu Musengwa gongerangaho omunjendo gw'abaatu abanonjohanga ohuñwa mu bibi byawe.

3

Peetero ajonia omusinde omuleme

* **2:42** 2:42 Mu Luyonaani hiroma hiti, "Beegumyanga n'ohubbwgabbwganga omugaati ehiri n'amahulu ag'ohusembera mu ndaalo jino." * **2:44** 2:44 Bik 4:32-35

¹ Lulala Peetero ni Yowaane batiina hu Yekaalu egulo hu nyanga ey'omwenda ohusaba.

² Naahani ḥaalijo omusinde owanjwa mu hida hya nyina ni hyamufutafuta oyu hiisi ludaalo banjiranga beehasa ḥa mulyango ogwingira mu lunya lwa Yekaalu ogu balanganga baati: “Omulyango Omujoono,” ohusungirisa ebbeesa hu baatu abengiranga.

³ Omusinde oyo ni gabona Peetero ni Yowaane ni babitajo ohwingira mu Yekaalu ng’abasunga ebbeesa. ⁴ Nga Peetero ni Yowaane bamusimba emoni, nga Peetero ahena amuloma ati, “Tuhejeho.” ⁵ Ng’ola abahejaho n’asuubira ati banamuñeho ahaatu. ⁶ Aye Peetero ng’amuloma ati, “Ese puma bbeesa ej’ohuhuña aye ehi ndi ni nahyo c’ehi kuña. Mu bunjangi obu Yesu Kurisito ow’e Nazaleesi gaapa, yinyoha ogende.” ⁷ Ni galoma atyo ng’amuñamba hu muhono omulungi amwinyosa. Ng’ano ni naaño amagulu g’oyu hyali ni hifutafutire gahahadala. ⁸ Nga hino himuña amaani ahuhutuha gemeerera, atandiha ohugenda gengira ni nabo mu lunya lwa Yekaalu n’agenda n’ohupuluha n’apuluha era n’ajumiryia Hatonda. ⁹ Abaatu bosibosi abaali mu lunya lwa Yekaalu ni bamubona n’agenda era n’ajumiryia Hatonda, ¹⁰ baahena bamufaania baati nj’omusinde ola oweehalanga ḥa mulyango ogwingira mu Yekaalu ogu balanga baati: Omulyango Omujoono n’asungirisa, nga beñunja bugali weene ehyali ni himwolireho.

Peetero anyonyola amahulu g’ehyamaliholih

¹¹ Omusinde ola owasungirisanga ni gaali n'ahyebonjire hu Peetero ni Yowaane abaatu bosibosi abaali mu Yekaalu bamubona beñunja bugali era nga badulumaho baja bahumbaanira aña baali mu lunya lwa Yekaalu mu hifo ehi balanga baati "Ehigangu hya Sulemaani."

¹² Peetero ni gabona atyo ng'abaloma ati, "Bayisirayiri bahyange, ehy'omusinde ono ohugenda hitabenunjisa ohwola ajo era mwatulengerera olwaga ajo oti hani buñangi ñalala n'obugwalaafu weefe mbebeimuleeteeye ohutandiha ohugenda. ¹³ Hatonda wa Yibbulayimu ni Yísaka ni Yakobbo, abasehulu beefe, gasalanjo ohugulumisa Yesu omunjeereswa weye oyu enywe mwegaana mu moni ja Pilaato olu abatangirisi benywe bamwemeħha mu moni jije ohumunjosesya, wayire nga Pilaato niye gaali asalireño ohumulehula.

¹⁴ Enywe mwasalanjo ohwegaana Yesu oyu Hatonda gangala era owaholanga ebiruñamu n'abula musango mwasunga baleħule omutemu owaali ni geetire abaatu.* ¹⁵ Oyo omwene bulamu era agira abaatu bosibosi baaba n'obulamu obutanjwaño nj'oyu mwañayo beeta aye Hatonda gamulamusa ohuñwa mu bafu. Era efe huli bajulizi b'ohulamuha huhwe.

¹⁶ Yesu oyu hufugiirira ahahadahise omusinde ono oyu mubona era oyu mumanyire. Olw'ohwesiga obuñangi wa Yesu nj'ehireeteeeye omusinde ono ohuñona era gaba muhwiye ng'olu mwesimwesi mumubona.

¹⁷ "Naahani balebe, ese manyire ti ebi enywe

* **3:14** 3:14 Yow 19:12-15

n'abaŋugi benywe mwahola Yesu, mwabihola lw'obuŋaayi. ¹⁸ Ne omwo pomu Hatonda gabita ko goherese ebigasuubisa abaatu n'abita mu banaabbi ni galoma ati ebyo mbebi balihola Kurisito oyu gafuujaho amate ohunoŋjola abaatu. ¹⁹ Olw'ehyo mwebbwage mugobole eyiri Hatonda abasoniŋe ebibi, era Musengwa agobose bunyaaha obulamu wenywe. ²⁰ Ni munahole ehyo Hatonda nindi anahabatumire Omunoŋosi ate nga siwundi wabula naali nje Yesu omwene oyo. ²¹ Cooka nga Yesu aja huhola n'ahiiri mwigulu ohwola olu Hatonda anahagobose bunyaaha ebiit u byosibyosi ebi gawumba ng'olu gahisuubisa ahale n'abita mu banaabbi babe abagwalaafu abaalijo ahale. ²² Olwohuba Musa naabbi wa Hatonda galoma ati, 'Musengwa era Hatonda wenywe alibatumira naabbi ohuŋwa mu balebe benywe abeene ng'olu gaatuma ese. N'aliija mudembuhiranga byosibyosi ebi alibaloma.* ²³ Aye hiisi muutu atalihola ebi naabbi oyo aliroma aliba sahiiri muutu wa Hatonda era bamusihiiirisanga ohuŋwa mu baatu ba Hatonda.'*

²⁴ "Era abanaabbi bosibosi ohuŋwera erala hu Samwiri baloma hu birinjo endaalo jino ebinjamba hu Yesu. ²⁵ Enywe ni neefe ndife aba Hatonda gasuubisa Omunoŋosi n'abita mu banaabbi, era n'endagaano eyi galagaana n'abasehulu befe, efe hwesi huyiganyulwamo. Galoma Sehulu yeefe Yibbulayimu ati, 'Abaatu abamawanga gosigosi mu hyalo balisuna ekabi

* **3:22** 3:22 Mag 18:15,18

* **3:23** 3:23 Mag 18:19

ni jiŋwa mu lusaaye lulwo.* ²⁶ Olw'ehyo, Hatonda ni gatuma Yesu omuŋeeresha wuwe omuhoda hu hyalo, gehereeye hu mutuma eyi muli abanje ekabi mucuuhe muŋwe mu bibi byenywe mutandihe ohuhola ebimusangaasa."

4

Beemeha Peetero ni Yowaane mu kooti y'Abayudaaya

¹ Peetero ni Yowaane ni baali ni bahi-iroma eyiri ehinjindi hy'abaatu, ng'abasengi n'omuhulu w'abasirikale abahuuma Yekaalu ኃላልና n'Abasadukaayo batiina eyi baali.

² Abaatu abo baali n'ehiruji ehy'amaani olwohuba mbo abahwenda abo ababiri baali basomesa abaatu baati Hatonda aliramusa abaatu ng'olu Yesu galamuha. ³ Ng'ano abaatu abo banjamba abahwenda abo babadanya mu komera ohwola mu mugamba ko babanosesye olwohuba hyali hiseera hy'egulo ni batafugiirira hubaŋohesya hu nyanga eyo. ⁴ Cooka bangi hu abo abaŋulira ebibono ebi Peetero galoma, bafugiirira Kurisito era omuŋendo gw'abafugiirira nga gweyongera ohwola abasinde ng'ekumi etaanu n'otataayeho bahasi n'abaana.

⁵ Ni wahya, abatangirisi b'Abayudaaya n'abaatu abahulu mu gwanga lyabwe ko n'abasomesa b'amagambi g'Abayudaaya behumbaania ኃላልና mu hibuga Yerusaalemu.

⁶ Mu bahumbaana, mwalimo omuhulu w'abasengi ba Hatonda oyu balanganga baati

* **3:25** 3:25 Tand 22:18; 26:4

Anaasi ni Kayaafa owaali n'amusikiyiye, ni Yowaane n'Alekizanda ko n'abandi abomu lulyo lw'omuhulu w'abasengi. ⁷ Ni bahumbaana nga balagira abahuumi baleeta Peetero ni Yowaane babemeha mu moni jaawe batandiha ohubanosesya ni bababuusa baati, "Mutusa neena obunjangi ow'ohuhola ebi mwaholire?"

⁸ Ng'ajo Omwoyo Omutukuvu amaamira Peetero amuña obugumu abaloma ati, "Enywe abatangirisibefe ko n'abaatu abahulu mu gwanga lino, mwetege mbalomere! ⁹ Hanye mutwemehire hwejosyeho olw'ehikolwa ehiranji ehy'ohunonia omusinde oyo owaali omuleme n'ohubalomera ngeri hi eyi hwamuñonisyemo, ¹⁰ ale enywe n'abaatu ba Yisirayiri abandi mwesimwesi muhimanyemuuti gañonire hu lw'obunjangi wa Yesu Kurisito ow'e Nazaleesi, oyu mwahomerera hu musalabba aye Hatonda gamulamusa. Yesu nj'agemire omusinde oyo gaba ti gemereeyenjano mu moni jenywe n'anjonire. ¹¹ Yesu nj'oyu Ebyanjandihwa biromaho biiti 'Ebaale eri enywe abatongoli mutala, nj'eryafuuha ery'omugaso mu gosigosi.* ¹² Yesu nje yeñene anjanga ohutunonjola. Njabula ngira yindi njano hu hyalo eyi omuutu anjanga ohubitamo ohunoñoha ohunjwa mu bibi ohutusaho n'abita mu ye."

¹³ Abomu hahiiho ni babona obusira wa Peetero ni Yowaane ate bahifaania baati baali baatu bahabuhyabuhya abaali ni batemangaho nomu somero nga benjunja era nga bahena

* **4:11** 4:11 Zab 118:22

bahihahasa baati abasinde abo baali balobera ba Yesu. ¹⁴ Cooka olwohuba omusinde ola oyu baali ni banjonisye gaali yeesi gemereeye mu moni jaawe ohuupi ni Peetero ni Yowaane, byabatangaliha bahaya ehy'ohuloma. ¹⁵ Olw'ehyo baalagira babatuse ebulaful basooke beteesemo. ¹⁶ Ni babatusa nga beteesamo ni bebuusa baati, "Huhole hutye abasinde bano? Abaatu bosibosi mu Yerusaalemu bahanire ohumanya ehyamaliholiho hino ehy'amaani ehibaholire era si-hunjanga hugaana huuti sihyalijo! ¹⁷ Wayire hiri hiityo huli n'ohuhinga ehiitu ehyo ohweyongera ohugenda mu baatu. Olw'ehyo hutteehwa ohulabula abasinde bano ni hubaloma huuti nindi ni hulibanjulisaho ni basomesa omuutu yesiyesi hu binjamba hu Yesu sibalirujona." ¹⁸ Ni bagobosa Peetero ni Yowaane mu luhiiho, nga babahamiirisa nindi ohutagabolaho ohulomera wayire ohusomesa omuutu yesiyesi ebinjamba hu Yesu.

¹⁹ Aye Peetero ni Yowaane nga babagobolamo baati, "Mujeega muuti hiruujamu efe ohuholera hu byenyewe ohuhira ohudembuhira Hatonda? ²⁰ Efe sihunjanga hunjolera hu ebyo ebihwabona n'emoni jeefe n'ebihweñulirira n'amatwi geefe."

²¹ Ab'Oluhiiho Iw'Abayudaaya Olubbala ni bahaya ehi baneñambye ko bababonerese, nga babaloma ebibono ebibatiisatiisa nga babaleha batiina. Hino bahihola olw'ohutya abaatu abaali ajo ni bajumirya Hatonda olw'ehyamaliholiho ehi baali ni beboneyeeho abeene n'emoni jaawe. ²² Omusinde ola oyu banjonia gaali abisia mu

myaha amahumi ane ej'obuhulu olw'ehyo hyali
 ɳalafu ti gaali saaɳanga hunjona ohutusaho
 Hatonda omwene n'amuɳonisye.

Abafugiirira basaba Hatonda abaye obusira

²³ Abatangirisi b'Abayudaaya ni bahena
 ohubalehula, Peetero ni Yowaane baɳamba
 engira baagama eyiri abahyawe babalomeraho
 byosibyosi ebi abatangirisi b'abasengi ba
 Hatonda n'abaatu abahulu mu gwanga ebi
 babahamiiриса. ²⁴ Abahyawe bosibosi ni
 baɳulira nga bagangamusa amajanjaasi basaba
 baati, "O Musengwa Omwene Bunangi era
 owatonda egulu n'ehyalо n'enyanja ko ni
 n'ebiitу byosibyosi ebibirimo. ²⁵ Omwoyo wuwo
 Omutukuvu galomera mu sehulu yeefe Dawudi
 omunjeeresa wuwo ati,

" 'Lwahiina Abatali Bayudaaya bahuluɳira
 ohwaga aŋo
 era abaatu abo abatahumananyire bagesyaho
 ohuhusalira oluhwe?

²⁶ Abahabaha hu hyalo bahwesoomera,
 n'abaɳugi hu hyalo bahumbaana ɳalala,
 ohusoosa MUSENGWA
 ni nooyo oyu gafuujaho amate ohunoɳola
 abaatu.'*

²⁷ "Musengwa, ebyo ebi waloma bituufu byene
 olwohuba habaha Herode ni Pootiyo Pilaato
 behobaana n'abalugendwa ko n'Abayisirayiri
 bahumbaanira ɳano mu Yerusaalemu ohusihi-
 irisa Yesu Omunjeeresa era Omwawufu wuwo
 oyu wajuhaho amafuta.* ²⁸ Ng'aŋo boseresa

* **4:26** 4:26 Zab 2:1,2 * **4:27** 4:27 Yow 18:28-29

ehyo ehi ewe omwene wendire era ng'olu wategeha mu bunjangi wuwo.

²⁹ “Ale Hatonda Musengwa wamwene balengerere mu bibono byawe ebibatutiisatiisa ni nabyo aye efe abaŋeeresa babo otuje obusira obw'ohulomera abaatu ehibono hihyo n'obugumu. ³⁰ Era mu bunjangi wuwo ganya ohole ebyamaliholiho era oŋonie abaatu babo mu siina lya Yesu Omwawufu era omunjeeresa wuwo.”

³¹ Ni bagwisa esaala eyo, ng'ehifo omu baali ni bahumbaaniye hyosihyosi hitengeta. Era nga bosibosi Omwoyo Omutukuvu abamaamira abaleetera ohuloma n'obugumu ehibono hya Hatonda.

Abafugiirira Yesu bayeeda abahyawe

³² Abafugiirira Kurisito bosibosi baali n'obulala era ni bahola hirala. Sinjaalijo wayire mulala mu bo owalomanga ati ebi gaali ni nabyo byali bibye yenyene wabula abaalinga n'ebiiitu babinjangayo babitambisa hitabwe n'abahyawe abaali ni banjuma.

³³ Ng'abahwenda ba Yesu abo ni beejuuye amaani ameene amangi batiina mu moni ni balomera abaatu ng'olu Hatonda galamusa Yesu Musengwa. Era nga bosibosi ekabi ja Hatonda jibatangiriranga mu byosibyosi. ³⁴ Sinabanganjo owahayanga ehiitu hyosihyosi mu bafugiirira Kurisito olwohuba mu bo omuutu owabanga n'ebisugu oba amanyumba gatundangaho ng'ebbeesa ejinjooyemo ³⁵ ajinjirira abahwenda nga bagabaniamo banja hiiisi muutu mubo

owahali n'aŋuma hyahweŋambaho. ³⁶ Mu bahola ehyo po mwali omusinde oyu balanganga baati Yosefu aye abahwenda ni baamuguliha esiina erindi baati Bbalunaba (amahulu galyo ti: "Oyo agobosa mu bahye amaani.") Omusinde oyo owaali ow'ehiha hy'Abaleevi n'asaaliwa hu hizinga hy'e Kipuro, ³⁷ gatunda ehisugu hihye ng'anirira abahwenda ebbeesa ejanwamo.

5

Ananiya n'omuhasi wuwe Safira

¹ Naahani mu bafugiirira mwalimo omusinde oyu balanganga baati Ananiya n'omuhasi wuwe ni bamulanga baati Safira. Abaatu abo nga boosi batunda hu hisugu ehi baali ni nahyo. ² Ni bahitunda nga bafugiirisania bamegaho ebbeesa ejindi bajesigahisa nga ko Ananiya aŋira ejasigalaho ajiŋa abahwenda n'adulinga ati nj'eki batundamo.

³ Ni ganjambya abahwenda ebbeesa eji gaŋira nga Peetero amubuusa ati, "Ananiya, Iwahiina olehire Sitaani gaŋuga omwoyo gugwo ohutudulinga wadulingiramo n'Omwoyo Omutukuvu? Oholire Hiina ehyo ohulehaho ebbeesa ejindi hujiwatunda mu hisugu? ⁴ Ni waali n'ohiiri huhitunda sihyali hihyo? Era ni wahena ohuhitunda ebbeesa ejanwamo sijaali mu buŋangi buwo ohujituma ehi wenda? Olwo naahani Iwahiina wasalireŋo mu mwovo gugwo ohuhola ehiitu ehifaana hiityo? Ale himanye oti ndogesyaho hudulinga efe abaatu aye odulingire nje Hatonda omwene!"

⁵ Ananiya ni gañulira ebibono ebyo ng'agwa ḥaasi atondoha. Abaaliṇo bosibosi beboneraho ni naabo aba balooħesaho ng'olusisimo lubanjamba. ⁶ Ng'anjo ḥabaajo abaseere ab'amaani abaaja badunda omulambo gugwe bagunjira bagusiiha.

⁷ Ni ḥahabitajo ahamanga oti h'esaawa edatu omuhasi w'Ananiya paña yeesi gen-giriye mu nyumba omu abahwenda baali cooka n'atamanyire ebibaayenɔ. ⁸ Ni gengira nga Peetero amubusa ati, "Ndomereho. Jino nj'ebbeesa josijosi ejimwatunda mu hisugu?" Nga Safira amugobolamo ati, "E-e. Nj'ejo ejihwasunamo." ⁹ Nga Peetero amubusa ati, "Lwahiina mufugiirisenie ni wamwo mugesyeho ohulebakania Omwoyo wa Hatonda Musengwa? Ale epindo eji oñulira ejo j'abasiihire wamwo! Mbabo baaja weesi banahuñire baje bahusiiha."

¹⁰ Naweeene ajo nga Safira agwa ḥaasi ohuupi ni Peetero atondoha. Abavubuka bala ni bengira bamwagaana n'afuuye nga badunda omulambo gugwe baja bagusiiha mu lubafu lwa wamwe. ¹¹ Olw'ehyo, ng'olusisimo olw'amaani luñamba ehibbubbu hyosihyosi ehy'abafugiirira Kurisito ko n'abaatu abandi bosibosi abañulira ehiit u ehyo.

Abahwenda bahola ebyamaliholiho

¹² Naahani abahwenda baali bahola ebyamaliholiho ebyene ebingi ebyenjunjisa abaatu. Era n'abafugiirira Kurisito bosibosi ni bahum-baaniranga mu lunya lwa Yekaalu mu hifo ehi balanganga baati, "Ehigangu hya Sulemaani."

¹³ Wayire abaatu abandi abataali balyawo mu hufugiirira babatangamo bugali ejono, ηajuma hu bo owesinga ohuhola ni nabo omuhumba ni geholesa ati yeesi mufugiirira wahyawe. ¹⁴ Cooka omuñendo gw'abafugiirira Musengwa ogw'abasinde n'abahasi gwatiina ni gweyongera hweyongera. ¹⁵ Olw'ebiyamaliholiho ebi bahwenda baholanga, abaatu bañiranga abalwaye baawe baabata hu tulo w'engira j'ehibuga ehisisisigo hya Peetero hyahaboolaho n'abita baanjona. ¹⁶ Era abaatu kwiro n'ekwiro besombanga ohunjwa mu bibuga ebiririhene ehibuga Yerusaalemu ni baleeta abalwaye ko ni naabo ababangaho emisambwa eyiri abahwenda era bosibosi Hatonda nabañonia.

Bahiyaania abahwenda

¹⁷ Ng'ajo omuhulu w'abasengi n'abaloobera babe abaali abomu hibbubbu hy'Abasadukaayo bagongeera olw'ebiitu ebi abahwenda baholanga. ¹⁸ Ehyanjwamo, baalagira abahuumi bomu Yekaalu baanjamba abahwenda babadaanya mu komera omu babonjeranga ababbwagi b'amagambi. ¹⁹ Aye mu hiire ehyo nga Hatonda Musengwa atuma malayika wuwe aja gegulaño enjigi j'ekomera eryo abatusa ebulafu ahena abaloma ati, ²⁰ "Mutiine mu Yekaalu mulomere abaatu mu wiijufu ebibono ebiñamba hu bulamu obutanjwano."

²¹ Ni wahya, ng'abahweda bañuuna mu mugamba batinaa bengira mu Yekaalu batandisha ohusomesa abaatu. Baali bahiiri eyo nga jireeta omuhulu w'abasengi n'abahye. Ni

boola nga balanga ab'Oluhiiho lw'Abayudaaya Olubbala n'abaatu abahulu bosibosi mu gwanga lya Yisirayiri bahumbaane. Ni bahumbaana nga batumisa baleete abahwenda ohunjwa mu komera. ²² Aye aba batuma ni boola mu komera sibagaanamo aba babatuma ohuleeta. Ng'ajo baagamayo babaloma baati, ²³ "Hwageene ekomera ni liri ligale bulanji weene n'abahuumi ni beemereeye hu mulyango ni bahumire. Aye ni hwiguuyenjo hwengira mugati ndihwagaanamo muutu kadi mulala hu bamututumire." ²⁴ Omuhulu w'abahuumi ba Yekaalu n'abatangirisi b'abasengi ba Hatonda ni bañulira ebibono ebyo nga bibatangaliha bahena beñunja ehyolire hu baboñe.

²⁵ Baali bahiiri ajo nga ñabaanjo owaaja gabaloma ati, "Mbalomereho? Abaside bala abamwabonjire mu komera mbabala bali mu lunya lwa Yekaalu basomesa abaatu!" ²⁶ Omuhulu w'abahuumi ni gañulira ebibono ebyo ng'atiina n'abasirkale babe baje babaleete. Mu hubaleeta babañooyanooya hubañooyanooya ni batya baati ni banatambise ehifuba abaatu banabahubbe amabaale.

²⁷ Ni baboosa nga babemeha mu moni j'Oluhiiho lw'Abayudaaya Olubbala. Ng'omuhulu w'abasengi ababuusa ati, ²⁸ "Sihwabaloma huuti mutagobolaho ohusomesa abaatu ebinjamba hu Yesu? Nenywe mutiinire mu moni n'ohuhola ehi hwabagaana era ñaahani muhwanisyé Yerusaalemu yosiyosi n'esomesa yenywe ni muli bahenerefu

ohutuŋaha omusango ogw'ohumwita.”*

²⁹ Aye nga Peetero n'abahwenda bahye bamugobolamo baati, “Huli n'ohugondera Hatonda ohuhira ohuŋulira ebi abaatu baloma! ³⁰ Hatonda w'abasehulu beefe galamusa Yesu oyu enywe mwahomerera hu musalabba. ³¹ Ni gahena, gamutwiha obuŋangi n'amwihasa hu lubega lw'omuhono gugwe omulungi hu tebe y'obuŋugi era gamufuula omutangirisi era Omunonjosi w'abaatu. Hatonda gahola ehyo ni genda Abayisirayiri ohusuna engira ey'ohwebbwaga n'ohubasoniŋa ebibi. ³² Olw'ehyo efe huli n'ohulomera abaatu ebihumanyire huuti byamwolaho. Omwoyo Omutukuvu oyu Hatonda aŋa abo abamugondera yeesi alumiirisa abaatu ati ebiit u ebyo bituufu.”

³³ Ni banjulira ebibono ebyo ng'ehiruŋi ehy'amaani hibanjamba begomba n'ohuhenanjo obulamu w'abahwenda abo. ³⁴ Aye ŋaalijo owahyawewe mulala oyu balanganga baati Gamalyeri owabalabula. Gamalyeri gaali womu hibbubbu hy'Abafalisaayo era n'ali musomesa w'amagambi g'Abayudaaya oyu baatu bosibosi baali ni banja enono. Mu huloma huhwe gemeerera gaasunga batuse abahwenda abo ebulafu ŋadiidiri, ³⁵ nga ko aloma abahye ati, “Bayisirayiri bahyange mwegenderese ehimuhola abaatu bano. ³⁶ Olwohuba mu ndaalo ejibitireŋo ŋabaluhano omusinde oyu balanganga baati Sewuda. Sewuda gepaaha ng'olu gaali wa hifuba era

* **5:28** 5:28 Mat 27:25

ati aja hutangirira abaatu mu hujeemera Abarooma. Hino hyaleetera abaatu ebihami bine ohumweñimbaho. Aye olu bamwita abaali ni bamweñimbireho nga basalaniha nga n'ebibye bihoma anjo. ³⁷ Oyo olu gañwaño mu biseera ebi abatangirisi b'egwanga lino babaliramo abaatu nga nindi ḥabaluhajo omusinde ohunwa mu twale ly'e Galilaaya oyu balanganga baati Yuda. Oyo yeesi ng'asuna abamweñimbaho aye yeesi ni bamwita abaali ni bamweñimbireho nga basalaniha. ³⁸ Kale anjo paña nenda hubañeera amagesi mu songa yino. Muñwe hu baatu bano. Mubalehule batiine olwohuba ebi bahola ni biba ni biri by'abaatu buutu bija huhoma. ³⁹ Aye ni biba ni biri bya Hatonda simuja huñanga hu basimya. Era munjanga ohwewayagana ni muli husoosa nje Hatonda omwene!"

⁴⁰ Ng'ajo ebibono bya Gamalyeri bicuusa epeega eyi baali ni nayo oludaayi baholera hu magesi aga gabanja. Nga balagira bengisa abahwenda babafaduulamo efaalu nga bahena nundi babahamirisa ohutagobolaho husomesa abaatu ebinjamba hu Yesu. Ni bahena nga babalehula. ⁴¹ Ng'ajo abahwenda banwa mu kooti eyo ni basanjalya olwohuba bahifaania ng'olu hyali hya mahulu mu moni ja Hatonda ohubagudya ni babahaabya ohuba abaloobera ba Yesu.

⁴² Hiisi owahyanga sibaleheranga hutiina mu lunya lw'e Yekaalu era n'ohutiina nyumba hu nyumba ohulomera abaatu Amañuliro Amalanji baati Yesu nje Kurisito oyu Hatonda gafuujaho amate ohunoñola abaatu.

6*Ohutoboola hw'abajeerresa omusanvu*

¹ Mu ndaalo ejo abafugiirira Kurisito ni baali ni beyongeeye obungi balala hu bo abaali ni basimuha mu mawanga agaloma Oluyonaani nga bemulugunya hu bahyawe abaloma Olubbebbulaniya, olwohuba abanamwandumbaawe sibaali ni babanjanga ebiryo ebihena.

² Ehyo ni hyalijo ng'abahwenda ehumi n'ababiri balanga abafugiirira Kurisito bosibosi bahumbaana nga babaloma baati, "Sihiranji efe ohuleha ohusomesa ehibono hya Hatonda hugobole hu gw'ohugaba biryo. ³ Olw'ehyo balebe, mwetobolemo abasinde musanvu aba mumanyire muuti Omwoyo Omutukuvu nj'abatambisa mu byosi, abali n'amagesi era aba abaatu banja ejono babe mbaba huñambya omulimo ogwo, ⁴ efe huhenere amaani hu husaba n'ohusomesa ehibono hya Hatonda."

⁵ Ehiteese hino nga hisangaasa abaatu bosibosi mu hibbubbū hy'abafugiirira Kurisito. Era nga batobola Sitefaano omusinde owaali n'ohufugiirira ohw'amaani era Omwoyo Omutukuvu n'ali nj'amutambisa mu byosi, ni Filipo ni Purokooro ni Nikanori ni Timooni ni Parumena ni Nikolaawo. Nikolaawo gaali musaale womu hibuga hy'Atiyokiya era gaali gengiiye ediini ly'Ehiyudaaya ne ḥaaḥani n'afuuhire mu-loobera wa Yesu. ⁶ Ni bahena ohubatobola nga babaleeta mu moni j'abahwenda. Ng'aŋo abahwenda babataho emihono hu mitwe basabira era nga baababula ohuhola omulimo ogu babatobolera. ⁷ Ng'aŋo abafugiirira beyongera ohulomera

abaatu ehibono hya Hatonda era nga hihwana hiisi ḥaattu era n'omunjendo gw'abafugiirira nga gweyongera mu hibuga Yerusaalemu n'abasengi mu diini y'Abayudaaya abeene abangi boosi bafugiirira Kurisito.

Banjamba Sitefaano

⁸ Naahani Hatonda ng'anjambira Sitefaano, mulala hu bala omusanvu aba bangala, ehisasabirisi. Era ng'amutangiriranga mu huhola ebyamaliholiho ebyene ebingi ebyenjunjisanga abaatu. ⁹ Hino hyamunjweramo abaatu abandi ohugongeera era nga batandiha ohumunjahania. Abaatu abo baali bomu humbaaniro eri balanganga baati ery'Abaali Abeedu ni banjwera mu bibuga ehy'e Kireene n'Alekizandiriya, n'abandi ni banjwera mu twale ery'e Kilikiya ni ery'Asiya. ¹⁰ Cooka baali sibamusobola olw'amagesi aga gaali ni nago n'Omwoyo Omutukuvu owaali n'alomera mu Sitefaano. ¹¹ Ehyanjwamo nga basala oluhwe basendasenda abaatu balome ebyakalebule hu Sitefaano baati mbo bamuñulira n'afodogola Hatonda era n'ataala amagambi aga ganja Musa. ¹² Mu ngeri eyo nga batabangula abaatu ḥalala n'abaatu bahulu mu gwanga ko n'abasomesa b'amagambi aga Hatonda ganja Musa. Ng'ano baaja bajasa Sitefaano bamuleeta mu Luhiiho lw'Abayudaaya. ¹³ Ni bamuleeta nga bamwemeha ohuñosya baleeta n'abajulizi baloma ni bamubenjera baati, "Omusinde ono habuhyabuhyaloma ehibono ebifodogola ehifo hino ehyabufu era n'atala n'amagambi aga

Hatonda ganja Musa. ¹⁴ Era hwamuñulira n'aloma ati mbo Yesu ow'e Nazaleesi aja husihiiриса Yekaalu n'ehifo hino ahene acuuse n'esambo ejи Musa gatusomesа.” ¹⁵ Bosibosi abaali mu luhihiо olwo nga balengerera Sitefaano bamuhанаasa era nga bamubona n'ameregenya mu moni oti hani malayika.

7

Ohwejosyaho hwa Sitefaano

¹ Ng'ano omuhulu w'abasengi abuusa Sitefaano ati, “Ebiitu bino ebi bahulomaho bitufu?” ² Nga Sitefaano agobolamo ati, “Abulganda n'abaatu abahulu mu gwanga mutege amatwi mbalomere! Hatonda mu ejono liryе gabonehera sehulu yeefe Yibbulayimu ni gaali n'ahiiri mu hyalo hy'e Mesopotamya ko ahene atiine amenye mu habuga h'e Harani. ³ Ni gamubonehera gamuloma ati, ‘Nwa mu hyalo hino omu omenyire ыalala n'abolulyo lulwo otiiне mu hyalo ehi nahahulage.’

⁴ “Olw'ehyo, nga Yibbulayimu аjwa mu hyalo ehyo ehy'Abakaludaaya ng'atiina amenya e Harani. Semwana ni gafa, nga nindi Hatonda aloma Yibbulayimu gaaje asenge mu hyalo hino omu enywe ni neese humenyire. ⁵ Mu hiseera ehyo, Hatonda sigamuна muñuluko wayire ogunjera ohugulu hulala aye gamusuubisa ati olusaaye lulwe nj'olulirya ehyalo ehyo ate nga hu nyanga eyo Yibbulayimu gaali аjuma mwana. ⁶ Hatonda galoma Yibbulayimu ati, ‘Olusaaye lulwo lulinjata mu hyalo ehitali hyalwo

eyi lulihena emyaha bine ni bahola owiidu era ni bababisya bubi.’⁷ Aye keesi ndiboneres aabaatu abo abalibahosa owiidu era oluvanyuma olusaaye lulwo lulinjwayo banjumirihisya mu hifo hino nga Hatonda waawe.*⁸ Ng’ajo Hatonda ahola endagaano ni Yibbulayimu. Era ehyali ehy’ohunywania endagaano eyo haali habonero hahuhomola. Era Yibbulayimu ni gasaala Yisaka ng’amuhomola ni ηabitireño endaalo munaana. Yisaka ng’asaala Yakobbo era yeesi ng’amuhomola. Yakobbo oyo ng’asaala abasehulu beefe ehumi n’ababiri era bosibosi babahomola.

⁹ “Abasehulu beefe abo nga banjambira mulebe yaawe Yosefu egongi olwohuba saawe gamugoosanga. Hino hyabaleetera ohumutunda mu wiidu eyiri abaatu b’e Misiri. Aye Hatonda gaaba ni Yosefu,¹⁰ gamuhuuma mu bigosi byosibyosi ebyamwolangaho era gaamuña amagesi era gamuleetera ohuba muhoda mu moni ja Falaawo habaha w’e Misiri. Nga Falaawo amufuula muñugi mu Misiri era gaamuña n’ogwohulabirira ebiitu bibye.*¹¹ Ng’ajo enjala yigwa mu hyalo hy’e Misiri hyosihyosi nomu hyalo hy’e Kanani abaatu baanjata ni bahaya ehyohulya. Sehulu yeefe Yakobbo n’abasaani boosi enjala yabaluma mu mago gaawe ni banuma hy’ohulya.¹² Yakobbo ni ganjulira ati mu hyalo hy’e Misiri eriyo emere ng’atumaayo abasaani abahulu baje basahe. Ni boola nga mulebe yaawe Yosefu abasahira emere aye siba-

* **7:7** 7:7 Huŋ 3:12 * **7:10** 7:10 Tand 41:39-41

mufaania. ¹³ Ni baagamayo omulundi ogwohubiri nga Yosefu ko gebuula eyiri abalebe babe era nga ni Falaawo yeesi ko amanya obusaale buwe. ¹⁴ Ebyo ni byanwa nga Yosefu atuma abalebe babe abo baleete saawe Yakobbo n'abomu mago gage abaali ni basigaayeyo. Abaatu abo bosibosi njalala baali sanvu n'abataanu. ¹⁵ Abasaani ni bamulomera, Yakobbo n'abomu mago gage batiina e Misiri era eyo abasehulu beefe abo peyi baafiira. ¹⁶ Aye amagumba gaawe nga bagaleeta bagasiinha e Sekemu mu hifo hy'amasihiro ehi Yibbulayimu gagula hu bejuhulu ba Hamoli.

¹⁷ "Aye ehiseera ni hyola ehi Hatonda gasubisa Yibbulayimu ati alibatusa eyi banjatira, omunjendo gw'abasehulu beefe abo abaali mu Misiri gwali gweyongeeye bugali. ¹⁸ Mu hiseera ehyo, nga Falaawo omunyaaha, ataamanya hyosihyosi ehinjamba hu Yosefu geehala hu tebe y'obunjugi w'e Misiri. ¹⁹ Era ng'agudya abasehulu beefe abaali mu Misiri ehiseera ehyo gabasalira n'olugesi olw'ohwita abaana babweabeebo nablagira babadanye. ²⁰ Mu hiseera ehyene ehyo paña basaalira Musa. Musa gaali mwana aboneha obulanji era hyaleetera abasaaye babe ohumuhweha ohuhena emyesi edatu. ²¹ Ehiseera ni hyola ni batajanga hweyongera ohumuhweha, ng'omwana oyo bamujira bamuta hwigenya ly'olwabi eyi omuhaana wa Falaawo gamwageene ng'amwangala amunjira amuhusa hy'omwana wuwe omwene. ²² Nga Musa geega era ng'agunjuha mu magesi gosigosi n'obusomi bw'Abamisiri nga sigejeeha mu hu-

loma nomu biitu ebi gaholanga.

²³ “Musa ni gañesa emyaha amahumi ane ej’obuhulu ng’anjwa mu lubiri atiina alambuula abalebe babe Abayisirayiri hu mirimo eji baali ni babatambisa. ²⁴ Ni goola eyo gaabona Omumisiri n’agudya mulala hu Bayisirayiri ng’amubeera era nga geeta Omumisiri owaali n’amugudya. ²⁵ Mu huhola hino gañeega ati abalebe babe banafaanie baati Hatonda gaali aja hubita mu niye ohubanunula cooka nibo sibahifaania. ²⁶ Oludaalo olwalondaho Musa gaageene Abayisirayiri babiri ni basoola ng’agesyaho ohubagaya. Ng’abaloma ati, ‘Lwahiina musoola ate muli balebe?’

²⁷ “Aye ola owaali n’anogia owahye ng’asindiha era Musa ng’ahena amuloma ati, ‘Nj’ani owahufuula omuñugi era omulamuzi weefe? ²⁸ Keesi wenda hunjita ng’olu weetire Omumisiri olwejo?’ ²⁹ Musa ni ganjurira ebibono ebyo nga olw’ohutya anyalagatanjo atiina amenya mu hyalo hy’e Midyaani ng’omubuli ng’asaalirayo abaana abasinde babiri.

³⁰ “Lwali lulala, ni gaali ni gahahena mu hyalo hy’e Midyaani emyaha amahumi ane, nga malayika wa Hatonda amubonehera mu hifaananyi hy’ahadeño ahaali ni haaduha omuliro mu lulafu ohuupi n’olusozi Sinaayi. ³¹ Musa ni gabona omuliro ogwali ni gwaduha aye n’ahadeño ni hataguhuliha nga gejunja ng’ahanda gesenda getegerese. Naweene anjo paña ganjuririra ejanjaasi lya MUSENGWA n’amuloma ati, ³² ‘Ndiise Hatonda wa Yibbulayimu ni Yisaka ni Yakobbo.’ Musa

ni ganjulira ng'ateetema olw'obuti n'atenda n'ohuhejayo nindi.

³³ “Ng'año MUSENGWA amuloma ati, ‘Tusamo engayito jijo olwohuba ehifo aja wemereeye, hyawufu. ³⁴ Mbwene engeri eyi Abamisiri bali hugudyamo abaatu bange era puliiye ohubinda hwawe olw'obulumi obu balimo. Olw'ehyo njire ohuhanunula mbatuse mu hunjata ohwo. Ale ḥaaħani hola kutume waagameyo e Misiri.’

³⁵ “Musa ono nj'oyu bala bageene ni baloma baati, ‘Nj'ani owahufuula omuŋugi era omulamuзи weefe?’ Era Musa ono nj'oyu Hatonda gatuma n'abita mu malayika owamubonehera mu hadenjo ahaali ni haaduha omuliro, aje abe mutangirisi waawe abanunule mu wiidu. ³⁶ Era ng'abatangirira ohubatusa mu hyalo hy'e Misiri. Ng'ahola ebyamaliholiho mu moni j'Abamisiri, hwigenya ly'enyanja enando nomu lulafu ohuhena emyaha amahumi ane.

³⁷ “Musa omwene oyo nj'owaloma Abayisirayiri ati, ‘Hatonda alibatumira naabbi ohunjwa mu balebe benywe ng'olu gaatuma ese eyi muli yeesi gabalomera ehibono hihye.* ³⁸ Era omwene oyo nj'owaali omutangirisi w'abasehulu beefe mu lulafu olu bahumbaana hu lusozi Sinaayi malayika ko ahene amuŋambye ehibono ebi galomera abasehulu beefe. Ehibono ebyo ebireeta obulamu mbebi hwesi gatuŋambya.

³⁹ “Cooka abasehulu beefe abo bagaana ohu-muŋulira era nga begomba bagameeyo e Misiri.

* **7:37** 7:37 Mag 18:15

⁴⁰ Ehyanwamo nga baloma Aloonni mulebewe baati, 'Ewe tubbotere abahatonda abanatutangirire olwohuba sihumanyire ehiguuye hu Musa owatutusa mu hyalo hy'e Misiri.' ⁴¹ Ajo paŋa babbotera ehifaananyi hy'enyana y'enjombe nga bahijongera era nga bembra ni bahijumiryra mu hifo hya Hatonda ni beejaga olw'ehiiitu ehi abeene bebbotera. ⁴² Hatonda yeesi abaŋwaho bahole ehi benda nga bajumiryanga ebyaduha ñamugulu mu bbanga ohwoheresa ebibono ebi mulala hu banaabbi gaŋandiiha Hatonda n'aloma ati,

"Enywe Abayisirayiri,
 mu myaha amahumi ane ejii mwali mu lulafu
 ebisolo ebi mwetanga ni muŋayo ng'enjongo
 mwapanga ndiise?

⁴³ Mwagegeruhananga eweema
 y'ekuni eyi balanga baati Moleki,
 n'ehifaananyi hy'emunyenye eyi balanga baati
 Refani
 ni biri mbebi mujumiryra.

Olw'ehyo ndibaŋaayo eyiri abalugendwa
 babanira mu buŋaŋanguse engereha wa
 Bbabbulooni.'

⁴⁴ Nga Sitefaano atiina mu moni abaloma ati, "Abasehulu beefe ni baali mu lulafu baali n'eweema ni hali habonero ahalaga haati Hatonda ali ni nabo. Eweema eyo bayibbota ni beema hu ngeri eyi Hatonda galoma Musa era eyi gaali naweene. ⁴⁵ Oluvanyuma abasehulu beefe abomugigi ogundi aba Yoswa gatangirira nga baaja n'eweema eyo mu hyalo muno omu huli omu Hatonda gabbinga amawanga

agaalimo. Eweema eyo yaali mu hyalo muno ohwolerera erala mu biseera bya habaha Dawudi ⁴⁶ owaali omuhoda mu moni ja Hatonda. Nga Dawudi asunga ehiyale Hatonda aganye amutongolere enyumba omu ye omwene ko n'Abayisirayiri bosibosi bali n'ohumujumirihisyanga. ⁴⁷ Aye Hatonda sigamufugiirira, ohutusaho omusaani wa Dawudi Sulemaani nj'owatongola Yekaalu eyo."

⁴⁸ "Aye Oyo Owañamugulu Obugali, saamenya mu nyumba eji baatu batongola. Hiri ng'olu mulala hu banaabbi ganjandiiha ebi galoma ati,

⁴⁹ " 'Egulu nj'etebe ey'obuñugi ohu nihala
ehyalo pohu ta amagulu gange.

Nyumba ya ngeri hi eyo eyi mulitongolera menyemo?

⁵⁰ Ese samwene sindiise owatonda ebiitu byosi-byosi?"

⁵¹ "Batu nywe muuli n'emyoyo migumu hy'abatamanyire Hatonda! Muli basiña abatenda huñulira ebibono bibye! Muli hy'abasehulu benywe bala olwohuba mwesi hiisi obuhya muñahania ebi Omwoyo Omutukuvu aloma! ⁵² Nalijo naabbi oyu basehulu benywe batahiyania? Obanga beeta ni nabo abalagula ohuuja hw'Oyo Omwawufu oyu enywe mwalyamo oluhwe bamwita! ⁵³ Enyweabeeene husuna amagambi aga Hatonda gaña abamalayika baganjambya abasehulu beefe, nindi ndinywe abagajeemera mwagabbwaga."

Beeta Sitefaano ni bamuhubba amabaale

⁵⁴ Ni bañulira ebibono bya Sitefaano ebyo ng'obusungu bubañamba beninala oti bamulye bulye. ⁵⁵ Aye Omwoyo Omutukuvu gaali amaamiye Sitefaano n'amuñaaye obugumu era ni gaheja ñamugulu mwigulu ng'abona Hatonda mu ejono liryen ni Yesu ni gemereeye mu hifo ehy'enjono hu lubega olw'omuhono omulungi ogwa Hatonda. ⁵⁶ Ng'aloma abaali ni bamunosesya ati, "Bona! Egulu nderyo libwihuhire era mbona Omwana w'Omuutu ni gemereeye mu hifo ehy'enjono hu lubega olw'omuhono omulungi ogwa Hatonda!"

⁵⁷ Abahahiiho ni bañulira ebibono ebyo nga basemba amatwi n'engalo jaawe ni bahubba n'oluboyooboyo batañulira ebi gaali n'aloma. Nga ko bosibosi bamuyabuluhiraho, ⁵⁸ bamunjalundula bamutusa ebulafu w'ehibuga batandiha ohumuhubba amabaale bamwite. Nga bala abeene humutaho obujulizi ow'obudulingi befihulamo ebyambalo byawe ebyohu mugulu babinjambya omuseere oyu balanga baati Sawulo abibañambire ko banange ohumuhubba bulanji amabaale.

⁵⁹ Ni baali ni bahubba Sitefaano amabaale, ng'asaba ati, "Yesu Musengwa kulomba onaanje obulamu wange." ⁶⁰ Ng'anjo ahoma ekumbo aloma n'ejanjaasi ery'amaani ati, "O Musengwa basoniñe ehibi hino." Ni gahena ohuloma ebibono ebyo ng'afa.

8

¹ Era Sawulo gaalijo gaawagira ehikolwa hy'ohwita Sitefaano.

Ohuhiyaania abafugiirira Kurisito

Hu ludaalo olwene olwo ohuhiyaania abafugiirira Kurisito ohw'amaani hwatandiha mu Yerusaalemu. Ng'abafugiirira abahira obungi mu hibuga ehyo n'otuhiiiseho abahwenda badulmanjo basasanira mu bitundu by'e Buyudaaya ni Samaliya.² Aye ng'ebaayo abasinde abanadiini abaja basiiha omulambo gwa Sitefaano era ohufa huhwe hwabaluma bugali.

³ Aye Sawulo niye gagesyaho ohusihirisa ehibubbu hy'abafugiirira era gatiinanga nyumba hu nyumba n'ajasa abafugiirira abasinde n'abahasi gabadyedyesa gabadaanya mu komera.

Filipo abuulira mu Samaliya

⁴ Ng'ano abafugiirira bala abasasaana olw'ohubahiyaania batina ni balomera abaatu ehibono hya Hatonda eyi hiisi mulala hu bo gajanga.⁵ Mulala hu bo oyu balanganga baati Filipo nga gehirira atiina mu hirala hu bibuga byomu twale ly'e Samaliya alomera abaatu baayo ati Yesu* nj'oyu Hatonda gafuujaho amate gaaje anonjole abaatu.⁶ Abaatu abeene abangi nga banjulira ebi Filipo gabalomeranga era nga babona n'ebiyamaliholiho ebi gaholanga. Ehyo nga hileetera bangi ohutaayo omwoyo hubi gabalomanga.⁷ Ng'emisambwa jinwanga hu baatu abeene abangi ni jaana hwana n'ejanjaasi ery'amaani. Era bangi aba hyali ni hisanyalahiise ni batajanga n'ohwecuusa ko n'abaleme nga bañona.⁸ Nga ñabaanjo esangaalo ebitirifu mu hibuga ehyo.

* **8:5** 8:5 Oba Yesu Kurisito.

⁹ Naahani ḥaañiñ mu hibuga ehyo omusinde oyu balanganga baati Simooni owaali omuñeja hañunye era ni geñunjisa abaatu bosibosi mu Samaliya. Era ni gepaaha ng'olu ali wa hitalo. ¹⁰ Abaatu abeene abangi mu Samaliya ohuñwa hu bañaasi ohwolera erala hu beginghiriri baali bamufugiiriramo ni baloma mbo omuutu oyo gaali nje "Maani ga Hatonda" era mbo nj'ahihenaho. ¹¹ Abaatu bomu hibuga ehyo bamufugiirirangamo olwohuba gabeñunjisanga n'ebyobuñeja buwe. ¹² Aye ni banjulira obuh-wenda obw'Amañuliro Amalanji agañamba hu Yesu Kurisito ko n'obuñugi wa Hatonda obu Filipo gabalomera nga bafugiirira bababatiza, abasinde n'abahasi. ¹³ Ni Simooni omwene yeesi ng'afugiirira bamubatiza. Ni gabatiz-ibwa ng'alonderesanga Filipo hiisi eyi gajanga era geñunjanga ebyamaliholiho eby'amaani ebi gabonanga Filipo n'ahola.

¹⁴ Abahwenda abaali e Yerusaalemu ni banjulira baati abaatu b'e Samaliya baali bafugiiriye ehibono hya Hatonda, nga banjindihayo Peetero ni Yowaane. ¹⁵ Ni boola e Samaliya nga basabira abafugiirira Omwoyo Omputukuvuabeeheho, ¹⁶ olwohuba yaali eñuma wayire mulala hu bafugiirira abo owaali n'asunire Omwoyo Omputukuvu. Baali bababatihize hubababatiza mu siina lya Yesu Musengwa. ¹⁷ Ng'ajo Peetero ni Yowaane bata emihono hu hiisi mulala hu bafugiirira abo ng'amaani g'Omwoyo Omputukuvu gabamaamira.

¹⁸ Simooni ni gabona ati abahwenda abo ni

bata emihono hu baatu amaani g'Omwoyo Omutukuvu gabamaamira, gagesyaho ohunja abahwenda abo ebbeesa,¹⁹ n'abaloma ati, "Keesi mupeho amaani ago hiisi oyu natengaho emihono Omwoyo Omutukuvu amumaamirenga."

²⁰ Aye nga Peetero amuloma ati, "Hihuñire era osihiihire eyo n'ebbeesa jijo! Olwohuba oñeega oti Omwoyo wa Hatonda bamugula bugule n'ebbeesa!²¹ Oñuma n'omugabo gwosigwosi mu bunjeeresa buno olwohuba omwoyo gugwo simuluñamu mu moni ja Hatonda.²² Olw'ehyo webbwage weñunderere Hatonda Musengwa ahusoniñe olw'ohunjeega otyo mu mwoyo gugwo; ²³ olwohuba mbona nga wijuuye egongi era oguuye mwiroño ery'ehibi."

²⁴ Simooni ng'aloma Peetero ni Yowaane ati, "Musabire Hatonda Musengwa ganjede ñajume wayire hirala hu bibono ebyo ehi njolah."

²⁵ Peetero ni Yowaane ni bahena ohulomera abaatu baayo ebinjamba hu Yesu n'ohubabuulira ehibono hya Hatonda Musengwa, nga baagamayo e Yerusaalemu. Ni baali ni baagama batiinanga balomera abaatu abomu bitahere by'e Samaliya Amañuliro Amalañi agañamba hu Yesu.

Filipo n'omuhulu Omwesopiya

²⁶ Naahani lulala malayika wa Hatonda Musengwa galoma Filipo ati, "Yehirira oñamble engira ebitira mu lulafu n'eñwa e Yerusaalemu n'etiina mu hibuga hy'e Gaaza."

²⁷ Ng'ajo Firipo genyoheramo atiina. Ni gaali n'agenda nga gagaanana n'omusinde

Omwisopiya owaali mulala hu begingihiriri abanjeeresanga Kandake, habaha omuhasi owaali n'aŋuga ehyalo ehi balanga baati Esopiya. Omusinde oyo gaali mulaanje era n'ali nj'omuŋjanika wa Kandake. Omusinde oyo gaali mu lugendo ni gaagamayo engo n'aŋwa e Yerusaalemu eyi gaali n'atiinire ohusaba.²⁸ Mu lugendo lulwe luno gaali gehaaye mu higaali hihye n'asoma ehitabo hya naabbi Yisaaya.²⁹ Ng'aŋo Omwoyo Omutukuvu aloma Filipo ati, "Tiina ogendere ḥaapi n'ehigaali ehyo."³⁰ Nga Filipo asesera goola hu higaali hy'omusinde ola. Ni gahyolaho ng'amunyulira n'asoma ehitabo hya naabbi Yisaaya, nga ko amubuusa ati, "Ebi osoma obitegeera?"

³¹ Ng'ola amugobolamo ati, "Kadi! Sipanga hubitegeera ohutusaho ni ḥalijo obunyonyooye amahulu." Ni gahena ohuloma atyo ng'asunga Filipo aniline mu higaali hihye geehale ḥalala ni naye amunyonyole amahulu gabyo.³² Omusinde oyo gaali asoma ehyanjandiihiwa ehiroma hiiti, "Gaali hy'etaama eyi banjira ohusala; era hy'enyanā y'etaama eyitabbaalaala ni bay-isalaho amooya,
yeesi sigasimula abo abamubonyabonya.

³³ Abaatu bamujeregaa,
era sibaganya abobuŋangi ohumulamula ni batehubbiraa.

Ejuma owanyonyola hu lulyo lulwe,
olwohuba obulamu wuwe waali buŋooyeño."

³⁴ Omusinde ola ng'abuusa Filipo ati,
"Ndomereho. Naabbi oyo gaali aloma hu nj'ani? Gaali geromaho omwene oba gaali

aloma hu muutu wundi?” ³⁵ Nga Filipo atagihira hu hyanjandiihiwa ehyene ehyo amulomera Amañuliro Amalanji aganjamba hu Yesu.

³⁶ Baali bahitiina nga boola aŋali ehidiba hy'amaaji. Ng'omusinde oyo aloma Filipo ati, “Bona! Ehidiba hy'amaaji kehino! Hola bumbatize.” ³⁷ Ng'ajo Filipo amuloma ati, “N'oba n'ofugiirira n'omwoyo mulala, onjanga ohubatiziwa.” Ng'omusinde ola amugobolamo ati, “Fugiirira ti Yesu Kurisito Mwana wa Hatonda.”[†] ³⁸ Ng'ajo omusinde oyo omweginighiriri alagira bemeerese ehigaali. Nga Filipo n'omusinde oyo beeħħa mu maaji, Filipo amubatiza. ³⁹ Ni baňwa mu maaji, ng'ajo ni naaño Omwoyo wa Musengwa atusanjo Filipo mu moni j'omusinde ola ndagobolayo humubona nindi. Cooka niye ng'atiina mu moni n'olugendo lulwe ni gejuuye esangaalo. ⁴⁰ Aye Filipo niye gaja ohweyagaana Omwoyo n'amunjirire mu hibuga Azooto. Ni gaali eyo ng'agenda ɣano ni nañala n'atiina n'alomera abaatu Amañuliro Amalanji mu bibuga byosibyosi ohwola olu goola mu hibuga hy'e Kayisaaliya.

9

Sawulo afugiirira Kurisito (Bik 22:6-16; 26:12-18)

¹ Naahani mu ndaalo enyene ejo Sawulo gaali anjera hujera ohwita abafugiirira Yesu Musengwa. Hino hyamuleetera ohutiina eyiri Omuhulu

[†] 8:37 8:37 Ebbayibbuli ejindi jibula lunyiriri luno.

w'abasengi, ² gaamusunga amuje ebbaluŋa eyimwanjula mu mahumbaaniro g'Abayudaaya agomu hibuga Damasiko aje abone hanye eriyo abasinde n'abahasi, abagendera mu Ngira ya Musengwa, abajambe ahene abahoolomye abanjire e Yerusaalemu babasalire omusango.

³ Sawulo n'aba gaali ni nabo ni baali ni batiina ko ni banatere ohwola e Damasiko, ng'ano ni naajo enjase ey'amaani ohunjwa mwigulu emuhubba yimweswanigirisa. ⁴ Ng'agwa ḥaaasi anjulira ejanjaasi ni ḥalino aloma ati, “Sawulo, Sawulo, Iwahiina bukiyaania?”

⁵ Nga Sawulo abuuusa ati, “Ndiwe ani Musengwa?” Ng'omuutu oyo owaloma amugobolamo ati, “Ndiise Yesu oyu ohiyaania. ⁶ Ale yinyoha otine mu hibuga, eyo peyi banahahulomere ehyohuhola.” ⁷ Ng'abasinde abaali ni Sawulo bibatangaliha ni banjuma hy'ohuloma olwohuba bañulira ejanjaasi aye ndibabona muutu yesiyesi. ⁸ Ng'ano Sawulo genyoha aye ni galimbula geyageene n'atabona era ng'abahye bamuŋamba hu muhono bamugeesya bengira mu Damasiko. ⁹ Eyo gahenayo endaalo edatu n'atabona era n'atalya wayire ohunywa ehiit uhyosihyosi.

¹⁰ ḩaahani mu hibuga hy'e Damasiko yaaliyo omuutu afugiirira Kurisito ni bamulanga baati Ananiya. Ananiya oyo mu hwolesewa gañulira Musengwa n'amulanga ati, “Ananiya.” Nga niye agobolamo ati, “Ndiise ono Musengwa.”

¹¹ Nga Yesu Musengwa amuloma ati, “Yinyoha otine mu mago g'omusinde oyu balanga baati

Yuda. Amago ago gali hu luguudo olu balanga baati 'Oluguudo olulunjamu,' era n'onooleyo obuuse bahulage omusinde owo'e Taruso oyu balanga baati Sawulo olwohuba mu hiseera ehyene hino ali husaba. ¹² Omusinde oyo aweene mu hwolesewa omuutu oyu balanga baati Ananiya ni gengira mu nyumba omu ali n'amwisaho emihono jije ohumusabira atandihe ohubona nindi."

¹³ Ng'Ananiya aloma ati, "Musengwa, puliye abaatu bangi ni baloma ebiitu ebyene ebingi hu musinde oyo n'ebigosi ebi gohiise hu baatu babo abagwalaafu abali mu Yerusaalemu. ¹⁴ Era ni ηano gaajire n'ebbaluŋa ohuŋwa eyiri abatangirisi b'abasengi ba Hatonda ni bamufugiirira ohuuja ajase abahufugiirira bosibosi."

¹⁵ Aye Musengwa ng'amuloma ati, "Ewe tina ohole ehi kuloma, olwohuba oyo nj'oyu tobooye ohuja ohulomera Abatali Bayudaaya n'abahabaha baawe ko n'abaatu ba Yisirayiri ebipambaho. ¹⁶ Era samwene nahamulage ng'olu asaniiye ohubonaabona bugali hu lwange."

¹⁷ Ng'ajo Ananiya atiina gengira mu nyumba ya Yuda. Ni gabona Sawulo ng'amutaho emihono amuloma ati, "Omulebe Sawulo, Yesu Musengwa owahubonehera mu ngira ni wuŋuja ηano gaatumire nijje kuŋjambeho otagiīhe ohubona nindi era n'Omwoyo Omutukuvu ohwi-heeho ahumaamire."

¹⁸ Ni gagwisa ebibono ebyo ng'ajo ni naajo hu moni ja Sawulo huŋwaho ebiitu ebyali oti

hani magalagambwa g'enyeeni era ng'atandiha ohubona. Ng'ano genyoha bamubatiza.

19 Era ni galyaho ebiryo, ng'agobolamo amaani.

Sawulo abuulira mu Damasiko

Ng'ano Sawulo ahena endaalo ndidiri naali n'abafugiirira Kurisito mu Damasiko. **20** Era sigalwa nga gengiranga mu mahumbaaniro g'Abayudaaya n'alomera abaatu ati Yesu Mwana wa Hatonda. **21** Abaatu bosibosi abamuñulira nga benunja ni baloma baati, "Ono sinje owahiyaanianga abafugiirira Kurisito mu Yerusaalemu? Era ehyo sinje ehyamuleetire ni ḥano ḥoosi abajase ahene abañire eyiri abatangirisu b'abasengi ba Hatonda?" **22** Cooka Sawulo niye geyongera hweyongera amaani mu husomesa goola ohunjoleeresu Abayudaaya abaali mu Damasiko n'abahahasa ati Yesu Kurisito nj'oyu Hatonda gafuujaho amate anoñole abaatu.

23 Ni ḥabitaño endaalo ejinera ng'Abayudaaya bateesa bamwite, **24** aye nga Sawulo ategeera oluhwe lwawe. Nga bala beemanga ḥa mulyango ogwingira mu hibuga omuusi n'obwire ni betegeeresa hiisi abita olw'ohwenda bamuñjambe baje bamwite. **25** Aye Sawulo ni gañayiraho abafugiirira nga nibo bagera ehire ḥagati bamuta mu gunaaba bamwibano bamubisya mu ḥundu eryali mu hiteepe ehyeswanigirisa ehibuga bamwiisa ebulaful geeyiba aŋwa mu Damasiko.

Sawulo abuulira e Yerusaalemu

²⁶ Sawulo ni goola e Yerusaalemu, ng'agesyaho ohwejimba hu bafugiirira Kurisito aye nibo ni bamutya olwohuba baali babuusabuusa hanye dala Sawulo gaali afugiiriye Kurisito.

²⁷ Aye ḥaaliyo owahyawe oyu balanganga baati Bbalunaba oyo nj'owanjira Sawulo ng'amwanjula eyiri abahwenda. Era nj'owabalomera ng'olu Musengwa gabonehera Sawulo era gaaloma ni naye olu gaali mu ngira n'atiina e Damasiko. Era gabalomera ng'olu Sawulo gaali n'abuuliiye n'obugumu hu binjamba hu Yesu Musengwa mu Damasiko.

²⁸ Hino hyabaleetera ohufugiirira Sawulo gaamenya ni nabo era getaaya n'abafugiirira bahye mu Yerusaalemu n'alomera abaatu n'obugumu ebinjamba hu Yesu Musengwa.

²⁹ Ng'alomanga n'Abayudaaya abaloma Oluyonaani ebinjamba hu Yesu era ganjahananga ni nabo aye nibo ni banjeeganga hu ngeri y'ohumwita. ³⁰ Abafugiirira bahye ni bahitegeera nga bamutusaanjo bamunjira hu mwalo gw'e Kayisaaliya gambuhe atiine e Taruso.

³¹ Ng'ano abafugiirira Kurisito mu matwale g'e Buyudaaya ni Galilaaya ko ni Samaliya baba n'emirembe olwohuba mu hiseera ehyo ḥaali ḥabula abahiyaania. Ng'omunjendo gw'abafugiirira gweyongera obungi era ng'Omwoyo Omutukuvu abaleetera ohweyongera ohuba n'amaani mu hufugiirira hwawe n'ohuta mu Hatonda Musengwa ejono.

Ayineeya ni Doloka

³² Naahani Peetero gatiinanga ηano ni nañala mu matwale g'eyo n'ahyalira abafugiirira Kurisito. Era lulala gatiina aje ahylireho abaatu ba Hatonda abomu hitahere hy'e Liida.

³³ Eyo gagaanayo omusinde oyu balanga baati Ayineeya oyu hyali ni hisanyalahiise omubiri era n'ajotoheeye hu buliri ohuhena emyaha munaana. ³⁴ Ng'ajo Peetero amuloma ati, "Ayineeya, Yesu Kurisito ahunonisye. Yinyoha ofumbeño obuliri buwo." Ng'ajo ni naajo Ayineeya genyoha gemeerera. ³⁵ Bangi hu baali ni bamenyire mu hitahere hy'e Liida ni Saroni ni bamubona n'ajonire nga bafugiirira Yesu Musengwa.

³⁶ Naahani mu hibuga ehi balanganga baati Yoopa mwalmimo omwegi wa Yesu oyu balanganga baati Tabbisa ate mu Luyonaani ni bamulanga baati Doloka. Amahulu g'amasiina gano gombi gaali ti "enjobe." Habuhyabuhyia Tabbisa gaholanga ebiranji era n'ayeeda abagadi. ³⁷ Mu hiseera ehyo ehi Peetero gabeeramo e Liida, Tabbisa galwala ng'afa. Ni bahena ohwoga omulambo gugwe nga baguta mu hisenge ehyajanamugulu mu nyumba eya kalina. ³⁸ Liida hyali hupi n'ehibuga hy'e Yoopa olw'ehyo abafugiirira b'e Yoopa ni banjulira baati Peetero gaali ahiiri mu Liida, nga bamutumira abasinde babiri. Ni boola nga bamuloma baati, "Huhwegalihiiye, yinyoheramo hutine e Yoopa." ³⁹ Ng'ajo Peetero genyoheramo atiina ni nabo. Ni goola nga bamujira mu hisenge ehyajanamugulu omu mulambo gwali. Abanamwandu bangi nga bemweswanigirisa ni

balira era ni bamulaga n'engoye ejí Doloka gaali n'atungiíye abaatu n'ahiiri mulamu.

⁴⁰ Ng'ano Peetero abaloma bosibosi batule ebulafu, nga ko ahubba amafuha asaba. Ni gahena ng'acuuha aheja eyiri omulambo aloma ati, "Tabbisá, yinyoha." Ng'ano Tabbisa alimbula. Ni gabona Peetero nga genyoha geehala. ⁴¹ Nga Peetero amunjamba hu muhono amwinyosa gemeerera ng'ahena alanga abanamwandu n'abafugiirira abandi, ng'amubañambya n'ali mulamu. ⁴² Ng'efuma yehyo enjulirihana mu Yoopa mwosimwosi era nga hireetera bangi hu baatu baayo ohufugiirira Yesu Musengwa. ⁴³ Nga Peetero ahena ahamanga e Yoopa n'amenyire ewa Simooni omubambi w'ebyanjo.

10

Ohwolesewa ohu Koloneriyo gasuna

¹ E Kayisaaliya yaaliyo omusinde oyu balanganga baati Koloneriyo. Koloneriyo gaali muhulu w'ehibbubbu hy'amañe g'Abarooma cikumi ehi balanganga baati, "Ehibbubbu hy'abasirikale Abayitale." ² Omusinde oyo n'abomu mago gage bosibosi baali banja Hatonda enjono era ye omwene n'asabanga habuhyabuhyá era n'ali wahyere eyiri abagadi. ³ Lulala hu nyanga nga mwenda ej'egulo Koloneriyo gasuna ohwolesewa. Mu hwolesewa ohwo gabona malayika wa Hatonda owatiina aja gaali gaamulanga ati, "Koloneriyo!" ⁴ Nga

Koloneriyo amuhañasa ni gejuuye obuti. Ng'ano amuloma ati, "Musengwa, hiina?"

Nga malayika amugobolamo ati, "Hatonda asiima ehyere ehi oli ni nahyo eyiri abagadi era anjuliye ohusaba huhwo.⁵ Olw'ehyo hu nyanga enyene yino tuma abaatu batiine e Yoopa bahulangire omuutu oyu balanga baati Simooni Peetero.⁶ Omuutu oyo ali ewa Simooni omubambi w'ebyanjo. Enyumba yiye yiri huupi n'enyanja."

⁷ Malayika owaloma ni naye ni gaagamayo eyi ganjwera, nga Koloneriyo alanga babiri hu beedu babe, n'omulala hu basirkale abamuhuumanga owaali yeesi n'anya Hatonda ejono.⁸ Ni batiina eyi ali ng'abanjayira byosibyosi ebi malayika gamuloma nga ko ahena abatuma e Yoopa.

Ohwolesewa ohu Peetero gasuna

⁹ Ni wahya, esaawa jaali oti jija ohwola omukaaga ejomu muusi abaatu bala aba Koloneriyo gatuma ni banatere ohwola e Yoopa. Hu nyanga enyene eyo, nj'eyi Peetero ganiiniraho ñamugulu hu nyumba atiine asabe.

¹⁰ Ni gaali eyo ng'anjulira enjala n'emuluma era nga gegomba abeho n'ehi alya. Ni baali ni bahiitegeha ebiryo ng'asuna ohwolesewa. ¹¹ Mu hwolesewa ohwo gabona egulu oti libwihuhire, era ni beesa hu hyalo ehiitu ehyali oti hani lusuuka olwene olubba ni baluñambire hu esonda jaalwo ene. ¹² Hu lusuuka ohwo hwalihio hiisi solo ey'amagulu ane, ebyenjalula ebya hiisi ngeri ko n'enyanji ejahia.

¹³ Gaali aheja anjulira ejanjaasi ni ɳalino aloma ati, “Peetero yinyoha wiite ohene olye.”

¹⁴ Ng’ano Peetero amugobolamo ati, “Bbe, Musengwa sipanga, olwohuba kiiri hulyangaho ehiitu ehy’embihio wayire ehitali higwalaafu.”

¹⁵ Nga nindi omwene janjaasi lira amuloma ati, “Ehiitu ehi Hatonda ahenire ohugwalaasa otahiranga oti sihigwalaafu.”

¹⁶ Nga Peetero anjulira ebibono ebyo ni babigobolamo emigigi edatu nga ko aŋo ni naaŋo ehiitu hira ehyali oti hani lusuuka balyagamyayo mwigulu.

¹⁷ Peetero gaali ahyeŋunja era ni gebuusa amahulu g’ehi aweene ng’abasinde bala aba Koloneriyo gatuma boosi boola hu nyumba ya Simooni bemeerera ɳa mulyango. ¹⁸ Ni bahubba koodi nga babuusa hanye aŋo paŋa omugeni oyu balanga baati Simooni Peetero gaali.

¹⁹ Peetero ni gaali n’ahineega hu bi aweene, ng’Omwoyo Omutukuvu amuloma ati, “Simooni, ɳalino abasinde badatu abali huhwendula.

²⁰ Olw’ehyo ninuha otiine eyi bali. Otegania hutina ni nabo olwohuba Ndiise abatumire.”

²¹ Ng’ano Peetero aninuha atiina eyiri abasinde abo abaloma ati, “Ndiise ono oyu mwendula. Songa hiina ebaleetire?”

²² Ng’ano bamugobolamo baati, “Koloneriyo Omurooma era omuduumisi w’ehibbubbuh y’abasirikale ecikumi nj’atutumire eyi oli. Omusinde oyo mugwalaafu era aŋa Hatonda eŋono n’Abayudaaya bosibosi abamumanyire bamutamo eŋono. Malayika omugwalaafu gamuloma ahutumise otiine ewuwe obeho n’ebi

omulomera.” ²³ Ng’ano Peetero abasangalira abengisa mu nyumba.

Peetero ni Koloneriyo

Ni wahya, nga Peetero genyoha atiina ni nabo era nga balala hu bafugiirira bomu Yoopa bamunjereheraho. ²⁴ Oludaalo olwagobolaho nj’olu booleraho e Kayisaaliya. Ni boola eyo bagaana Koloneriyo n’abalindiriye era n’ahumbanisye n’abalebe babe ko n’abemihago.

²⁵ Peetero ko gaali gengira ati mu nju nga Koloneriyo gaaja amusangalira era ng’ahubba amafuha ohulaga ejono eri gaali namuña.

²⁶ Aye nga Peetero amwinyosa aloma ati, “A-a! Yinyoha! Ese keesi ndi muutu buutu hy’ewe.”

²⁷ Peetero gamulomanga ebibono ebyo eno gengira n’aba gaali ni nabo mu nju era nga gagaanamo ehinjindi hy’abaatu ni bahumbeene.

²⁸ Ng’abaloma ati, “Muhimanyire bulangi muuti hy’embihio Omuyudaaya ohuhyalira Atali Muyudaaya wayire ohuholagana ni naye. Aye Hattonda gandagire mu hwolesewa ati sihiranji ohuloma omuutu yesiyesi ti simugwalaafu era ti hy’embihio ohuholagana ni naye. ²⁹ Olw’ehyo ni wandangire, nijire ni mbula ehi nemota. Ale ḥaahani mundomere. Wandangiiye hiina?”

³⁰ Ng’ano Koloneriyo amugobolamo ati, “Endaalo edatu ejahabita olwa leero lwahune ohunjwa olu naali mu nyumba yange hu nyanga mwenda hya jino, ni saba. Ni naali ni saba ng’ano ni naajo mbona omuutu ni gambaaye engoye ejimeregenya ni ganjemereeye emutwe.

³¹ Ng'omuutu oyo gandoma ati, 'Hatonda asiima ehyere ehi oli ni nahyo eyiri abagadi era anjuliiye ohusaba huhwo. ³² Olw'ehyo tumisa bahulangire omuutu oyu balanga baati Simooni Peetero ali e Yoopa. Omuutu oyo ali ewa Simooni omubambi w'ebyanjo amenyire ohuupi n'enyanja.' ³³ Kale keesi nj'ohuhutumira abaatu bahulange, era oholire bulañi waaja. Hwesi ñaahani huhumbeene ñano mu moni ja Hatonda ohunjulirisa byosibyosi ebi Musengwa ahulagiyye ohutulomera."

Endomaloma ya Peetero ewa Koloneriyo

³⁴ Ng'ajo Peetero atandiha ohuloma ati, "Ñaahani tegeeye ti Hatonda samomola mu baatu, ³⁵ wabula ganirisa hiisi muutu amunja eñono era ahola ebiruñamu n'atamubalira gwanga omu añwa. ³⁶ Mumanyire ng'olu Hatonda gatuña efe Abayisirayiri Amañuliro Amalanji agaleeta emiyaaya n'abita mu Yesu Kurisito Musengwa w'abaatu bosibosi. ³⁷ Era mumanyire n'ebyalijo mu Buyudaaya, ebyatandihira mu twale ly'e Galilaaya Yowaane n'ahenire ohubuulira ati abaatu bebbwage balehejo ebibi byawe babatiziwe; ³⁸ ng'olu Hatonda gaña Yesu Omunazaleesi Omwoyo Omutukuvu era n'amaani agenjabulo. Yesu oyo gagendanga ñosinjosí, n'ahola ebiranji era n'anonia bosibosi aba amaani ga Sitaani gaali ni gafutire, olwohuba Hatonda gaali ni naye.

³⁹ "Efe abahwenda babe huhahasa ebyo byosibyosi ebi gahola mu hyalo hy'Abayudaaya nomu Yerusaalemu. Abaatu

ababi bamuhomerera hu musalabba nga bamwita. ⁴⁰ Aye ni ɻabitao endaalo edatu Hatonda ng'amulamus era abaatu bamubona naali mulamu. ⁴¹ Abaatu bosibosi sibamubona ohutusaho efe aba Hatonda gaali n'ahenire ohutoboola ohuhola omulimo guno ogw'ohulomera abaatu ebimunjambaho. Efe hwalya era hwanywa ni naye n'ahenire ohulamuha. ⁴² Gatulagira hulomere abaatu ng'olu ali nj'oyo oyu Hatonda gaña obuŋangi ow'ohulamula abalamu n'abafu. ⁴³ Abanaabbi bosibosi baloma hu Yesu baati hiisi muutu amufugiirira balimusoniŋa ebibi bibye olw'obuŋangi obuli mu siina lirye."

⁴⁴ Peetero gaali ahiroma ng'Omwoyo Omutukuvu geha hu baatu abo bosibosi abaali ni bamuŋulirisa nga batandiha ohuloma endimi ejí baali ni batamanyire ni bajumiryá Hatonda. ⁴⁵ Abayudaaya abafugiirira Kurisito abaali ni banjereheeyeho Peetero ohunwa e Yoopa ni baabona Hatonda n'anjaaye Abatali Bayudaaya boosi ehirabo ehy'Omwoyo Omutukuvu, nga beŋunja. ⁴⁶ Babaŋulira ni baloma mu ndimi ni bajumiryá Hatonda. Nga Peetero niye aloma ati, ⁴⁷ "Abaatu bano ng'olu bahanire ohusuna ehirabo hy'Omwoyo Omutukuvu hyefe olu hwasuna ɻalinjo anjanga ohubagaana ohubabatiza n'amaaji?" ⁴⁸ Olw'ehyo ng'alagira bababatiza mu siina lya Yesu Kurisito. Ni bahena ohubabatisa ng'abaatu abo basunga Peetero ohuhola n'abaho ni nabo ohuhena ahamanga.

Peetero anyonyola hu hwolesewa ohu gasuna

¹ Ng'ajo abahwenda abasigalaño ko n'abafugiirira Kurisito abomu Buyudaaya yosiyosi banjulira baati abaatu Abatali Bayudaaya boosi baali bafugiiriye ehibono hya Hatonda.

² Olw'ehyo Peetero ni gañwa e Kayisaaliya gagamayo e Yerusaalemu, Abayudaaya bahye abaali ni bawagira ehy'Abatali Bayudaaya ohuhomola nga bamwoloobya baati, ³ "Otiina otye mu mago g'Abatali Bayudaaya era walyamo n'ebiryo?"

⁴ Ng'ajo Peetero abaloohesa byosibyosi ng'olu byali ati, ⁵ "Ni naali mu hibuga e Yoopa ni ndi husaba nasuna ohwolesewa. Mu hwolesewa ohwo nabona ehiitu ehyali oti hani lusuuka olubba ni balunjambire hu mbega jalwo ene ni balwisa aña naali ohuñwa mwigulu. ⁶ Ni netegeeresa nga mbonaaho esolo ej'amagulu ane eja hiisi hiha n'ebyeñalula ko n'enyun. ⁷ Ng'ajo pulira ejanjaasi omuutu ni gandoma ati, 'Peetero, yinyoha wiite, ohene olye.' ⁸ Ng'ese mugobolamo ti, 'Bbe, Musengwa sipanga, olwohuba kiiri hulyangaho ehiitu ehy'embihio wayire ehitali higwalaafu.'

⁹ Nga nindi pulira ejanjaasi lira eri nañulira ni liñwa mwigulu omuutu oyo ni gandoma ati, "Ehiitu ehi Hatonda ahenire ohugwalaasa otahiranga oti sihigwalaafu." ¹⁰ Ebibono ebyo babigobolamo emirundi edatu, ng'ajo bagobosayo olusuuka olwo mwigulu.

¹¹ "Mu hiseera ehyene ehyo abasinde badatu aba baali ni batumire eyi ndi ohuñwa e

Kayisaaliya nga boola mu mago omu naali. ¹² Era Omwoyo Omutukuvu nga gandoma tegania hutiina ni nabo eyiri owaali n'abatumire. Abalebe bano omukaaga boosi batiina ni nange era hwesihwesi hwengira mu nyumba yomwene hunanga. ¹³ Ni hwali eyo nga Koluneriyu omwene hunanga atuloohesa ng'olu malayika gamubonehera mu nyumba yiye era malayika oyo ng'olu gamuloma ati, ‘Tumisa e Yoopa, bahulangire omuutu oyu balanga baati Simooni Peetero, ¹⁴ nj'anahulomere ebibono ebinahuletere ewe omwene n'abomu mago gago bosibosi ohunoŋoha.’

¹⁵ “Ni natandiha ohuloma, Omwoyo Omutukuvu ng'abeehaho ng'olu hwesi oludaayi gatwihiho hu ludaalo lwa Petekoote. ¹⁶ Ehyo ni hyalijo nga kebulira ehi Musengwa galoma ati, ‘Yowaane gabatiza n'amaaji, aye enywe muja hubatiziwa mu Omwoyo Omutukuvu.’ ¹⁷ Olwo naahani Hatonda n'aba n'anyaaye abaatu abo Abatali Bayudaaya ehirabo ehyene ehyo ehi gatuna efe ni hwafugiirira Musengwa Yesu Kurisito, naahali ndiise ani ohunjahania Hatonda mu hi aholire?” ¹⁸ Ni banjulira ebibono ebyo, banjuma hindi hya huloma wabula bajumiryu hujumiryu Hatonda ni baloma baati, “E-e! Naahani Hatonda ayaaye n'Abatali Bayudaaya ekabi ey'ohwebbwaga n'ohufugiirira Yesu basune obulamu obutanjwaŋo!”

Abafugiirira Kurisito mu Atiyokiya

¹⁹ Naahani balala hu bafugiirira Kurisito bala abasaasaana ohunwa mu Yerusaalemu

olw'ohuhiyaania ohwaliño ni beetire Sitefaano, bagenda nga boola mu twale ly'e Foyinikiya abandi hu hizinga Kipuro n'abandi mu hibuga hy'Atiyokiya. Hiisi eyi babitanga batiinanga ni balomera Bayudaaya bojene Amañuliro Amalanji aganjamba hu Yesu. ²⁰ Aye abandi hu bafugiirira abo baali basinde abaali ni basimuha hu hizinga Kipuro nomu hibuga Kireene. Abo ni batiina mu Atiyokiya, nga batandiha ohulomera Abayonaani* boosi Amañuliro Amalanji aganjamba hu Yesu Musengwa. ²¹ Nga Hatonda Musengwa abanjambiraho era nga bangi hu bo bacuuha bafugiirira Yesu Musengwa.

²² Amañuliro ago ni gagwa mu matwi gabafugiirira Kurisito abaali mu Yerusaalemu nga batuma Bbalunaba mu Atiyokiya. ²³ Bbalunaba ni goola gaabona ng'olu Hatonda ganjambira abaatu abo ehisasabirisi ng'asangaala era ng'abahubbirisa bosibosi ohusigala ni bali bahenerefu mu myoyo jaawe ohwesiga Yesu Musengwa. ²⁴ Bbalunaba gaali musinde mulanje era Omwoyo Omutukuvu n'ali nj'amutangirira mu byosibyosi ebi gaholanga era ni gesigira erala Hatonda. Abaatu bangi nga boola ohufugiirira Yesu Musengwa hulwa Bbalunaba.

²⁵ Naahani olwola nga Bbalunaba atiina mu Taruso ohuheja Sawulo. ²⁶ Ni gamubona ng'atiina ni naye mu Atiyokiya aje amuyeedeho omulimo gw'ohusomesa abafugiirira Kurisito. Eyo nga bahenayo omwaha omuhwiye ni bali

* **11:20** 11:20 Oba Abatali Bayudaaya.

n'ehibbubbu hy'abafugiirira ehyomu hibuga ehyo nga basomesa abaatuabeeene abangi. Eyo mu Atiyokiya peyi basookera ohuguliha abafugiirira Kurisito esiina baati, "Abakurisitaayo."

²⁷ Mu hiseera ehyo ng'ebaayo abanaabbi abanjwa e Yerusaalemu beehirira batiina mu Atiyokiya. ²⁸ Ni baali eyo, nga mulala hu bo oyu balanganga baati Agabbo gemeerera mu baatu ohubaaho n'ehi aloma. Ng'ajo Omwoyo Omutukuvu amulomeramo ng'olu enjala ey'amaani yaali neja hugwa mu hyalo hyosihyosi ehi Abarooma baali ni banjuga (Enjala eyo yagwaajo mu mulembe gwa habaha w'Abarooma oyu balanganga baati Kulawudiyo). ²⁹ Ehyo ni hyalijo, ng'abafugiirira bomu Atiyokiya basalanjo ohwesondamo obuyeedi ni beema hu pamba ya hiisi mulala hu bo babuñeerese abahyawe abaali mu twale lya Buyudaaya. ³⁰ Ni bahena ohwesonda nga batuma Bbalunaba ni Sawulo banjire obuyeedi obwo babuñambye abatangirisi ab'ehibbubbu hy'abafugiirira Kurisito babuñe abo abaali ni banjuma hyahweñambaho.

12

Ohuhiyaania hwa bafugiirira hweyongera

¹ Naahani mu hiseera ehyo habaha Herode gatandiha ohuhiyaania abafugiirira Kurisito era galagira bajase balala hu bo babadanye mu komera. ² Nga habaha oyo alagira beeta n'epiima omuhwenda oyu balanganga baati Yakobbo mulebe wa Yowaane omuhwenda. ³ Ni

gabona ehi aholire ni hisangahise abatangirisi b'Abayudaaya ng'alagira bajasa ni Peetero yeesi bamudanya mu komera. Ehyo gahihola mu hiseera hy'Embaga y'Abayudaaya eyi baliiraho emigaati eji batatayemo ehisimbulusa.⁴ Ni bahena ohunjamba Peetero nga Herode ala-gira bamudanye mu komera era ng'alagira bayungule ebibbubbu bine eby'abasirikale bane bane bamuhuumē butiribiri ni batamuña simire. Herode gaali genda ajoseye Peetero mu lwiju-uye oludaalo lw'Embaga ey'Ohuhebuliraho Ohu-bihisya ni lubitire.

⁵ Ng'ajo bajasa Peetero bamuboña mu komera, aye abafugiirira bahye nga begumya ohumulombera Hatonda amuyeede.

Malayika ayeeda Peetero ohuŋwa mu komera

⁶ Ko buhene buhye hu ludaalo olu Herode gaali n'ategehire ohulagira baleete Peetero bamujoseye mu lwijuuye lw'abaatu, Peetero gaali ajenyuhire ḥagati w'abasirikale babiri, ni bamuhaadire n'enjegere* ebiri era n'abasirikale abandi ni bahuumire hu lwigi lw'ekomera.

⁷ Ni gaali mwiro ng'ajo ni naajo malayika wa Musengwa gaaja, ng'ehimyas ohiwana ehisenge hyosihyosi omu gaali. Nga Malayika oyo ahoonya Peetero mu mbafu amwinyosa mwiro ahena amuloma ati, "Yinyoha mangumangu!" Ng'ajo enjegere eji bali ni basidihire Peetero jinwa hu mihono jigwa ḥaasi.⁸ Nga malayika oyo amuloma ati, "Yambala ebyambalo bibyo n'ebirayito bibyo." Nga Peetero

* **12:6** 12:6 Huŋ 12:1-27

ahola ng'olu bamuloma. Nga malayika amuloma ehindi ati, "Yeboje olugoye lulwo ohene wunonde." ⁹ Nga Peetero atula mu komera alonda malayika cooka n'atahahaha ati ebi malayika gaali n'amuholera dala bituufu era byali biri hubano. Niye gaali ajeega ati aloota buloote. ¹⁰ Ng'ano bagenda baabita hu hibbubbu ehidaayi ehy'abasirikale abaali ni bahuma ekomera. Nga babita nohu hyohubiri boola hu lwigi olw'ehyoma olwali hu mulyango ogwiguhira mu ngira eyija mu hibuga. Ni balwolaho nga lweyigula olwene batula boola mu luguudo. Ni bagenda ni balunjama lulala hu nguudo baluheenaho ng'ano ni naajo malayika amugotaho.

¹¹ Nga mu hiseera ehyo Peetero ko afaania ati ebyali ni bibaayenjo dala byali bituufu ng'aloma ati, "Naahani tegeeye ti Musengwa atumire malayika wuwe gaaje gaatuse mu meeno ga nasanja omu Herode abaaye ni gataaye ni n'ebyo byosibyosi ebi batangirisi b'Abayudaaya babaaye ni banjeeega ohukola." ¹² Ni gahena ohuhifaania ng'agenda atiina ewa Malyamu nyina wa Yowaane oyu balanganga erindi baati Mariko. Eyo abafugiirira baali bahumbaaniiyeyo ohumusabira, Hatonda amuyeede.

¹³ Peetero ni goola gakookona hu lwigi ng'omuhaana oyu balanganga baati Rooda owaali n'atamba mu mago ago, atiina aje abone nj'ani akookona. ¹⁴ Omuhaana ni gafaania ati ejanjaasi ly'owaali n'akookona lyali lya Peetero gadulumma n'esangaalo ni lyenda hwita wiite nga gaagamayo n'atamwiguliiyено. Ng'alomera

abaali mu nyumba ati, "Peetero nj'ali ebulafu gemereeye hu mulyango!" ¹⁵ Nga bala bambuusa baati, "Oguuye eralu?" Omuhaana ni gabahahasa ati hituufu, nga bahanda baloma baati, "Oyo anabe malayika wuwe amuhuuma."

¹⁶ Aye Peetero niye gaali geyongera ohukookona. Ni beegulaño bamubona nga beñunja. ¹⁷ Nga Peetero abañuubira omuhono ohubañoleresa ng'abalomera ng'olu Musengwa gaali n'amutuhiise mu komera. Era ng'abaloma ati, "Bino mibilomereho Yakobbo n'abalebe abandi." Ng'ahena aŋwayo atiina aŋjatu aŋandi.

¹⁸ Ni wahya mu mugamba nga ḥabaano ohutabuha ohw'amaani mu basirikale abaali ni bahuuma Peetero ni bebuusa abeene n'abeene ehyali ni himwolireho. ¹⁹ Ni byagwa habaha Herode mu hutwi ng'alagira bamuñenje aye ndibamubona. Ehyanjwamo ng'abuusa abasirikale abaali ni bamuhuuma ohubiroosa ng'olu gabeyibaho ko agote. Ni byabahaya ng'alagira babeete.

Ohufa hwa Herode

Ebyo ni byaŋwa, nga habaha Herode aŋwa mu twale ly'e Buyudaaya gehirira atiina mu hibuga hy'e Kayisaaliya abeho eyo ohuhena ahamanga. ²⁰ Mu hiseera ehyo habaha Herode gaali asuuleene n'abaatu bomu bibuga ehy'e Tiiro ko ni Sidoni. Balala hu baatu bomu bibuga ebyo nga beñimba batiina eyi ali baje bamubone basyane. Ni boola nga banjooyanjooya Bulasito omunjeereswa habaha oyu gasiganga ohwesiga ni bamusunga abateereyo ahabega habaha

Herode aganye ηabeno ekolagana ηagati waawe n'egwanga lirye olwohuba nj'eryabaliisanga.

²¹ Hu ludaalo olu Herode gabalaga ati ndolu anababone, gambala ebyambalo bibye eby'obunjigi nga geehala hu tebe yiye ey'obunjigi ng'aloma eyiri abaatu bosibosi abaali ni bahumbeene. ²² Ng'ajo abaatu abo bamupaaha ni baloma baati, "Ono aloma eyi huli simuutu wabula hatonda!" ²³ Olwohuba Herode sigaŋa Hatonda ejono aye galeha abaatu bamupaaha ni bamulanga hatonda, ηaweeene ajo malayika wa Hatonda Musengwa ng'amudanyaho olumbe era nga enyende jimulya mulamu ahena afa. Era ηabitano ahamanga hatotono ng'afa.

²⁴ Aye ehibono hya Hatonda nihyo nga hyeyongera ohuhwana mu baatu era n'omunjendo gw'abafugiirira nga gweyongera.

²⁵ Bbalunaba ni Sawulo ni boosa obuyeedi obu bafugiirira bomu Atiyokiya babaŋa ohunjirira abahyawe abomu Yerusaalemu, nga baagamayo mu Atiyokiya ni Yowaane oyu balanganga erindi baati Mariko.

13

Baabula Bbalunaba ni Sawulo baŋeereſe Hatonda

¹ Naahani mu hibbubbu hy'abafugiirira Kurisito mu Atiyokiya mwalimo abanaabbi ko n'abasomesa abasomesanga ebinjamba hu Hatonda. Abaatu abo baali nje Bbalunaba ni Simyoni oyu balanganga erindi baati Mumali ni

Lukiyo ow'e Kireene ni Sawulo ni Manayeeni owaali ow'omuboolo gwa habaha Herode.

² Lulala abaatu abo ni baali mu husaba n'ohusiiba, Omwoyo Omutukuvu ng'abaloma ati, "Muutobolere Bbalunaba ni Sawulo baakolere omulimo ogu nabalangira."

³ Ng'ajo bosibosi beyongera ohusiiba n'ohulombera Sawulo ni Bbalunaba. Ni bahena nga babataho emihono ohubaabula ohuholanga emirimo eji babalangira nga bahena babaseebula batiine bahole emirimo ejo.

Bbalunaba ni Sawulo batiina hu hizinga Kipuro

⁴ Ng'ajo Omwoyo Omutukuvu atangirira Bbalunaba ni Sawulo nga batiina ḥano ni naṣala ni babuulira Amaṇuliro Amalanji. Ni bañwa mu Atiyokiya beehirira nga batiina hu mwalo gw'e Selewukiya eyi bañwa nga basomoha batiina hu hizinga Kipuro. ⁵ Hu hizinga hino boolera hu mwalo gw'e Salamisi. Ni baali eyo nga babuuliranga ehibono hya Hatonda mu mahumbaaniro g'Abayudaaya. Yowaane oyu balanga baati Mariko gaali ni nabo era gabayeedanga mu mulimo guno. ⁶ Ng'abaatu abo bondatu bagenda ohunjwa eyi ehizinga ehyo hitandihira ohwola eyi hyagama mu hibuga ehi balanganga baati Paafو. Eyo baaganayo omuṇeja Omuyudaaya era naabbi ow'obudulingi oyu baali ni balanga baati Bari Yesu.

⁷ Omuṇiña oyo gaali meerī y'omuṇugi ow'ehizinga ehyo oyū balanganga baati Serugiyo Pawulo. Serugiyo Pawulo gaali muṇugi owaali omulabuhi era gatumisa

bamulangire Bbalunaba ni Sawulo ni genda yeesi bamulomere ehibono hya Hatonda.

⁸ Aye omunjia oyo oyu balanganga baati Eluma olwohuba c'ehi esiina lirye lira lyali ni litegeesa, ng'añahania ebya Bbalunaba ni Sawulo n'atenda omunjugi oyo afugiirire Kurisito.

⁹ Ng'ajo Omwoyo Omutukuvu amaamira Sawulo oyu balanganga erindi baati Pawulo ng'asimba Eluma emoni, ¹⁰ ahena amuloma ati, "Musinde ewe, oli muñeeresa wa Sitaani. Oli wamahiribbania era owijuuye obudulingi. Onjahania hiisi hiitu ehiranji mu moni ja Hatonda. Soolirehera ajo ohubbaamya abaatu ohunwa hu bibono ebituufu ebiñamba hu Musengwa? ¹¹ Ale ni ñaahani ñano Hatonda Musengwa genda huhuboneresa, era genda huhwigala emoni ohene ahamanga n'oli muñofu n'otabona njase y'eryuba." Ng'ajo ni naajo emoni j'omusinde oyo omunjia jiijaho olu-booha ng'ehyalo himaliña ndanjanga hubona. Ng'atandiha ohumamaata humamaata ni gendula omuutu ow'ohumuñamba hu muhono amutangirire. ¹² Omunjugi Serugiyo Pawulo ni gabona ebyolire hu muñija oyo nga genunja bugali esomesa eyinjamba hu Yesu Musengwa era ng'ahena amufugiirira.

Pawulo abuulira mu Atiyokiya nomu Pisidiya

¹³ Ebyo ni byanwa nga Pawulo n'abahye ababiri basomoha ohunwa e Paafø bambuha boola e Peruga mu twale ly'e Pafiliya eyi Yowaane oyu balanganga erindi baati Mariko

gabaleha geeyagamirayo e Yerusaalemu. ¹⁴ Nga Pawulo ni Bbalunaba nibo bañwa e Peruga batinna mu hibuga Atiyokiya mu hitundu ehi balanga baati Pisidiya. Oludaalo olwa Sabbaato ni lwola nga batiina mu humbaaniro ly'Abayudaaya bee-hala.

¹⁵ Nga ηabaano ow'asomera abaatu Ebyanandihiva ohunjwa mu bitabo by'amagambi ebi Musa ganjandiiha nomu bitabo by'abanaabbi. Ni gahena ng'abatangirisi b'ehumbaaniro eryo batuma omuutu alome Pawulo n'owahye ati, "Aboluganda ni muba n'ehibono ehy'ohugumya abaatu, esaawa nj'eyino." ¹⁶ Ni baloma Pawulo baatyo, nga genyoha aña ahabonero n'ahola omuhono beetege bamunjulirise ng'ahena aloma ati, "Bayisirayiri balyange ni nenywe Abatali Bayudaaya aye ni mujumiryia Hatonda, mutege ohutwi mbalomere. ¹⁷ Hatonda oyu efe Abayisirayiri hujumiryia gatobola abasehulu beefe ni baali babuli mu hyalo hy'e Misiri babe baatu babe era ng'abaasa basaalagana bafuuha egwanga ery'abaatu oluhulende. Ehiseera hyola ng'abatusa eyi baali ni bañatiyiye n'atambisa obuñangi buwe ow'amaani.* ¹⁸ Nga gahena abalabirira mu lulafu ohuhena emyaha ng'amahumi ane ni gehalirihire obuhahadafu waawe.* ¹⁹ Ng'abanjambiraho asihiirisa amawanga omusanvu agaali ni gamenyire mu hyalo hy'e Kanani. Ni gahena ohugasihiirisa

* **13:17** 13:17 Hunj 1:7; 12:51 * **13:18** 13:18 Hub 14:34

ng'abaŋa ehyalo ehyo ohuba obutaka waawe.*
20 Ehyo hyanjira emyaha ng'ebihumi bine n'ataanu. Ebyo ni byanwa nga Hatonda abateerano abalamuzi ohubalamulanga era omugigi ogwo gwaliŋo ohwolera erala mu biseera bya naabbi Samwiri.* **21** Ehiseera hyola Samwiri n'ahiramula ng'aŋo basunga babaŋe habaha abe nj'abaŋuga. Nga Hatonda abaŋa Sawulo omusaani wa Kiisi ow'ehiha hya Bbenjamini ow'abaŋuga ohuhena emyaha amahumi ane.* **22** Hatonda ni gatusa hu Sawulo obwahabaha ng'ataŋo Dawudi ohuba habaha waawe. Dawudi oyo Hatonda gamulomaho ati, 'Dawudi omwana wa Yesé nj'omusinde owoleene n'ebijeeego byange era anaholenga byosibyosi ebinjolera hu mwoyo.' ”

23 Hatonda gooheresa ehi gasuubisa abasehulu beeſe n'ahibisya mu lulyo lwa Dawudi ni gaŋa Yisirayiri Yesu ohuba Omunoŋosi. **24** Yesu ni gaali n'ahiiri hutagiiha omulimo gugwe, Yowaane omubatiza geheerera galoma abaatu bosibosi mu Yisirayiri bebbwage babatiziwe. **25** Era Yowaane ni gaali n'aheneresa omulimo gugwe gabuusa abaatu ati, "Muŋeega muuti ndiise ani? Mutanjeega muuti ndiise Omunorjosi oyu babasuubisa. Niye anahanondeho egongo, ese ni poyeenjo era oyo gaakira obuŋangi sipoomera wayire n'ohubonjolola ekoba j'engayito jije."

26 Ale Aboluganda Abayisirayiri abomu lu-

* **13:19** 13:19 Yos 14:1 * **13:20** 13:20 1 Sam 3:20 * **13:21**
13:21 1 Sam 8:5; 10:21

lyo lwa Yibbulayimu ko ni nenywe Abatali Bayudaaya aye ni mujumirya Hatonda mulehe mbalomere. Hatonda gañeeresea ebibono bino ebiñamba hu Munonjosi hu lwefe. ²⁷ Abaatu bomu Yerusaalemu ko n'abatangirisi baawe sibafaania baati Yesu nj'Omunonjosi, cooka mu hutamufaania ohwo hyabañweramo ohumusalira omusango ogw'ohufa boheresa ebibono by'abanaabbi ebi basomanga hiisi ludaalo lwa Sabbaato. ²⁸ Wayire bañuma songa etuufu eyitisa Yesu, basunga Pilaato alagire bamuhomerere hu musalabba. ²⁹ Ni bahena ohwoheresa byosibyosi ebi Ebyañandihiwa bimulomaho, nga ñabaanjo abamutusa hu musalabba bamusiiha. ³⁰ Aye Hatonda ng'amulamusa. ³¹ Yesu ng'ahena hu hyalo endaalo enyene enyingi n'atiina n'abonehera abaloobera babe aba gañwa ni nabo e Galilaaya ohutiina e Yerusaalemu. Hatyane abaatu abo nj'abaña obujulizi obumunjambaho.

³² "Naahani Amañuliro Amalañi aga hubalom-era gali gaati ehi Hatonda gasuubisa abasehulu b'efe, ³³ ahyoherehiise mu mulembe guno eyiri efe abaana baawe n'alamusa Yesu. Ehyo era hyoheresa ehyañandihiwa mu Zabbuli eyohubiri ehiroma hiiti,

" 'Oli Mwana wange,
olwa leero kusaaye.'*

³⁴ "Olwohuba Hatonda galamusa Yesu, era nga saligobolayo hufa nindi, c'ehigira aloma ati, 'Ng'olu n'asuubisa Dawudi, mwesi añañuma

* ^{13:33} 13:33 Zab 2:7

hubuusabuusa ndibaña ekabi.’ ³⁵ Nomu Zabbuli eyindi Dawudi aloma ati,
“ ‘Solireha Omwawufu wuwo hubolera e magombe.’

³⁶ “Dawudi ni gahena ohuhola emirimo eji Hatonda gendire ahole, gafa era bamusiiha mu masihiro g’abasehulu babe. ³⁷ Aye Yesu oyo oyu Hatonda galamusa ohuŋwa e magombe sigabola.

³⁸ “Olw’ehyo balebe, muhitegeere muuti Hatonda asoniŋa ebibi byenywe olw’ehyo ehi Yesu gahola sosi olw’ohuhuumma amagambi aga baña Musa. Hatonda aŋanga ohusoniŋa ebibi byenywe. ³⁹ Hatonda asoniŋa ebibi bya hisi muutu afugiirira Yesu, ehi amagambi ga Musa gataŋanga huhola. ⁴⁰ Olw’ehyo mumanya ebi banaabbi baloma bitaboolaho. Olwohuba baloma baati,

⁴¹ “ ‘Ale enywe abatala ebindoma ohuhola, mutiine mu moni n’ohwenjunja muhene musihiirire, olwohuba ŋaliŋo ehi ndi huhola mu mulembe gwenywe, cooka ehi mutaŋanga hufugiirira, wayire nolu ŋabaanjo abanyonyola.’ ”*

⁴² Pawulo ni gahena ohuloma ebibono ebyo, n’ehiseera ni hyola ehy’ohuŋwa mu humbaaniro, Pawulo ni Bbalunaba ni baali ni batiina ng’abaatu babasunga baagameyo mu humbaaniro olwa Sabbaato olulondaho bongere ohubasomesa ebibono ebyo.

⁴³ Abahulu b’ehumbaaniro ni baseebula abaali ni bahumbeene, abaatu abanjeraho omwali

* **13:41** 13:41 Hab 1:5

Abayudaaya n'Abatali Bayudaaya abaali ni bacuhire ni bengira ediini ly'Ehiyudaaya, nga banjerehera Pawulo ni Bbalunaba. Mu hunjaya ni nabo, Pawulo ni Bbalunaba babahubbirisa begumye ohufugiirira baati Hatonda abanojola lwa hisasabirisi hihye.

44 Hu lwa Sabbaato olwalonderaho, abaatu bomu hibuga ehyo banjwerehereramo n'ebiana baje banjulire ehibono hya Hatonda Musengwa.

45 Abatangirisi b'Abayudaaya ni babona abaatu ni bali bangi baatyo, nga bagongeera era nga batandiha ohuloma lubona ni batala ebi Pawulo gaali n'alomera abaatu. **46** Pawulo ni Bbalunaba ni babona baatyo nga babaloma ni banjuma hutya baati, "Enywe Abayudaaya ndiinywe aba hubaaye n'ohweherera ohulomera ehibono hya Hatonda. Aye ng'olu mugeene, nga mulaga mwabeeene ng'olu mutenda husuna bulamu obutanwanjo ale leha hwesi hubalehe hutiine hulomere Abatali Bayudaaya, **47** olwohuba ehyo ni Musengwa omwene c'ehi gatulagira ohuhola ni galoma ati, 'Kutayenjo obe hy'enjase eyiri Abatali Bayudaaya era oje olomere abaatu bosibosi mu hyalo ebinjamba hu bunonjosi.' **

48 Abatali Bayudaaya ni banjulira ebibono ebyo, nga basangaala era nga banja ehibono hya Musengwa ejono. Abo aba Hatonda gategehera ohusuna obulamu obutanwanjo nga bafugiirira Kurisito.

49 Mu hiseera ehyo ehibono hya Musengwa nga higenda hihwana mu twale eryo lyosiryosi.

* **13:47** 13:47 Yis 42:6; 49:6

⁵⁰ Cooka ng'abatangirisi b'Abayudaaya basendasenda abasinde ab'enono ko n'abalala hu bahasi abaali ni bajumirya Hatonda ate ni bali begingihiriri mu hibuga ehyo batandiha ohuhiyaania Pawulo ni Bbalunaba era nga bahena bababbinga nomu twale lyawe. ⁵¹ Nga Pawulo ni Bbalunaba banjahania ehi babahola ni bakukumulira abaatu abo efuuhe ly'omu magulu gaawe. Ng'ano banwa mu hibuga ehyo batiina mu hibuga ehi balanganga baati Yikoniyo. ⁵² Ne Omwoyo Omutukuvu nga geyongera ohumaamira abafugiirira mu Atiyokiya n'abatangirira mu bibaholanga beeyongera ohusañalyanga olw'obunonjosi.

14

Pawulo ni Bbalunaba babuulira mu hibuga Yikoniyo

¹ Pawulo ni Bbalunaba ni boola mu hibuga ehi balanganga baati Yikoniyo, nga batiina mu humbaaniro ly'Abayudaaya ng'olu esambo yaawe yaali. Ni batiina nga batandiha ohulomera abaatu ebinjamba hu Yesu. Ohumanya nga baloma bulanji Abayudaaya n'Abatali Bayudaaya abeene abangi nga bafugiirira Kurisito. ² Aye nga njabaajo Abayudaaya abandi abagaana ohufugiirira ebya Pawulo ni Bbalunaba era nga batabula ebinjeego by'Abatali Bayudaaya ni babaloma baati baali babadulinga era nga hibaleetera ohucaawa abalebe abo.

³ Ng'ano Pawulo ni Bbalunaba bahanayo ahamanga ahanjeraho ni balomera abaatu

n'obugumu ebinjamba hu Musengwa. Era Musengwa yeesi ng'abanjambirangaho bahola ebyamaliholiho ohuhahasa ebi basomesanga baati abaatu banojoha olw'ehisasabirisi hihye.

⁴ Ng'eduuli ly'Abaatu bomu hibuga ehyo begabulamo ebbibubbu bibiri olw'obuhwenda obunjamba hu Yesu. Hirala hu byo mwalimo abafugiirira ebi Bayudaaya baloma, ng'abandi baba hu lubega olwafugiirira eby'abahwenda abo ababiri.

⁵ Ng'anjo abaali ni banjahania eby'abahwenda ni mulimo Abatali Bayudaaya ko n'Abayudaaya njalala n'abatangirisi baawe beehoba ohulumba abahwenda abo babahubbe amabaale bafe.

⁶ Aye abahwenda nga bahitegeera banjwa mu hibuga ehyo batina mu bibuga Lisitura ni Derube mu hitundu hy'e Likawooniya ko nomu bitahere eby'omulirano, ⁷ eyi batiina mu moni n'omulimo gw'ohulomera abaatu Amanjuliro Amalanji aganjamba hu Yesu.

Pawulo ni Bbalunaba babuulira mu Lisitura ni Derube

⁸ Naaahani mu hibuga Lisitura mwalimo omusinde omuteje owanjwa mu hida hya nyina ni hyamutolyonga amagulu.

⁹ Lulala Pawulo ni gaali n'abuulira, omusinde oyo omuteje yeesi gaali ajo n'aajulirisa ebi gaali n'aloma. Pawulo ni gasimba omusinde oyo emoni ng'ahifaania ati gaali n'ohufugiirira ati Yesu ajango ohumunjonia. ¹⁰ Olw'ehyo Pawulo gamuloma ati, "Yinyoha wemeerere." Ng'anjo ni naajo omusinde oyo ahutuha gemeerera atandiha ohugenda.

¹¹ Ng'ano ehiñindi hy'abaatu ahyali aŋo hyabona ehyamaliholiho ehi Pawulo gahola banjeega baati abahwenda abo ababiri mbabagasani aba bajumiryanga mu gwanga lyawe. Nga bayaalira ɳalala ni baloma n'ejanjaasi ery'amaani mu Lulikoniyo baati, "Muuje mwebonere! Abahulu batuhyaliye mu hifaananyi hy'abaatu!" ¹² Nga Bbalunaba bamulanga ohuba nje Zeewo, Pawulo niye bamulanga Erume olwohuba mbo nj'owali omuhwenda wa Zeewo namulomerera.

¹³ Ng'ano omusengi wa Zeewo owaali n'esabo ebulafu w'ehibuga, aleeta ebunwa j'enjombe ɳa mulyango gw'ehibuga ni bajambahiise amabombwe ni genda genjimbe hu hiñindi hy'abaatu abaali aŋo banjongere Pawulo ni Bbalunaba.

¹⁴ Aye abahwenda abo bombi, Bbalunaba ni Pawulo ni bahifaania nga bahanula ebyambalo byawe ohulaga baati sibasangaafu olw'ehyo ehi baatu baali ni benda ohuhola. Era nga baja babehubbambo ni besasaagala ni baloma baati, ¹⁵ "Bahyefe hiina ehiboosa ohuhola ehyo? Efe hwesi huli baatu buutu hyenywe. Huujire ohubalomera Amañuliro Amalanji mulehe ohuju-mirya ebinambulamo mucuuhe mugobole eyiri Hatonda Omulamu owatonda egulu n'ehyalo n'enyanja ni n'ebiit byosibyosi ebibirimo.*

¹⁶ "Ahalehale Hatonda galeha enywe abaatu Abatali Bayudaaya mwajumiryaa hiisi ehi emyoyo jenywe jabatumanga. ¹⁷ Cooka sigahaya hwebonesa eyi muli. Hino gahiholanga n'abita mu

* ^{14:15} 14:15 Hunj 20:11; Zab 146:6

biraŋi ebi gabaholeranga omuli ohubatonyehesa efula hu birime, n'ohwamya gabyamya mwasuna ebiryo ebinjera emyoyo jenywe jejula esangaaalo.”¹⁸ Wayire baloma ebibono ebyo, sihyali hyangu ohulobera abaatu abo ohubaŋongera.

¹⁹ Aye ebyo ni byanwa nga ŋabaŋo Abayudaaya abaŋwa mu bibuga Atiyokiya ni Yikoniyo batiina basendasenda abaatu banwa hu bi Pawulo gaali n'ababuiliye. Ng'abaatu bafugiirira eby'Abayudaaya bahubba Pawulo amabaale ohwola olu gagwa gaafaho olweso. Nga bala bamudyedyesa bamutusa ebulafu w'ehibuga bamuleha eyo ni baŋeega baati afuuye. ²⁰ Aye abafugiirira Kurisito abaali mu hibuga ehyo nga batiina bemeerera ohumweswanigirisa. Ni gagobosa nga genyoha gaagamayo mu hibuga ni nabo. Ni wahya nga Pawulo ni Bbalunaba baŋamba engira batiina mu hibuga hy'e Derube.

Pawulo ni Bbalunaba bagamayo mu Atiyokiya ehya Siriya

²¹ Ni boola e Derube, nga Pawulo ni Bbalunaba balomera abaatu bomu hibuga ehyo Amanuliro Amalaŋi era nga bangi hu bo bafugiirira Kurisito. Ebyo ni byanwa baŋamba olugendo nga baagamayo e Lisitura mbabo e Yikoniyo ohwola mu Atiyokiya mu twale ly'e Pisidiya. ²² Hiisi eyi boolanga, batiinanga bagumya abafugiirira Kurisito ni babahubbirisa ohuba abamazima mu hufugiirira hwawe mu Hatonda. Hino bahihola ni babaloma baati, “Huli n'ohugumira ebigosi

ebingi ebitwolaho Hatonda ko atwingise mu buñugi wuwe."

²³ Hiisi eyi Pawulo ni Bbalunaba banwanga, balehangha ni bangaaye abatangirisi abohutangirira ehibubbu ehyo. Era ni bahananga ohubangala nga bahumbaania abafugiirira babaaho n'ehiseera ni babasabira era ni basiiba nga ko bahena babañambya Musengwa oyu baali ni bafugiiriye abahuume.

²⁴ Pawulo ni Bbalunaba ni banwa mu hitundu hy'e Pisidiya nga boola mu hy'e Pafiliya. ²⁵ Ni boola mu hitundu ehyo batiina mu hibuga ehi balanga baati Peruga nga balomera abaatu baamo ehibono hya Hatonda eyo peyi banwa nga batiina hu mwalo Ataliya. ²⁶ Ni boola hu mwalo ogwo nga basomoha baagamayo mu Atiyokiya eyi bafugiirira bavyawe basaba abe ni nabo ni batandiha omulimo ogw'ohulomera abaatu Amañuliro Amalanji ogu ɳaahani baali ni babbubuuye.

²⁷ Pawulo ni Bbalunaba ni boola nga bahumbaania abafugiirira Kurisito babanjulira byosibyosi ebi Hatonda gabatambisa era ng'olu ganja Abatali Bayudaaya ehiyale boosi baafugiirira Kurisito. ²⁸ Ng'ano abahwenda abo bahena mu Atiyokiya ahamanga ni bali n'abafugiirira bavyawe.

15

*Ehibuuso ehiŋamba hu huhomola
n'ohunoŋoha*

¹ Naahani ḥaalijo abasinde abaañwa e Buyudaaya batina mu Atiyokiya nga batandiha ohusomesa abafugiirira Kurisito baati, “Ohutusaho nga enywe Abatali Bayudaaya mwesi muhomooye ng’olu amagambi ga Musa galagira, Hatonda saaja hubanonjola.”*

² Hino hyaleetera Pawulo ni Bbalunaba ohunjahana ni nabo ebyembaha ebyene hu songa yino, ehyanjwamo ng’abafugiirira basalaro baati Pawulo ni Bbalunaba n’abafugiirira abandi hu bo batiine e Yerusaalemu eyiri abahwenda n’abatangirisi babafugiirira babebuuseho hu songa eyo.

³ Abafugiirira Kurisito ni babaseebula, ng’abahwenda basimbuha batiina mu lugendo Iwawe ni babitira mu twale ery’e Foyinikiya n’erye Samaliya. Hiisi eyi boolanga balomeranga abafugiirira baayo ng’olu Abatali Bayudaaya boosi bafugiirira Hatonda. Amañuliro gano gaasangaasa bugali abafugiirira balyaweh abomu bifo ebyo.

⁴ Pawulo ni Bbalunaba ni boola e Yerusaalemu ng’abafugiirira Kurisito, abahwenda n’abatangirisi abahulu aba babafugiirira babasangaalira. Boosi nga babanjulira hiisi hijtu ehi Hatonda abatambihiise.

⁵ Aye abandi hu bafugiirira abaali abomu hibina hy’Abañisaayo nga baloma baati, “Abatali Bayudaaya ni baba ni benda ohufuuha abafugiirira Kurisito, bali n’ohuhomola era bahole ebi magambi aga Hatonda gaña Musa galagira konyo.”

* **15:1** 15:1 Leev 12:3

⁶ Ng'ajo abahwenda n'abatangirisi babafugiirira abahulu bahumbaana ohunjeega hu songa eyo. ⁷ Ahamanga ni haŋeraŋo ni bahubbagania ebiŋeego, Peetero genyoha ng'aloma Oluhihi ati, "Aboluganda, muhimanyire muuti ehiseera ehibitireho ŋanyuma aŋo Hatonda gaatobola ese samwene nje ndomere Abatali Bayudaaya Amaŋuliro Amalanji bahafugiirira. ⁸ Hatonda amanyire ebiri mu myoyo j'abaatu gafugiirira abaatu abo era gahena gaabanja ehirabo hy'Omwoyo Omutukuvu ng'olu gatunja efe. ⁹ Sigatango njabulo ŋagati weefe ni nabo olwohuba gagwalaasa obulamu waawe olw'ohufugiirira Kurisito. ¹⁰ Olwo ni hiba hitiyo, lwahiina hwahendire ohuhema Hatonda ni hutwiha abafugiirira Kurisito abo omugugu gw'amagambi ogu efe abeene wayire abasehulu beeſe bataŋanga hwetwiha? ¹¹ Huhimanyire bulanji huuti efe hwesi Hatonda atunoŋola olw'ehisasabirisi hya Musengwa weefe Yesu, ng'olu Abatali Bayudaaya boosi abanonjola."

¹² Ebibono ebyo nga binjoleeresa abaali ni bahumbeene era nga banjulirisa Pawulo ni Bbalunaba ni babaloohesa ebyenjunjisa n'ebiyamaliholiho ebi Hatonda gabatambisa ŋagati mu Abatali Bayudaaya. ¹³ Ni bahena ohuloosa ebyo, nga Yakobbo owaali omutangirisi w'abafugiirira mu Yerusaalemu aloma ati, "Aboluganda mutege ohutwi mbalomere. ¹⁴ Simooni Peetero atunyonyooye ng'olu Hatonda omwene mu hutandiha galaga ati abalumirwa ni gaali n'aba getoboleeye mu baatu

abo Abatali Bayudaaya gabafuula abaatu babe.

¹⁵ Ehyo hinjambagana bulanji n'ebi banaabbi banjandiiha baati,

¹⁶ "Ebyo ni bijooye ndigobola,

n'agobosa bunyaaha obuñugi wa Dawudi.

Ndibuhosiira,

nabugobosano ng'olu waali oludaayi.*

¹⁷ Ehyo ndihihola abaatu banyendule,

Abatali Bayudaaya bosibosi aba nalanga ohuba abaatu bange, banyendule.

Bino binahabeno olwohuba ese MUSENGWA omwene hubiroma nahabyohereze.

¹⁸ Ebyo samwene nabimanyisa eyiri abaatu ohunja ahale nahale."

¹⁹ Nga Yakobbo geyongera aloma ati, "Olw'ehyo, hu lwange ndoma ti hutahalubya bulamu w'Abatali Bayudaaya hihande hibalobeerese ohucuuha ohugobola eyiri Hatonda. ²⁰ Aye hubanjandiihire ni hubaloma benjalame ohulya ebiryo ebi bañongire eyiri emisambwa, n'obuhwedi n'ohulya enyama ey'ehyayo ehifuuye ni batahisalireho wayire ohulya amalasire.* ²¹ Olwohuba ahamanga hañerire abaatu abo ni bañulira ebibono by'amagambi ga Hatonda ebi Musa gañandiiha ni babisoma hiisi ludaalo lwa Sabbato mu mahumbaaniro gomu bibuga byawe."

Ebbalunja eyi oluhiiko lw'ajandiiha

²² Ng'ajo abahwenda n'abatangirisi abahulu n'ehibbubbu hy'abafugiirira Kurisito hyosihyosi

* **15:16** 15:16 Amo 9:11-12 * **15:20** 15:20 Huñ 34:15-17; Leev 17:10-16; 18:6-23

behirisa ebya Yakobbo. Nga basalaño ohweyangalamo abasinde babiri babatume batiine ni Pawulo ni Bbalunaba mu Atiyokiya. Nga bangala Yuda oyu balanganga erindi baati Barusabba ko ni Silaasi. Abaatu bano bombi baali batangirisi babafugiirira bahyawe.²³ Nga babatuma n'ebbalunja eyaali ni yiroma yiiti,

"Ndiife abalebe benywe abahwenda n'abatangirisi abahulu ababafugiirira. Huŋandiihira enywe abafugiirira Kurisito Abatali Bayudaaya abali mu hibuga Atiyokiya nomu bifo ebindi mu twale ly'e Siriya ko n'erye Kilikiya. Mutye eyo?²⁴ Hwaŋulira huuti ŋalijo abaatu abaŋwa eno beŋagula baaja eyo nga betambagania n'ebibono ebitabuyetabuuye ebiŋeego byenywe.²⁵ Olw'ehyo efe hwesihwesi eno husalireŋo ohwetabolamo abaatu hubatume eyi muli ŋalala n'abameeri beefe abahoda Bbalunaba ni Pawulo,²⁶ abeŋayo baasinga obulamu waawe ohuhola emirimo ja Yesu Kurisito Musengwa weefe.²⁷ Olw'ehyo huli hutuma Yuda ni Silaasi ohubahahasa ni babalomera n'omunwa ebi hubaŋandiihiye mu bbalunja yino.

²⁸ Omwoyo Omutukuvu atutangiriye mu hineego hino era husalireŋo ohutabatwiha mugugu gw'amagambi g'Abayudaaya ohutusaho ohubaloma muhole bino,²⁹ mweŋalame ohulya ebiryo ebi banjongire eyiri emisambwa, n'obuhwedi era n'ohulya enyama ey'ehyayo ehifuuye ni batahisalireho wayire ohulya amalasire.

Singa simunaholenga biitu ebyo munaabenga muholire bulanji. Mweraba.”

³⁰ Ng’ano babaseebula banjire obuhwenda obwo eyiri abafugiirira mu Atiyokiya. Ni boola nga bahumbaania abafugiirira Kurisito bahena babaŋambya ebbalunja eyo.

³¹ Abafugiirira ni basoma ebbalunja eyo nga basangaala olw’obuhwenda obwo obwabagobosamo amaani. ³² Nga Yuda ni Silaasi abaali n’ehirabo hy’obunaabbi baloma ebibono bingi ebigobosamo amaani era ebyagumya abalebe abo. ³³ Oluvanyuma lw’ohuhenayo ahamanga, abafugiirira bomu Atiyokiya babasabira ekabi, nga babaseebula baagamayo e Yerusaleemu eyiri aba batuma. ³⁴ Aye Silaasi niiye gasalaŋo ohusigalayo.*

³⁵ Aye Pawulo ni Bbalunaba nga basigala mu Atiyokiya ni basomesa abaatu ehibono hya Musengwa n’abahyawe abandi.

Pawulo ni Bbalunaba babuhana

³⁶ Ni ɻabitajo ehiseera nga Pawulo aloma Bbalunaba ati, “Hutiine hulambuule abafugiirira Kurisito mu bibuga eyi hwabulira ehibono hya Musengwa hubone ng’olu beemire mu hufugiirira Musengwa.” ³⁷ Bbalunaba gaali genda batine ni Yowaane oyu balanganga baati Mariko, ³⁸ aye Pawulo ndahisiima n’atahibonamo mahulu ohutiina ni Mariko olwohuba gabadulumaho ni bali mu twale ly’e Pafiliya gabaleha ni baahihola obunjeresa.

* **15:34** 15:34 Ebyaŋandihiwa ebindi ebyahale bijuma lunyiriri luno.

³⁹ Hino hyabaleetera obuyoga ḥagati waawe era boola n'ohwabuhana amabitire. Bbalunaba ng'asalaajo atiine ni Mariko era nga basomoha batiina hu hizinga Kipuro. ⁴⁰ Aye Pawulo gangala nje Silaasi abe nj'oyu atiina ni naye. Abafugiirira Kurisito ni babasabira ekabi ja Hatonda Musengwa, nga batiina. ⁴¹ Nga Pawulo agendanga ni Silaasi betoloola mu Siriya nomu Kilikiya n'agumya ebibbubbu by'abafugiirira Kurisito.

16

Temuseewo genjimba hu Pawulo ni Silaasi

¹ Ng'ano Pawulo ni Silaasi boola mu hibuga hy'e Derube abonaho abafugiirira bayo ng'ahena atiina mu hibuga hy'e Lisitura. Eyo yaaliyo omuloobera wa Yesu oyu balanganga baati Temuseewo. Nyina ya Temuseewo gaali muhaana Muyudaaya era n'afugiirira Kurisito, aye semwana niiye gaali Muyonaani. ² Abafugiirira Kurisito bosibosi mu Lisiitura ni Yikoniyo balomanga biranji byerere hu Temuseewo. ³ Pawulo gendire ohutiina ni Temuseewo mu lugendo lulwe. Hino hyamuleetera ohumuuhomola olwohuba Abayudaaya abaali mu hitundu ehyo bosibosi baali banyire ng'olu semwana gaali Muyonaani.

⁴ Ng'ano Temuseewo ni Pawulo ni Silaasi baagenda batiina hibuga hu hibuga ni balomera abafugiirira ebi bahwenda n'abatangirisu abahulu mu Yerusaalemu basalaajo abafugiirira Abatali Bayudaaya ohunjamba. ⁵ Ebibbubbu by'abafugiirira Kurisito nga binjangala mu

hufugiirira hwabyo era nga hiisi ludaalo omunjendo gw'abafugiirira gweyongerangaho.

Ohwolesewa ohu Pawulo gasuna

⁶ Pawulo n'abahye baali bendire ohutiina ohulomera abaatu bomu twale ly'Asiya Amañuliro Amalañi aye Omwoyo Omutukuvu gabagaana. Ehyawamo nga batiina ni betoloola mu twale ly'e Fulugya n'e Galatiya ni balomera abaatu Amañuliro Amalañi. ⁷ Ni boola hu salosalo n'etwale lya Misiya nga bagesyaho ohutiina mu twale ly'e Bbisiniya, aye Omwoyo wa Yesu sigabaganya hutiina. ⁸ Olw'ehyo babita hubita e Misiya beehirira batiina hu mwalo gw'e Turoowa eyi nabejimbiraho. ⁹ Ni boola eyo mu wiire oweene obwo nga Pawulo goolesewa abona omusinde owomu twale ly'e Makedoniya ni gemeereye era namwegalihira ati, "Nja e Makedoniya otuyeede." ¹⁰ Ni wahya Pawulo ko n'ahenire ohusuna ohwolesewa, ni gatuñayира hwasalaño ajo ni naano hutegehe hutiine e Makedoniya, ni huli n'obuhahafu huuti Hatonda gaali atulanga huje hulomere abaatu ab'e Makedoniya Amañuliro Amalañi.

Ohucuuha hwa Lidiya

¹¹ Ng'ano husomoha ohunwa e Turoowa hutiina hu hizinga ehi balanga Samoturakiya era peyi hwañenyuha. Ni wahya nga nindi husomoha hwola hu mwalo gw'e Niyapooli. ¹² Ni hwañwayo nga hutiina mu hibuga hy'e Filipi. Ehibusga hino nj'ehyali ehihulu mu twale ly'Abarooma ery'e Makedoniya. Eyo hwañwayo endaalo ejinjera.

13 Oludaalo lwa Sabbaato ni lwola hwatula ehibuga nga hutiina hu lwabi eyi hwasubira huuti hunjanga ohwagaanayo ehifo ehiranji hy'ohulomberamo. Ni hwola eyo hwagaanayo abahasi abaali ni bahumbeeene nga hwiha la hutandiha ohubalomera ehibono hya Hatonda.

14 Mu bahasi abo abaali ni batutegeeye amatwi mwalimo oyu balanganga baati Lidiya. Lidiya gaali musubuuzi w'engoye ej'erangi lyam a namsyoma n'anwera mu hibuga Siyatira. Omuhasi oyo gaali Muyonaani aye ni gacuuha gen gira ediini y'Abayudaaya. Hatonda Musengwa ng'agegula omwoyo gugwe afugiirira obuh wenda obu Pawulo gabuulira.

15 Niiye n'abomu mago gage ni bahena ohubatiziwa, ng'atusunga ohutiina ewuwe n'aloma ati, "Ni muba ni mukahaha ohuba omuutu afugiirira Musengwa, muganye muuje mumenyeho ewange." Nga huganya hutiina humen yaho ni naye.

Pawulo ni Silaasi mu komera e Filipi

16 Lulala ni hwali ni hutiina mu hifo ehi baatu beeyo bahumbaanirangamo ohusaba nga hwaganana n'omuhaana owaali omwidu wom ulala hu baatu bohwo. Omuhaana oyo gaal iho omusambwa ogwamuleeteranga ohulagula ebyabanga ni bija hubano. Musengwawe gamusunirangamo hibbala olw'ohulagula ohu galagulanga abaatu n'abalomera ebinahabejo.

17 Ng'Omahaana oyo alonderesa Pawulo ko ni neefe abaali ni naye n'alomera ɣamugulu ati, "Abasinde bano banjeeresa ba Hatonda owomwigulu ahira bosibosi obunjangi. Bali hubalomera baati Hatonda oyo nj'anoŋola."

18 Hino gahihola ohuhena endaalo ejinera. Ehyo hyaleetera Pawulo ehabyo ehyawamo ng'acuuha aheja eyiri omuhaana oyo ng'aloma omusambwa ogwamuliho ati, "Kulagira mu siina lya Yesu Kurisito, muñweho!" Ng'año ni naaño omusambwa gumuñwaho.

19 Abeene muhaana oyo ni babona baati esuubi lyabwe ery'ohwingisa obujinda lihomire, nga banjamba Pawulo ni Silaasi babadyedyesa babañira mu nabiñwera mu moni j'abobuñangi.

20 Ni baboosa nga babemeha mu moni j'abalamuzi babañabira ni baloma baati, "Abaatu bano Bayudaaya ne basasamahise abaatu mu ehibuga muno **21** ni babaleegera esambo eji efe Abarooma hutanjanga hufugiirira wayire ohugenderamo."

22 Ng'año oguñindi gw'abaatu abaali aña gwenjimba hu bala abaali ni banañabira Pawulo ni Silaasi gubejulira. Ng'Abalamuzi balagira bambula Pawulo ni Silaasi babafaduula efaalu.

23 Ni bahena ohubafaduula nga babadanya mu komera bahena balagira omuhuumi w'ekomera ohubahuumma butiribiri. **24** Omuhuumi w'ekomera yeesi ni bamuña ehiragiro ehyo ng'abata mu hisenge ehyomugati ng'abasidiha amagulu n'ebijofu.

25 Mu wiire ñagati Pawulo ni Silaasi ni baali ni basaba era ni bembu n'enjembo ej'ohumujumiry, abasibe balyawé baali banjulirisa. **26** Ng'año ni naaño ñabaño ohuteetema hw'ehyalo ohw'amaani ohwatengesya omusingi gw'ekomera. Ng'ejigi

j'ekomera josijosi jiiguha nga n'enjegere eji baali ni basidihiyi abasibe bosibosi jiboñoloha.

²⁷ Omuhuumi w'ekomera ni gasisimuha mwiro gaabona enjigi j'ekomera ni jiri njigule ng'aneega ati abasibe beyibire. Ng'asonjolayo epiima yiye ni genda geeyite. ²⁸ Aye Pawulo ng'amuhayuhira ati, "Leha oteyita! Hwesihwesi hulimo!"

²⁹ Ng'ajo omuhuumi w'ekomera atumisa baleete etaala. Ni bamuleetera etaala nga gen-gira mangu mu komera ahubba amafuha ohupi ni Pawulo ni Silaasi n'ateetema huteetema olw'obuti. ³⁰ Ng'ajo atusa abasibe abo ebulafulahena ababuusa ati, "Basengwa, kole hi ko nahanoñoha?" ³¹ Ng'ajo bala bamuloma baati, "Fugiirira Yesu Musengwa oja hunonjoha ewe omwene n'abomu mago gago bosibosi."

³² Ng'ajo Pawulo ni Silaasi balomera omuhuumi w'ekomera n'abomu mago gage bosibosi ehibono hya Musengwa. ³³ Owiire obwo ng'omuhuumi w'ekomera anjira Pawulo ni Silaasi ajali amaaji abamitya amabbwa g'ebihubbe. Ni gahena ng'ajo ni naanjo omuhuumi w'ekomera abatiziwa ko n'abomu mago gage bosibosi. ³⁴ Ni bahena ng'omuhuumi w'ekomera anjira Pawulo ni Silaasi ewuwe abanya ehigeni ni gejuuye esangaalo olwohuba niye omwene n'abomu mago gage bosibosi baali bafugiiriye Hatonda.

³⁵ Owiire ni wahya ng'abalamuzi batuma abasirkale eyiri omuhuumi w'ekomera bamulome baati, "Lehula abasinde abo." ³⁶ Ng'ajo

omuhuumi w'ekomera aloma Pawulo ati, "Abalamuzi bandagiye mbalehule, ewe ni Silaasi. Olw'ehyo mweyagamireyo engo era mwole bulanji." ³⁷ Aye nga Pawulo aloma aba balamuzi batuma ati, "Batuhubbire mu lwijuuye ni batehereeye hutunosesya ate nga ko huli Barooma. Naahani olwo batulehula batye mu ngiso? Kadi! Hugeene. Muje mubalome abeene baaje batulehule."

³⁸ Nga bala batiina balomera abalamuzi ebi Pawulo gabaloma. Ni hyabagwa mu hutwi hiiti Pawulo ni Silaasi Barooma nga balebera ekoba. ³⁹ Ng'ano baja babebbwagira olw'ebi baali ni babaholire nga babanjerehera babatusa ebulafu w'ekomera ni babegalihira batiine banjwe mu hibuga ehyo. ⁴⁰ Pawulo ni Silaasi ni banjwa mu komera nga batiina ewa Lidiya. Ni boola nga babonana n'abafugiirira nga babahubbirisa ohwegumya hu Yesu nga bahena basimbuha batiina.

17

Pawulo ni Silaasi batiina e Sesalonika

¹ Ng'ano Pawulo ni Silaasi batiina babita mu hibuga ehy'Afipooli n'ehya Apolooniya nga boola mu hibuga hy'e Sesalonika. Eyo yaaliyo ehumbaaniro ly'Abayudaaya. ² Oludaalo lwa Sabbaato ni lwola, nga Pawulo atiina mu humbaaniro ng'olu esambo yiye yaali era ng'alondehania Sabbaato edatu n'atiinanga mu humbaaniro n'anyonyola abaatu abaalingamo Ebyajandihawa, ³ ohulaga ati Oyo oyu Hatonda gafuujaho amate ohunonjola abaatu gaali

n'ohubonaabona, bamwite aye ahene alamuhe. Ng'era abaloma ati, "Yesu ono oyu mbalomera nj'omwene oyo oyu Hatonda gafuujaho amate ohunoŋola abaatu." ⁴ Nga ŋabaŋo Abayudaaya abafugiirira Kurisito beeŋimba hu Pawulo ni Silaasi era n'Abatali Bayudaaya abeene abangi abaali ni baŋa Hatonda eŋono ko n'abahasi abegingihiriri abatali batono boosi bafugiirira Kurisito.

⁵ Aye balala hu batangirisi b'abayudaaya nga bagongeera olw'abaatu bomu Sesalonika ohufugiirira ebi Pawulo gabasomesa. Ehyaŋwamo nga batiina mu nabiŋwera bahumbaania balala hu baatu ababi abaalimo ni berereesa nga baŋesa ogubbubbu gw'abaatu batagiha ohwegugunga mu ehibuga. Nga balumba amago g'omusinde oyu balanganga baati Yasoni ni baheja Pawulo ni Silaasi babanjire mu bobunjabangi babanjohesye.

⁶ Ni batabagaanayo nga baŋamba Yasoni bamudyedyes ko n'abafugiirira abandi abaaliyo babanjira eyiri abobunjangi mu hibuga ehyo. Ni baboosa nga baloma abobunjangi ni bahayuha baati, "Abasinde nago ababiri abatabuuyetabuuye abaatu mu hyalo hyosihyosi bajire ni naŋano mu hibuga hyefe. ⁷ Era omusinde ono Yasoni, nj'abahuumire mu mago gage. Abaatu bosibosi abomu hibbubbu hyawehajeemera amagambi ga Kayisaali ni baloma mbo ŋalijo habaha owundi atali Kayisaali. Mbo bamulanga baati Yesu."

⁸ Ehijindi hy'abaatu abaalijo n'abatangirisi b'ehibuga ni baŋulira ebibono ebyo nga

batawuha. ⁹ Baali benda hu danya Yasoni n'abafugiirira aba gaali ni nabo mu komera aye nga basasula endiŋi nga abatangirisi b'ehibuga babalehula.

Pawulo atiina mu hibuga hy'e Bberoya

¹⁰ Ni wiira ng'abafugiirira baseebula Pawulo ni Silaasi batiine e Bberoya. Ni boola eyo ng'olu esambo yaawe yaali, batiina mu humbaaniro ly'Abayudaaya. ¹¹ Abayudaaya abiali mu Bberoya nibo baali balanji ohuhira ab'e Sesalonika olwohuba baafugiirira ehibono hya Hatonda n'omwoyo mulala era baatayo omwoyo hiisi ludaalo ohwendulirisa mu Byaŋandiihiwa ohubona hanye ebi Pawulo ni Silaasi baali ni babasomesa dala bituufu. ¹² Ehyawamo, Abayudaaya bangi nga bafugiirira Kurisito era balala hu bahasi abegingihiriri n'abasindeabeeene bangi Abatali Bayudaaya nga boosi bafugiirira.

¹³ Aye ni hyagwa Abayudaaya bomu Sesalonika mu hutwi ti Pawulo gaali abuulira ehibono hya Hatonda e Bberoya, nga yoosi batinayo baja basasamasa abaatu baayo ni babaloma baati ebi Pawulo gaali n'abasomesa byabudulingi. ¹⁴ Olw'ehyo, balala hu bafugiirira nga banjamba Pawulo bamujereha hu mwalo aye Silaasi ni Temuseewo nibo nga basigala e Bberoya. ¹⁵ Abanjerehera Pawulo ni bamwosa hu mwalo nga basomoha ni naye bamwosa mu hibuga Asene nga ko baagamayo. Ni baali ni baagama nga Pawulo abalagiirisa balome Silaasi ni Temuseewo batere bamulondeho.

Pawulo abuulira mu hibuga Asene

¹⁶ Pawulo ni gaali mu Asene n'ahumiriye Silaasi ni Temuseewo ohutiina ohumweñimbaho ng'añulira ohulumwa mu mwoyo olw'ehibuga ohwijulamo ebirolero by'emisambwa ebingi ejí baatu bamwo bajumiryanga. ¹⁷ Hino hyamuleetera ohutiinanga habuhyahabuhyia mu humbaaniro nomu nabiñwera mu hibuga ehyo ohulomera Abayudaaya n'Abatali Bayudaaya abaali ni baña Hatonda omulamu eñono, ebiñamba hu Yesu.

¹⁸ Nga ñabaño abasomesa aba balanganga baati Abeepikuro ko n'Abasitoyiki abanjahanianga ebya Pawulo. Nga mubaamo abaaloma ni bamujerega baati, "Ko ono yeesi adafaaya hi?" Abandi nga baloma baati, "Hinaabe ti emisambwa emigeni nj'ejimulomereraho." Abaatu abo baaloma batyo olwohuba Pawulo gaali abuulira Amañuliro Amalañi agañamba hu Yesu ng'olu gafa gaahena gaalamuha. ¹⁹ Ng'año bamujira mu hifo omu bahihiranga ehi balanganga baati Arewopagaawo. Ni boola nga bamuloma baati, "Ale ñaahani tulomereho ebiñamba hu buhwenda buno obunyaaha obu oli hulomeranga abaatu. ²⁰ Ebi oloma binyaaha mu matwi geefe era hwenda humanye ehi bitegeesa." ²¹ Ehyo bahiroma olwohuba abasaale bomu Asene ko n'abaali ni bamenyire mu hibuga ehyo bosibosi, bahenanga ebiseera byawe ni bañulirisa aba balomeranga amañuliro amanyaaha.

²² Ng'año Pawulo gemeerera mu moni

j'oluhiihio lw'Arewopagaawo aloma ati, "Bataka bomu Asene, mbwene ng'olu muli banadiini exhibitiriilye. ²³ Hiri hiityo olwohuba ni mbaaye ni genda mu hibuga hyenywe, hiisi aja kubbirenga emoni nga mbonaño ehirorero era kenire naabona n'ehindi ehi banjandiihaho baati, 'HINO HYA HATONDA ATATEGEREHEHA.' Naahani oyo oyu mujumirya ni mutamutegeera nj'oyu nenda hubalomera ebimufaho.

²⁴ "Hatonda oyo nj'owatonda ehyalo ni neebyo byosibyosi ebirimo, era nje Musengwa anjuga egulu n'ehyalo, era saamenya mu masabo aga abaatu batongola n'engalo jaawe.* ²⁵ Hatonda oyo anjuma ehi getaaga abaatu ohumuhirihitanira olwohuba niye nj'aña abaatu bosibosi omuuya ogw'obulamu n'ebiit u byosibyosi ebi benda. ²⁶ Mu hutandiha, Hatonda gawumba omuutu mulala era mu oyo nga munjwamo amawanga g'abaatu bosibosi abahwene ehyalo hyosihyosi. Ni gahena ng'ateerano hiisi baatu ehifo omu banamenyenga n'ebiseera ebi banahenenga. ²⁷ Ehyo Hatonda gahihola olw'ohwenda abaatu bamwendule hamunga bahamubona wayire saali ḥaleenji ni hiisi mulala hu fe. ²⁸ Ng'olu baloma, 'Hatonda oyo nj'agema hwagenda era hwabano balamu,' era ng'olu balala hu bahirimagesi benywe baloma baati, 'Huli baana babe.' ²⁹ Olw'ehyo, ng'olu huli baana ba Hatonda, sihiba hiranji hujeega huuti Hatonda ali mu hifaananyi hy'ehiiitu ehi baatu bahola mu magesi gaawe og'obuutu buutu mu

* **17:24** 17:24 1 Bah 8:27; Yis 42:5

zaabbu oba mu feeza.

³⁰ “Ahalehale Hatonda sigafangayo hu ebyo ebi baatu baholanga olw’obunjaayi ni batamumanyire. Aye ḥaaahani alagira abaatu bosibosi hiisi eyi bali bebbwage bacuuse emyoyo, ³¹ olwohuba gatajo oludaalo olu alisalira abaatu bosibosi omusango n’atehubbira n’atambisa omuutu oyo oyu omwene gahena ohweyan-galira. Hino gahihahasa eyiri abaatu bosibosi ni galamusa omuutu oyo mu bafu.”

³² Ni bañulira Pawulo n’aloma hu hulamuha nga ḥabaajo abesiniola, aye abandi nga baloma baati, “Hunahende wongere ohutulomera hu songa eyo oludaalo olundi.” ³³ Ng’ājo Pawulo aŋwa mu luhiiho atiina. ³⁴ Nga ḥabaajo abaatu bageregere abehirisa ebi Pawulo galoma nga bafuguirira Yesu. Mu baatu abo mwalimo mulala hu b’Oluhiiho oyu balanganga baati Diyoniziyo, n’omuhasi oyu balanganga baati Damari ko n’abandi.

18

Pawulo abuulira mu hibuga Koriiso

¹ Ebyo ni byaŋwa, nga Pawulo aŋwa mu hibuga Asene atiina e Koriiso. ² Eyo gagaanayo Omuyudaaya owaali omusaale womu twale ly’e Pooto ni bamulanga baati Akwila ko n’omuhasi wuwe Pulisikira. Abaatu abo baali bahasenguha ohuŋwa e Rooma mu Yitale ohuuja mu hibuga ehyo olwohuba Kulawudiyo owaali omuŋugi w’obwahabaha w’Abarooma mu hiseera ehyo gaali alagiyye Abayudaaya bosibosi bahijwemo. Nga Pawulo atiina abahyalira.

³ Olwohuba Akwila ni Pulisikira baali babboti b'eweema, Pawulo owaali yeesi n'amanyire omulimo nj'omwene gasalajo ohumenya ni nabo batambire ɳalala.

⁴ Hiisi ludaalo lwa Sabbaato Pawulo gatiinanga mu humbaaniro ly'Abayudaaya gagesyaho ohunyonyola Abayudaaya n'Abatali Bayudaaya bafaanie baati Yesu nj'oyu Hatonda gafuujaho amate ohunoɳola abaatu.

⁵ Silaasi ni Temuseewo ni baɳwa e Makedoniya bamweɳimbaho nga Pawulo ahenera amaani gosigosi hu hubuulira ehibono hya Hatonda n'alomera Abayudaaya ati Yesu nj'oyu Hatonda gafuujaho amate ohunoɳola abaatu. ⁶ Aye Abayudaaya abo ni batandiha ohumuɳahania n'ohumulomaho ebyakalebule ng'abakukumulira efuuhe lyomu ngoye jije ng'ahena abaloma ati, "Ni musihiiриhangang, musango gwenywe mwabeene! Ese kenire ogwange era ohunjwa ɳaahani nja hutiina hulomera Abatali Bayudaaya Amaɳuliro Amalaŋi."

⁷ Ng'aŋo Pawulo aŋwa mu humbaaniro eryo atiina mu mago agaali ni galireene ng'ajaabeeyo n'abuulira. Amago ago gaali g'omusinde Atali Muyudaaya aye owaali n'aŋa Hatonda eŋono ni bamulanga baati Tito Yusito. ⁸ Oluvanyuma, Omuhulu w'ehumbaaniro ly'Abayudaaya oyu balanganga baati Kurisipo n'abomu mago gaage bosibosi nga bafugiirira Musengwa. Era abaatu b'e Koriiso bangi abaŋulira ebibono ebi Pawulo gabuulira nga bafugiirira Kurisito bababatiza.

⁹ Lwali lulala mu wiire nga Musengwa aloma ni Pawulo mu holesebwa ati, “Otatya, wegumye ohulomera abaatu ehibono hyange otahihalaho, ¹⁰ olwohuba ese samwene ndi ɣalala ni neewe. Enjuma muutu yesiyesi aja huhwosaho ehigosi. Yegumye olwohuba ndi n’abaatu bangi mu hibuga hino abaja hufugiirira.” ¹¹ Nga Pawulo ahenayo omwaha muhwiye n’ehimesu n’asomesa abaatu baayo ehibono hya Hatonda.

¹² Naahani olwola Galiyo ni gaali n’ajuga e twale eri balanganga baati Akaya, ng’abatangirisi b’Abayudaaya beehobana banjamba Pawulo bamuhubba mu mbuga. ¹³ Nga bamuŋaŋabira ni baloma baati, “Omusinde ono ali husendasenda abaatu bajumiryе Hatonda mu ngeri eyi bbwaga amagambi g’Ehiyudaaya.” ¹⁴ Pawulo gaali ko genda hweŋosyaho, nga Galiyo aloma Abayudaaya abo ati, “Omusinde ono abanga n’aholire esobi oba n’asaaye omusango ogw’ohubbwaga amagambi nahaguŋulirihise, ¹⁵ aye ng’olu ebi mufa biŋamba hu bibono n’amasiina ko n’amagambi genywe ag’Ehiyudaaya, mwabeene mubiholeho ese sinabyeyingisemo.”

¹⁶ Ni galoma ebyo ng’ahena ababbinga nomu kooti. ¹⁷ Nga ɣaweeene aŋo bala banjamba omuhulu w’ehumbaaniro ly’Abayudaaya oyu baali ni balanga baati Sosinesi nga batandisha ohumuhubbira aŋo mu moni ja Galiyo. Cooka Galiyo niye sigabefiraho.

Pawulo gaagama mu Atiyokiya

18 Nga Pawulo amenya mu hibuga Koriiso ohuhena endaalo enyene enyingi. Oluvanyuma ng'aseebula abafugiirira asomoha n'Akwila ni Pulisikira omuhasi wuwe batiina e Siriya. Ne ni gaali n'ahiiri husomoha, gatiina hu mwalo gw'e Kekiriya nga bamubegeraho eyo efiri olw'ohweyama ohu gaali ni geeyamire.* **19** Ni boola mu hibuga Efeeso eyo peyi Pawulo galeha Akwila ni Pulisikira omuhasi wuwe. Aye n'ahiiriyo ye omwene gatiina mu humbaaniro ly'Abayudaaya ng'atandiha ohunyonyola Abayudaaya ebinjamba hu Yesu.

20 Cooka ni bamusunga abongereyo ahamanga ah'ohuba ni nabo sigafugiirira, **21** aye ni gaali nabaseebula ng'abaloma ati, "Ni huba nj'ohusiima hwa Hatonda ndigobola." Ng'ahena asomoha aŋwa mu Efeeso.

22 Emeeri ni yoola hu mwalo gw'e Kayisaaliya ng'aŋwamo atiina ohuhesaho abafugiirira Kurisito nga ko gehirira atiina mu Atiyokiya. **23** Oluvanyuma lw'ohubaho mu Atiyokiya ohuhena ahamanga, ganwayo ng'agenda atiina ɣano ni ɣala mu twale lya Galatiya n'erye Fulugiya n'agumya abafugiirira bosibosi mu hufugiirira hwawe. **24** Mu hiseera ehyene ehyo ɣaalijo Omuyudaaya oyu balanganga baati Apolo owaali omusaale womu hibuga Alekizandiriya owaŋwa ewaawe ng'atiina mu Efeeso. Apolo gaali mwegerese bulanji era n'amanyire bulanji Ebyaŋandihawa. **25** Gaali gegire bingi ebinjamba hu ngeri eyi Musengwa

* **18:18** 18:18 Hub 6:1

genda abafugiirira bebisyemo, era n'abuulira bulanji ehyo ehi gaali n'amanyire hu Yesu wayire nga gaali ahoma hubi Yowaane omubatiza gasomesa abo aba gabatizanga. ²⁶ Ng'anjo Apolo atandiha ohubuuliranga n'obugumu mu humbaaniro ly'Abayudaaya mu hibuga omwo. Akwila ni Pulisikira omuhasi wuwe ni bañulira ebi gaali n'asomesa nga bamwanirisa mu mago gaawe bamunyonyola ebinjamba hu Ngira ya Hatonda.

²⁷ Ehiseera ni hyola Apolo gasalajo ohutina mu twale ly'Akaya, Abafugiirira bamuwagira era nga banjandiihira abafugiirira baayo bamusangaalire. Ni goolayo gayeeda bugali abaatu aba Hatonda gaali n'anjambiye ehisas-abirisi bafugiirira Yesu. ²⁸ Era ḥagati mu baatu ng'asimyanga Abayudaaya mu huñahana ye nahahaha n'ebyajanandiihiwa ati Yesu nj'oyu Hatonda gafuujahamate ohunoñola abaatu.

19

Pawulo abuulira mu hibuga Efeeso

¹ Apolo ni gaali n'ahiiri e Koriiso, Pawulo ganwa mu matwale g'e Fulugiya ni Galatiya eyi gaali ng'anjamba engira atiina mu Efeeso. Eyo gagaanayo abaatu abamulomera baati baali bafugiirira Kurisito. ² Nga niye ababuusa ati, "Ni mwafugiirira mwasuna ehirabo hy'Omwoyo Omutukuvu?" Nga nibo bamugobolamo baati, "Kadi! N'ohuñulira sihuñulirangaho huuti ḥalijo Omwoyo Omutukuvu." ³ Nga Pawulo ababuusa ehindi ati, "Olwo ḥaahani

ohubatiziwa hwenywe hwali hwa ngeri hi?" Nga bamugobolamo baati, "Ohubatiziwa ohwa Yowaane."

⁴ Nga Pawulo abaloma ati, "Ohubatiza ohwa Yowaane haali habonero ahalaga haati omuutu gebbwagire era gabalomanga bafugiirire owaali n'aja huuja niye n'anoooyeňo era oyo nje Yesu."

⁵ Ni baŋulira ebibono ebyo, nga bababatiza mu siina lya Yesu Musengwa. ⁶ Pawulo ni gaata hu hiisi mulala emihono, ng'Omwoyo Omutukuvu abeehaho nga batandiha ohuloma endimi ejí baali ni batamanyire era nga baloma ebibono ebi Omwoyo gabawiihulira. ⁷ Abaatu abo baali banjera abasinde ng'ehumi n'ababiri.

⁸ Ebyo ni byaŋwa, Pawulo gahena emyesi edatu n'atiinanga mu humbaaniro ly'Abayudaaya mu hibuga ehyo n'alomeranga abaatu n'obugumu n'abahahasa ati ebi gaali n'abalomera hu ngeri eyi Hatonda genda anjugemo obulamu w'abaatu bituufu. ⁹ Aye balala hu Bayudaaya nga bagaana ohufugiirira Kurisito era nga baduuliranga mu lwijuuye abo abaali ni bagendera mu Ngira ya Musengwa. Ehyo nga hireetera Pawulo ohubaŋwamo, era ng'anjamba abafugiirira atiina ni nabo bahumbaaniranga mu somero lya Turaano hiisi ludaalo ni bahubbagania ebinjeego hu biŋamba hu buŋugi wa Hatonda. ¹⁰ Hino hyamunjirira emyaha ebiri era ng'Abayudaaya n'Abatali Bayudaaya bosibosi abaali ni bamenyire mu Asiya baŋulira ehibono hya Musengwa.

¹¹ Hatonda ng'ahola ebyamaliholih bingi n'abitira mu Pawulo. ¹² N'ebitambaala

obutambaala ebi gesabuhisanga oluuya oba ebi geboonjanga n'ahola emirimo jije ni babinjiranga babita hu balwaye, obulwaye waawe wajonanga. N'ababangaho emisambwa ni jibañwaho.

Abasaani ba Sikeeva

¹³ Naahani ɳaalijo Abayudaaya abagendanga ni babbinka emisambwa hu baatu. Ehiseera hyola nga bagesyangaho ohujibbinga ni bajiroma baati, "Kulagira mu siina lya Yesu Musengwa oyu Pawulo abuuliraho, ɳwa hu muutu ono." ¹⁴ Abaholanga ehiitu ehyo baali basinde musanvu abaali abasaani b'omutangirisi w'abasengi b'abayudaaya oyu balanganga baati Sikeeva. ¹⁵ Aye lwali lulala nga ɳabaño omusambwa ogwabaloma guuti, "Yesu mumanyire ni Pawulo yeesi mumanyire, ne enywe ndinywe aba ani?" ¹⁶ Ng'ajo omusinde owaaliho omusambwa ogwo abatummiraho bosibosi abahubbiraño nga ko ababbutujula hifaabi ohwola olu benjunula badulumajula n'abahanuuyehanuyeho ebyambalo ni batonya amafugi.

¹⁷ Ehiitu ehyo ni hyagenda hyahwana mu Bayudaaya n'Abatali Bayudaaya abamenyanga mu Efeeso, nga bosibosi obuti bubañamba era nga batagiha ohuña Yesu Musengwa eñono ery'amaani olwohuba bafaania baati ali n'obunjangi ow'amaani. ¹⁸ Era nga hireetera bangi hu bafugiirira ohubbutula ebibi byaweye eyiri abahywae mu lwijuuye. ¹⁹ Abanjeña bangi nga bahumbaania emifumbo j'ebitabo

ebi batambisanga ohuhola obuñeja, babyohya mu lwijuuye abaatu bosibosi ni babona. Ebiitu ebyo ni babibalirira byali binjwamo ebbeesa buheehere.* ²⁰ Bino byaleetera ehibono hya Musengwa ohusasaana mu baatu abeene abangi era hyahola n'amaani mu bulamu waabo abahiñulira.

²¹ Ebyo ni byañwa, nga Pawulo asalano ohutiina e Yerusaalemu n'abita mu matwale ery'e Makedoniya n'erye Akaya ohulambuula abafugiirira Kurisito. N'aloma ati, "Ni ndihena ohwolayo, teehwa ohutiina n'e Rooma yoosi." ²² Nga geheerera atuma abaloobera babe Temuseewo n'Erasito e Makedoniya bamwehererengayo niye n'ahiiriho mu twale ly'Asiya.

Ahagugumuho mu Efeso

²³ Huipi mu hiseera nj'ehyene, ḥaalijo abaatu abaleeta endibo hu abo abaali ni bagendera mu Ngira ya Musengwa. ²⁴ Naahani ḥaalijo omusinde omubbotti oyu balanganga baati Demetiriyo. Demetiriyo nj'owabboteranga abaatu mu byoma eby'efeeza obufaanani womu birorero by'omusambwa ogu balanganga baati Arutemi. Omulimo guno gwamwingihisanga ye omwene n'ababboti bahye ebbeesa ejitali tono.

²⁵ Ng'ango Demetiriyo ahumbaania ababboti bahye bosibosi abaloma ati, "Bahyange, muhi-manyire bulanji weene ng'olu husunira hibbala mu mulimo gwefe guno. ²⁶ Cooka

* **19:19** 19:19 buheehere Ebbayibbuli mu ndimi ejindi jiroma jiiti durakima emitwalo etaanu. Edurakima ndala nj'eyabanga omuhemba ogu omuutu gapakasanga oludaalo lulala.

mubona era muŋulira ng'olu omusinde ono oyu balanga Pawulo abbamiisye abaatu abeene abangi baaba ti sibahiigula biitu ebi hubbota, simu Efeeso muno mwonjene aye mu twale ly'Asiya lyosiryosi, n'aloma mbo bino ebi hubbota n'engalo sibahatonda kadi nanjatotono.

²⁷ Ehigosi hino sihinahagame hu mulimo gwefe, ahatale h'ebiit byefe ni haguuye hyonyene, aye n'abaatu boosi banahalehere aŋo ohutiina mu ngolo y'Arutemi. Era banahagosye obubbala n'enjono ebi Arutemi oyu baatu bosibosi mu twale ly'Asiya nomu hyalo hyosihyosi ohunjirira aŋalala bajumirya."

²⁸ Abahye ni banjulira ebibono ebyo ng'etima libanjamba batandiha ohuhayaana ni baloma baati, "Arutemi ow'Abefeeso nj'ahihenaho!" ²⁹ Sinabita etenjama ebbala ng'ehibuga hyosihyosi hihwana oluboyooboyo. Nga ŋaabaojo abaatu abanjamba Gaayo n'Arisitaluuko ab'e Makedoniya abagendanga ni Pawulo. Ng'ehinjindi hy'abaatu hyeyoola hitiina ni badyedyesa abasinde abo baja beejuha mu hifo ehi bagudulirangamo emigudulo.

³⁰ Pawulo gaali gendire geboneše eyiri ehiŋindi hy'abaatu abo, aye abafugiirira bamugaana.

³¹ Balala hu b'obuŋangi mu hibuga ehyo abaali abameeri babe boosi bamutumira obuhwenda ni bamuloma atagesyaho hwemayo.

³² Abaatu abaali ni bahumbeene baali mu huhubba luboyoboyo ni ŋabula anjulirisa ehy'owahye, hiisi muutu n'ahayaana n'aloma hihye. Era ŋaalijo bangi abaali ni batabona n'ehyabanjirayo. ³³ Nga ŋabaanjo Abayudaaya

abanjamba owahyawe oyu balanganga baati Alekizanda nga bamusindigirisa bamunjira mu moni abahihirire alome eyiri ehiñindi hy'abaatu. Nga ɳaweeene ajo Alekizanda aŋuubira ehiñindi hy'abaatu abo omuhono banjoleere anoserehese Abayudaaya.³⁴ Aye bala ni bahifaania baati Muyudaaya nga bosibosi bayaalira ɳalala bahayaana ni baloma baati, "Arutemi ow'Abefeeso nj'ahihenaho!" Hino bahihola ohuhena esaawa huupi ebiri kwiye.

³⁵ Ehiseera ni hyola omuñandiihi w'abobunjangi mu hibuga ehyo ganooleresa abaatu, ng'abaloma ati, "Bahyange abeehasi bomu Efeeso, nj'ani ɳano atamanyire ati mu hibuga Efeeso pomuli esabo ly'Arutemi ow'eñono, ɳalala n'ehifaananyi hihye ehyanya mwigulu hyagwa hu hyalo?³⁶ Olw'ehyo, ng'olu ɳañuma aŋanga huiñahania, muguje mutangunirisa huhola hiiitu hyosihyosi ehiñanga ehuhenaŋo emiyaaya.³⁷ Abasinde bano aba muleetire ɳano ɳabula ehi banyagire ohuñwa mu sabo ly'Arutemi wayire ohumufodogola.³⁸ Ale hanye Demetiriyo n'ababboti bahye bali n'ehi bemulugunya hu muutu yesiyesi, emiryango j'ekooti j'abalamuzi miigule. Banjire eyo esonga jaawe banajinjurise.³⁹ Ni ɳabaŋo esonga yosiyosi eyi mwemulugunya, mutiine mwemulugunyihise mu kooti.⁴⁰ Aye ɳaahani ebiitü ng'olu byemire singa abanjugi banjulira oluboyooboyo luno olu muli huhubba, banjanga ohutuboneresa ni batulangira ohwegugunga. Huñuma songa kulu

eyi huŋanga ohuŋa olw'oluhumbano luno."
⁴¹ Ni gahena ohuloma ebibono ebyo ng'abaloma baagameyo mu mago gaawe.

20

Pawulo atiina mu matwale ly'e Makedoniya n'e Buyonaani

¹ Oluboyooboyo olwali mu hibuga hy'Efeeso ni lwasima nga Pawulo atumisa abafugiirira Kurisito. Ni gahena ohubaloma ebibono ebi bagumya ng'abaseebula atiina e Makedoniya. ² Ni goola eyo ng'ahyala mu hiihi hifo omwali abafugiirira n'atiina n'abagumya era ng'agenda goola nomu twale ly'e Buyonaani, ³ eyi gahena emyesi edatu. Ni gaali n'anatere ohusomoha ohutiina e Siriya ng'aŋulira ati ɳaalino Abayudaaya abaali ni bamwehobera ohumwitira mu ngira, ng'asalaŋo ohubitira hu woomu e Makedoniya. ⁴ Mu lugendo luno, Sopateri omusaani wa Puuro ow'e Bberoya n'Arisitaluuko ni Sekundo abaali ni basimuha mu hibuga Sesalonika ni Gaayo ohuŋwa e Derube ni Temuseewo ko ni Tukikasi ni Turofimo ohuŋwa mu twale ly'Asiya bamuŋereheraho. ⁵ Abasinde bano omusanvu batangiramo nga baja batuhuumira e Turoowa, ese ni Pawulo. ⁶ Efe ababiri nga hugenda hwola mu hibuga Filipi. Oluvanyuma lw'embaga y'Abayudaaya eyi baliiraho Emigaati Eji batatayemo Ehisimbulusa hwasomoha ohuŋwa e Filipi hutine e Turoowa. Mu ngira hwahenamo endaalo etaanu nga hwola

hwenjimba hu bahyefe era nga huhenayo endaalo musanvu.

Pawulo alamusə Ewutuuko

⁷ Hu ludaalo olutagiiha mu wiiki* efe n'abafugiirira abandi mu hibuga ehyo hwahumbaana ohubbwaga n'ohulya emigaati ni huhebulira ehy'egulo ehyasembayo ehi Musengwa galya n'abaloobera babe. Ni hwahena, Pawulo ganjira ehiseera hireenji n'aloma eyiri abafugiirira olwohuba gaali ategeha ohunjwa mu hibuga ehyo ni buhyeye. Galoma ohwola esaawa mukaaga ej'owiire. ⁸ Njamugulu mu hisenge omu hwali mwalimo etaala enyene nytingi ni jaduha. ⁹ Mu baali ni banjulirisa ebi Pawulo gaali n'aloma mwalimo omuseere oyu balanganga baati Ewutuuko. Omuseere oyo gaali gehaaye hu mwango gw'edinisa eryali erigule ery'ehisenge omu hwali mu nyumba eyohudatu njamugulu mu kalina. Ng'ero linjamba omuseere. Ni gaali n'afiiriye mwiro ng'anjanuha ohunjwa eyo ja mugulu eyi hwali ng'agwa jaasi era bamutusano n'afuuye. ¹⁰ Pawulo ni ganiinuha gatiina ajali omuseere oyo nga geeyala hu mulambo gugwe agufumbeerera ng'ahena aloma abaatu abaaliyo ati, "Mutenjendeherera, Ewutuuko alijo mulamu." ¹¹ Pawulo ni gaagamayo njamugulu eyi hwali ni huhumbaaniye ng'abbwaga mu migaaati hulya ni huhebulira ehi Musengwa gahola.

* **20:7** 20:7 Oludaalo olusooka mu wiiki nj'olwa Sabbiiti mu mbala y'Abayudaaya.

Ni hwahena nga hunjaya huhyesa nga ko abaseebula asimbuha atiina mu lugendo lulwe. ¹² Bala nga bagamya Ewutuuko ewaawe emyoyo ni jibeehire olwohuba gaali mulamu.

Pawulo aseebula abatangirisi babafugiirira abomu Efeeso

¹³ Ni hwanjwa ajo efe abandi nga hutiina hunjamba emeeri husomoha hutiina mu hibuga Asosi eyi hwali ni huuja hwagaanana ni Pawulo, olwohuba niye gaali aholire etegeha ohutiinayo n'amagulu. Eyo peyi gaali n'aja hutwenjimbiraho mu meeri. ¹⁴ Ni gatwenjimbaho mu Asosi, nga husomoha hutiina mu hibuga hy'e Mituleene. ¹⁵ Ni wahya nga hunjwayo husomoha hutiina mu hifo ehyali ohuupi n'e hizinga hy'e Kiyo. Hu ludaalo olwalondaho nga husomoha hutiina hu hizinga hy'e Samusi. Hu ludaalo olwalondaho nga husomoha hwola mu hibuga hy'e Mileto. ¹⁶ Ni hwali ni hutiina hwabita hubita hu hibuga Efeeso. Hino hwahihola olwohuba Pawulo gaali ahenire ohusalano ati sigenda hulwa mu twale ly'Asiya. Gendire ni hiba ni hinjangiha oludaalo lw'embaga eyi balanga Petekoote lwole ni goolire e Yerusaalemu.

¹⁷ Pawulo ni gaali n'ahiiri e Mileto ng'atumisa bamulangire abatangirisi abaali ni batangirira ehibbubbu hy'abafugiirira Kurisito mu Efeeso. ¹⁸ Abatangirisi abo ni boola ng'abaloma ati, "Mumanyire bulanji ng'olu mbaayenga ni nebisyva ahamanga hosihosi aha mbaaye ni nenywe ohunjwera erala hu ludaalo olu noleraho mu twale ly'Asiya. ¹⁹ Mbaaye peeresa Yesu

Musengwa n'ohweñomeha ohw'amaani era oluusi n'ohulira ni ndira amasiga olw'abaatu ohugaanira mu bibi byawe. Mumanyire ng'olu mbitire mu biseera ebigosi olw'Abayudaaya abatafugiirira Musengwa ohunesoomera. ²⁰ Muhimanyire ng'olu mbaaye mwesigwa mu hubalomera obuhwenda wa Hatonda ni ḥaṇuma ehi ndehayo ehinjanga ohuba ehy'omugaso eyi muli. Aye mbayenga mbasomesa mu lwijuuye era ni tiina nyumba hu nyumba mu mago genywe. ²¹ Mbaayenga ndomera Abayudaaya n'Abatali Bayudaaya ti bateehwa ohwebbwaga bacuuhe bañwe mu bibi byawe bagobole eyiri Hatonda era bafugiirire Musengwa weefe Yesu. ²² Ne ḥaahani mbalomeraho ti ndi hutiina e Yerusaalemu eyi Omwoyo Omutukuvu ali hunumiirisa ohutiina cooka eyi tamanyire ebinahanjoleho ni noolireyo. ²³ Ohutusaho ti mu hiisi hibuga ehi nooliremo Omwoyo Omutukuvu gandabula ati ekomera n'ohubonaabona nj'ebinindiiriiye. ²⁴ Aye sifayo hu hinahanjoleho, nolu banjita banjite, kasita n'aba ni mbubuuye omulimo ogu Yesu Musengwa gapambya, ndomere abaatu Amañuliro Amalañi agañamba hu ngeri eyi Hatonda atunorjolamo olw'ehisasabirisi hihye.

²⁵ "Ehiitu hindomera hiti ḥaahani ḥaṇuma kadi mulala hunywe aba mbaaye ni ndomera Amañuliro Amalañi agañamba hu buñugi wa Hatonda anahamboneho nindi. ²⁶ Olw'ehyo, olwa leero hambalomere ti singa ḥaabano mu nywe omubaaye ni muñulira ebi mbuulira afira mu bibi, simusango gwange. ²⁷ Hiri

hiityo olwohuba mbaaye sinekeka hubalomera byosibyosi ebi Hatonda genda muhole. ²⁸ Enywe abatangirisi mwehuumenga ohutajwa hu hufugiirira era ni muyeeda n'abafugiirira abandi bosibosi ab'Omwoyo Omutukuvu gabañambya ohulabiriranga. Ng'olu omwayi alabirira ebyayo bibye, mwesi muutyo mulabirirenga ehibbubbu hy'abafugiirira aba Hatonda[†] gesunira omwene n'abita mu hufa hwa Yesu Kurisito hu musalabba.

²⁹ “Manyire ti ni ndiba ni tiinire abaatu ababi abali hya nalaña anjuma husasira baliija babeñimbaho badulingadulinga abafugiirira. ³⁰ Nomu nywe mwabeene muliñwamo abaatu abalisomesa eby'obudulingi bagodamya abafugiirira babatusa hu hituufu olw'ohwenda babe balobera baawe. ³¹ Olw'ehyo mwehuume ñatabaño anwa hu hufugiirira! Era muhebulire muuti mu myaha edatu ejí mbaaye ni nenywe mbaaye sindehera omuusi n'owiire ohubalabula mu hino n'amasinga nga pohu taaye.

³² “Naahani mbaseebula ni mbañambya Hatonda abahuume era abayeede mwegumye ohufugiirira obuhwenda obuloma buuti atunoñola lw'ehisasabirisi hihye. Obuhwenda obwo mbobuja hubañangasa mu hufugiirira Musengwa era bubaletere Hatonda ohubaña ebiranji ebi gasuubisa abaatu bosibosi aba gagwalaasa bafuuha abaatu babe.” ³³ Ese mbula bbeesa y'omuutu, oba ebyambalo ebi mbaaye ni nduluhanira.

[†] **20:28** 20:28 Ebyañandihwiwa ebindi biri ni aba Musengwa.

³⁴ Ohutusaho mumanyire muuti ese omwene mbaayenga nefululuhanira n'engalo jange jino n'aŋanga ohweyemeresajo era naahena nayeeda n'abahyange aba nabanga ni nabo. ³⁵ Ebyo byosibyosi nabiholanga ohubalaga ti pohuseene ohuholanga huutyo emirimo konyo hunjange ohuyeedenga abataŋanga hweyeeda. Habuhyabuhyia huli n'ohuhebuliranga ebibono bya Yesu Musengwa ebi galoma ati, "Ohugaba hulimo ekabi ohuhira ohunaanja ebi baba ni batujaaye."

³⁶ Pawulo ni gahena ohuloma ebibono ebyo, ng'ahoma ekumbo n'abatangirisi abo bosibosi nga basaba. ³⁷ Ni bahena nga hiisi mulala hu batangirisi abo aseebula Pawulo n'amugwa mu hifuba n'ohulira ni balira amasiga. ³⁸ Ehyasinga ohubalisya amangi nj'ehibono ehi gabaloma ati baali sibaja humubonaho nindi. Ng'ano bamunjereheraho bamwosa hu mwalo aniina emeeri nga ko bagamayo.

21

Pawulo atiina e Yerusaalemu

¹ Ni hwaseebula abatangirisi bala nga hubere-heresa husomoha bulunamu hwola mu hibuga ehi balanga baati Koosi. Ni wahya nga hutiina hu hizinga ehi balanga baati Roodesi eyi hwaŋwa nindi ni buhyeye nga hutiina e Patara. ² Eyo hwagaanayo emeeri eyaali ni yitiina mu twale ly'e Foyinikiya nga huyiniina husomoha. ³ Ni hwalengera ehizinga Kipuro nga huhireha hu

lubega huhibitira mu maserengeta gahyo hulunjama e Siriya. Nga hugoba hu mwalo gw'e Tiiro olwohuba eyo peyi emeeri eyo yaali ni yija hutwihula emigugu ejaaлиho. ⁴ Eyo hwagaanayo abafugiirira bahyefe era nga humenya ni nabo ohuhena endaalo musanvu. Ng'abafugiirira abo baloma Pawulo atatiina e Yerusaalemu olwohuba Omwoyo Omutukuvu gaali abahwehuliye ati Pawulo gaali aja husunirayo ebigosi. ⁵ Aye ehiseera ehi hwali n'ohuhena ni nabo ni hyaňwaho nga hubaseebula hweyongereyo n'olugendo lwefe. Ng'abafugiirira abo bosibosi n'abahasi baawe ko n'abaana batujerehera batutumyaho aja hibuga hyagama batwosa hu mwalo. Ni hwola eyo nga hwesihwesi huhubba amafuha ohusaba. ⁶ Ni hwahena ohusaba nga husebulana efe huniina emeeri nga nibo baagamayo ewaawe.

⁷ Ni hweyongera n'olugendo lwefe ohunwa e Tiiro nga hwola mu hibuga hy'e Putolemaayi. Eyo yoosi hwagaanayo abafugiirira aba hwaja hwaheesaho era nga huňenyuhayo ehiire hirala ni nabo. ⁸ Ni wahya nga nindi huňamba olugendo hutiina e Kayisaaliya eyi hwamenya ewa Filipo ow'abuuliranga Amaňuliro Amalanji. Filipo gaali mulala hu bajejeresa omusanvu aba batobola mu Yerusaalemu. ⁹ Filipo gaali n'abahaana abakabbamba bane abaali n'ehirabo hy'obunaabbi.

¹⁰ Ni hwali ni hwahahena ewuwe endaalo ejijerahо naabbi oyu balanganga baati Agabbo nga gehirira gaaja n'aňwa e Buyudaaya. ¹¹ Ni goola aja hwali ng'aboňolola hu Pawulo

omusipi agwesidiha amagulu n'emihono ahena aloma ati, "Omwovo Omutukuvu aloma ati, 'Abatangirisi b'Abayudaaya mu Yerusaalemu po banahasidihe baati omwene musipi guno era baahena bamuŋayo ng'omusibe eyiri Abatali Bayudaaya."

¹² Ehyo ni hyatugwa mu hutwi, efe ko n'abandi abaalino nga hwegalihira Pawulo atatinia yi Yerusaalemu. ¹³ Aye nga Pawulo aloma ati, "Lwahiina mukenamo amaani muutyo n'amasiga ni muli pohu mutaaye? Netegeheeye hiisi hiiut ehi banahakole. Sihumboŋa hwoŋene aye n'ohufiira mu Yerusaalemu olw'ohunjeeresu Yesu Musengwa." ¹⁴ Ni hwabona huuti sihunaŋange hu mucuusa huŋwa huhi gaaliho, nga humuleha humuloma huuti, "Leha Musengwa Omwene ahole ehi asiima."

¹⁵ Ehiseera ni hyola ebyo ni biŋooye nga hwetegeha hwehubba mu ngira hutiina e Yerusaalemu. ¹⁶ Balala hu bafugiirira Kurisito abomu Kayisaaliya nga batuŋerehera batwosa mu mago g'omusinde oyu balanganga baati Munasoni. Munasoni gaali asimuha hu hizinga Kipuro era naali mulala hu baatu abaali abadaayi ohufugiirira Yesu.

Pawulo ahyalira Yakobbo e Yerusaalemu

¹⁷ Ni hwola e Yerusaalemu abafugiirira batusangaalira bulanji. ¹⁸ Ni wahya nga hutiina ni Pawulo ewa Yakobbo. Abatangirisi abahulu ab'abafugiirira bosibosi, baaliyo. ¹⁹ Pawulo ni gahena ohubaheesa ng'abaloohesa mu wiijufu byosibyosi ebi Hatonda gaali n'amutambihiiise

mu buñeeresa wuwe ḥagati mu Batali Bayudaaya.

20 Yakobbo n'Abatangirisi abo abahulu ni banjulira ebibono ebyo nga bajumirya Hatonda. Nga baloma Pawulo baati, "Mulebe, ng'olu obona ḥalijo Abayudaaya bangi bugali abacuuhire bafugiirira Kurisito era bosibosi bahuumma butiribiri amagambi ga Hatonda.

21 Aye banjulira mbo ewe osomesa Abayudaaya bosibosi abamenyire eyo mu Batali Bayudaaya ohutañamba magambi aga Hatonda gaña Musa, era mbo obaloma oti batahomola baana baawe wayire ohuñamba esambo j'Ehiyudaaya.

22 Naahani huhole hutye ko hubatuseyo? Olwohuba añañuma hubuusabuusa banañulire baati wujire ḥano bahuujira. **23** Olw'ehyo, amagesi aga huhuña nga gano. ḅano hulinjo n'abasinde bane abali n'ehi beeyama eyiri Hatonda.*

24 Tiina ni nabo mu Yekaalu obeñimbeho hu mukolo g'ohwegwalaasa mu moni ja Hatonda era obe ndiiwe obasasulira ehi bañaayo ng'enjongo ko bababegeho efiri.* Ehyo hinaleetere abaatu bosibosi abanahubone ohufaanía baati ebi bahuñuliraho si bituufu olw'ohuhubona ewe omwene n'onjamba amagambi aga Hatonda gaña Musa. **25** Ne Abatali Bayudaaya abafugiirira Kurisito, abo hwahena ohubañandiihira ni hubaloma ebyo ebi hwasalaño huuti benjalame ohulya ebiryō ebi banjongire eyiri emisambwa, n'obuhwedi

* **21:23** 21:23 Hub 6:13-21 * **21:24** 21:24 Ohubega efiri haali habonero ahalaga haati baali boherehiise ehi beeyama.

era n'ohulya enyama ey'ehyayo ehifuuye ni batahisalireho wayire ohulya amalasire."

26 Ni wahya nga Pawulo geejimba hu basinde abo hu mukolo g'ohwegwalaasa mu moni ja Hatonda, era ng'abatiina mu Yekaalu ohulom-era abasengi ba Hatonda ehiseera n'endaalo j'ohwegwalaasa aja jirinweraho era hiisi mulala hu bo gaanjayo ejongo eyiri Hatonda.

Banjambira Pawulo mu Yekaalu

27 Endaalo musanvu ej'ohwegwalaasa ni jaali ni jiri huupi huñwaho, nga ɿabaano Abayudaaya abaali ni banjooye mu twale ly'Asiya ababona Pawulo mu Yekaalu. Abayudaaya abo nga basasamasa abaatu bosibosi abaaliŋo era nga banjamba Pawulo **28** ni bahayaanira ɿamugulu baati, "Bayisirayiri bahyefe, mutuy-eede! Ono nj'omusinde nago atiinire n'asomesa abaatu bosibosi mu hiisi hitundu omu goolire banwe hu magambi ga Musa n'ohufodogola Yekaalu. Nindi n'ehindi nj'ono ɿano aleetire n'abaatu Abatali Bayudaaya mu Yekaalu yeefe ehiit u ehy'embih mu hifo hino ehyabufo." **29** Ehyo bahiroma olwohuba ɿaliŋo olu baali ni bawenee Pawulo n'ali ni Turofimo Omwefeeso mu hibuga Yerusaalemu olw'ehyo banjeega baati gaali gengiye ni naye mu Yekaalu.

30 Ebibono ebyo byaleetera abaatu bosibosi mu hibuga ehyo ohutabuha. Era nga banjindigana ohun̄wa enjuyi n'enjuyi bayabuluhira hu Pawulo bamunjamba bamudyedyesa bamutusa ebulafo w'e Yekaalu. Ng'ano ni naano ɿabaano abegalaŋo emiryango ja Yekaalu

ehicaamu hitoolamo. ³¹ Bala ni baali ko ni bamimigania Pawulo ni benda bamwite, nga njabaanjo omuutu owanyanguha gatiina eyiri omudumisi wamaanje g'Abarooma ng'amulomera ati ehibuga Yerusaalemu hyosihyosi hyali higuuyemo ohutabuha. ³² Año ni naaño ng'omudumisi oyo anjamba engira aduluma n'abasirikale ko n'abahulu baawe beehirira baatiina eyiri ehiñindi hy'abaatu abo abaali ni batabuhire. Bala ni babona omudumisi n'eduuli ly'abasirikale ni batina eyi bali nga balehera anjo ohuhubba Pawulo.

³³ Omudumisi omuhulu ni goola ng'ajasa Pawulo ahena alagira bamusidihe n'enjegere ebiri. Nga ko abuuusa abaatu ati, "Ono nj'ani era aholire hi?" ³⁴ Nga hiisi mulala mu hiñindi hy'abaatu abo amugobolamo n'ahayaana n'aloma hihye. Olw'oluboyoboyo ohuba lubitiirifu, omudumisi sigabatusamo hituufu era ng'alañgira banjire Pawulo mu kambi y'abasirikale. ³⁵ Ni bamwosa hu madaala aganina ohwingira mu kambi, ng'abasirikale bamugegera ñamugulu mu bbanga ohumwingisa olwohuba abaatu baali batabuhire bugali ni benda bamubanyaguleho bamwite. ³⁶ Oguñindi gw'abaatu ogwali ni gulondaho gwatiinanga guhayaana guuti, "Oyo mwite hwita!"

Pawulo genosyaho

³⁷ Abasirikale ni baali ni banatere ohwingisa Pawulo mu bbarakisi, ng'aloma omudumisi oyo mu Luyonaani ati, "Fugiirire mbeho n'ehindomaho eyi oli." Ng'omudumisi amubuusa ati, "Koni weesi omanyire

Oloyonaani? ³⁸ Ewe, sindiiwe omusinde ola Omumisiri ɳanyuma anjo ow'agesyaho ohuyekera gavumeeti era owatangirira ehibubbu hy'abatemu ekumi ene baaja behuhuma mu lulafu?" ³⁹ Nga Pawulo amugobolamo ati, "Bbe, ese ndi Muyudaaya omusaale womu hibuga Taruso ehitutumufu mu twale ly'e Kilikiya. Fugiirire mbeho n'ehindoma eyiri abaatu."

⁴⁰ Omudumisi ni gamufugiirira, nga Pawulo gemeerera hu madaala, agehesya ehiŋindi hy'abaatu abo n'omuhono baŋoleere. Bosibosi ni bahena ohunjoleera ng'abaloma mu lulimi olu Aramayiki[†] ati,

22

¹ "Aboluganda n'abaatu abahulu mu gwanga, muŋjulirise ohweŋosyaho hwange hu songa eyi bafunaana."

² Ni baŋulira Pawulo n'aloma eyi bali mu lulimi olu Aramayiki nga baŋoolera baati ce. Ng'ajo Pawulo atiina mu moni aloma ati,

³ "Ese ndi Muyudaaya omusaale womu hibuga Taruso mu twale ly'e Kilikiya aye nahulira ɳano mu Yerusaalemu. Gamalyeri omusomesa haŋunye mu hwegeresa amagambi geefe nj'owasomesa nakuguHIRA erala era najumbiranga bugali ohunjeeresu Hatonda mu by'ediini lyefe ng'olu abandi hunywe muhola. ⁴ Nahiyaanianga abaatu abaali ni bagendera mu Ngira ya Musengwa ey'obunorosi noola n'ohuleetera abandi hu

[†] **21:40** 21:40 Oba Olubebbulaniya.

bo ohufa. Nabanjambanga ajabula hubihisy, abasinde n'abahasi ni mbadanya mu komera olw'ohufugiirira hwawe.

⁵ “Omuhulu w'abasengi n'Aboluhiho Olubala mu gwanga ly'efe basobola ohunjijulira mu hino. Era abahulu abo baapa n'ebbaluja ejinyanjula eyiri abahyawe mu Damasiko tiine pambe abafugiirira Yesuabeeyo mbaleete e Yerusaalemu ng'abasibe bababonere.”

*Pawulo aloma hu hucuusiwa huhwe
(Bik 9:1-19; 22:12-18)*

⁶ “Ni naali ni tiina e Damasiko, esaawa jaali oti mukaaga ejomu muusi ni natere ohwola, ng'ano ni naajo enjase ey'amaani ohunja mwigulu yikubba yineswanigirisa. ⁷ Ni yakubba nga ngwa nyaasi pulira ejanjaasi ni nyalinjo owundoma ati, ‘Sawulo, Sawulo! Lwahiina bukiyaania?’ ⁸ Nga mbuusa omwene janjaasi eryo ti, ‘Ndiiwe ani Musengwa?’

“Nga gangabolamo ati, ‘Ndiiise Yesu Omunazaleesi oyu ohiyaania. ⁹ Abahyange aba naali ni nabo boosi babona enjase eyo era banjulira n'ejanjaasi aye sibategeera ebi omuutu oyo gandoma.’ ¹⁰ Ng'ano ese mbuusa ti, ‘Musengwa, kole hi?’ Nga niye gandoma ati, ‘Yinyoha otiine mu hibuga Damasiko. Eyo peyi banahahulomere ehyohuhola.’ ¹¹ Olwohuba naali sikiibona n'ohubona olw'ehimyaso ehyo ehy'amaani, abahyange aba naali ni nabo bapamba hu muhono baapira e Damasiko.

¹² “Naahani mu hibuga Damasiko mwalimo omusinde oyu balanganga baati Ananiya.

Ananiya gaali musinde omuhenerfu owaju-miryanga Hatonda era n'agendera mu magam-bi aga bañambya Musa n'Abayudaaya bosibosi abamenyanga eyo ni bamuña ejono.
¹³ Omusinde oyo nga gaaja geemeerera aña naali gandoma ati, 'Mulebe Sawulo, yiguha emoni otagihe ohubona nindi. Hu nyanga enyene eyo emoni jange nga jirimbulu tandiha ohubona.'

¹⁴ "Ng'ajo omusinde oyo atiina mu moni gandoma ati, 'Hatonda ow'abasehulu beefe ahuto-booye obe ti omanya ehi genda ohole, obone Omwawufu wuwe, era oñulire ebibono ebinjwa mu munwa gugwe. ¹⁵ Olw'ehyo oja huba mujulizi wuwe olomere abaatu bosibosi ebi oñuliiye n'ebi oweene. ¹⁶ Era ñaahani ñwa mu by'ohugayala. Yinyoheramo wenjunderere Hatonda gahahusoniña ebibi bibyo era ohene obatiziwe bahwogeho ebibi bibyo.'

¹⁷ "Ebyo ni byanwa nga ngobola ñano mu Yerusaalemu. Lulala ni naali mu Yekaalu ni saba nga nolesebwa. ¹⁸ Mu hwolesebwa ohwo Musengwa gandoma ati, 'Yinyoheramo onwe mu Yerusaalemu, olwohuba abaatu baamo sibaja hufugiirira n'obalomera ebipambaho.' ¹⁹ Ng'ese mugobolamo ti, 'Musengwa, bamanyire baati natiiinanga mu mahumbaaniro g'Abayudaaya ni pamba abahufugiirira ni mbafaduula efaalu ni kena ni mbandanya nomu komera. ²⁰ Era ni baali ni beeta Sitefaano omuloobera wuwo, keesi naaliño nawagira ehikolwa hy'ohumwita era nahuumma n'engoye jaawe ko bala bamuhubbe bulanje amabaale.' ²¹ Ng'ajo Musengwa gandoma ati, 'Ñwa mu Yerusaalemu, olwohuba

nja huhutuma eyo ajaleenji mu baatu Abatali Bayudaaya.’ ”

²² Abaatu banjulirisa ebi Pawulo gaali n’aloma ohwola olu galoma ebibono ebyo. Ng’ajo batandiha ohuhayanira ḥamugulu ni baloma baati, “Mumwite, olwohuba omuutu hy’oyo sasaana huba hu hyalo!”

²³ Ni baali ni bahihayaana ni baholona engoye jaawe ejì bewihiriranga, ni boorja n’efuuhe mu bbanga ohulaga ehirunji ehi baali ni nahyo, ²⁴ ng’omudumisi omuhulu alagira bengisa Pawulo mu kambi. Ni bamwingisa ng’alagira bamufaduuleefaalu era amubuuse abalomere ehyali ni higema Abayudaaya ni bamu Hubbira oluboyobooyo batyo.

²⁵ Ni baali ko ni bamulambaasa, nga Pawulo abuusa omudumisi w’ehibbubbu hy’abasirikale ecikumi owaali ni gemereeye ajaapi ajo ati, “Bahifugiirira ohuhubba Omurooma efaalu ni bahiiri humusalira musango ohumuhira?”

²⁶ Omudumisi oyo ni ganjulira ati Pawulo Murooma ng’atiina eyiri omudumisi omuhulu amuloma ati, “Omusinde ono Murooma, humuhole hutye?”

²⁷ Omudumisi omuhulu ni ganjulira ebyo ng’atiina eyiri Pawulo amubuusa ati, “Hanye ndomereho. Mbo oli Murooma?” Nga Pawulo amugobolamo ati, “E-e ndi Murooma.”

²⁸ Ng’omudumisi omuhulu oyo amuloma ati, “Keesi ndi Murooma aye nasasula bbeesa enyene enyingi ohufuuha Omurooma.” Nga Pawulo niye amuloma ati, “Ese nasaaliwa ng’Omurooma.”

²⁹ Naweene ajo ehyo nga hireetera abaali ni bamwenuguna ohubuusa ebibuuso ohunyololohaño. Ng'omudumisi omuhulu omwene asigalaño n'alebera ekoba olw'ohunjamba era gadanya hu Pawulo Omurooma wahye ebijofu.

Pawulo genjosyaho mu kooti y'Abayudaaya

³⁰ Olwohuba omudumisi wamañe gendire ohumanya ehihulu ehyene ehi Abayudaaya baali ni bahaabya Pawulo, ni wahya gamulehula aye ng'alagira abatangirisi b'abasengi ba Hatonda n'Aboluhihiho lw'Abayudaaya olubbala bosibosi ohuhumbaana. Ni bahumbaana ng'añira Pawulo amwemeha mu moni jaawe.

23

¹ Ni beemeha Pawulo mu moni j'Aboluhihiho lw'Abayudaaya Olubbala, ng'abasimba emoni ahena abaloma ati, "Aboluganda, mu bulamu wange wosiwosi ohwolera erala hu ludaalo lwa ñaahani nehuumire ohubona ti kola ebi Hatonda asiima."

² Ni galoma atyo, ng'Ananiya owaali omuhulu w'abasengi alagira abaali ohuupi ni Pawulo bamulasula oluñi hu munwa. ³ Ng'año Pawulo aloma Ananiya ati, "Oli wamahiribbania! Weesi Hatonda anahahu safuule. Wihaaye mu tebe ohusalira omusango ni weema hu magambi gage, aye olagira bakubbe ate nga amagambi ameene ago gahigaana."

⁴ Abaali ni bemereeye ohuupi ni Pawulo nga bamuloma baati, "N'ohutya sootya huduha

omuhulu w'abasengi era omunjeeresa wa Hatonda?"

⁵ Nga Pawulo abaloma ati, "Aboluganda munasoninje, mbaaye simanyire ti nj'omuhulu w'abasengi, olwohuba Ebyanjandihiva biroma biiti, 'Otalomanga bubi hu mutangirisi w'abaatu babo.' **

⁶ Nga Pawulo abona balala hu baali mu luhihiho olwo baali bamu hibbubbu ehy'Abasadukaayo, n'abandi ni bali bomu hy'Abafalisaayo. Olw'ohwenda ohubatabula abeene n'abeene gaanjanihaho ejanjaasi ng'aloma ati, "Aboluganda, ese ndi Mufalisaayo era omwana w'Omufalisaayo. Ndi ɻano ohuposesya olwohuba fugiirira ti Hatonda aliramusa abafu."

⁷ Pawulo ni galoma atyo, ng'Oluhihiho lwe-salamo ɻabiri, Abafalisaayo n'Abasadukaayo batandiha ohunjahana abeene n'abene. ⁸ Hino hyaja olwohuba Abasadukaayo sibafugiirira baati abafu baliramuha ohuŋwa e magombe era sibafugiirira baati ɻalijo abamalayika wayire emiigu j'abaatu abafa. Aye ebyo byosibyosi Abafalisaayo nibo babifugiiriramo.*

⁹ Nga ɻabaanjo oluboyoboyo olw'amaani era balala hu basomesa b'amagambi ga Hatonda abomu hibbubbu hy'Abafalisaayo abeemeer-era banjahanira erala eby'amaani ebyene ni baloma baati, "Sihubona hibi mu muutu ono. Soomanya hamunga malayika oba omwigu gwaba nj'ogwalomire ni naye." ¹⁰ Ohutabuha

* **23:5** 23:5 Huŋ 22:28 * **23:8** 23:8 Mat 22:23; Mar 12:18

ohwali ɳagati waawe hwali hubitiirifu era hwaleetera omudumisi wamaŋe ohutya ati abaatu abo banjanga ohugusula Pawulo mu bugusugusu ni bamuhaabira. Ehyanwamo ng'alaŋira abasirikale baje bamubatuseho hifuba, bamwagamyeyo mu kambi.

¹¹ Owiire ni wiira nga Yesu Musengwa aloma Pawulo mu hwolesebwa ati, “Otatyā guma omwoyo! Ng’olu olomeeye abaatu bomu Yerusaalemu ebipambahō era otyo pooli n’ohulomera n’abe Rooma boosi.”

Oluhwe lw’ohwita Pawulo

¹² Ni wahya mu mugamba, ng’Abayudaaya abaali ni batenda Pawulo behumbaania bateesa basidiha ehyama beeyama baati sibaja huhomba hu hyomu tamu wayire ehy’ohunywa ohutusaho ni betire Pawulo. ¹³ Abasala oluhwe olwo baali batuumma abasinde amahumi ane. ¹⁴ Abasinde abo nga batiina eyiri abatangirisi b’abasengi ba Hatonda n’abaatu abahulu mu diini y’Abayudaaya babaloma baati, “Hweyamire ohutahomba hu hyomu tamu ohutusaho ni huhenire ohwita Pawulo. ¹⁵ Olw’ehyo hubasunga enywe n’Aboluhiho olubbala mutumise ni musunga omudumisi wamaŋe nindi abaleetera Pawulo mu mbuga yenewe ni mweromesa muuti ɳaliŋo ebi mwenda ohwetegeresa hu songa jije. N’efe hunaabé anaatu ni hweteeegire humusimye n’ahiiri hwola ɳano mu luhiiho.”

¹⁶ Aye nga ɳabaaojo omwinjwa wa Pawulo owagwa mu luhwe lwawe ng’atiina mu kambi

alabula Pawulo. ¹⁷ Pawulo ni gañulira ohulabula hw'omwinjwa wuwe, ng'alanga mulala hu baduumisi abaduumiranga ehibbubbu ehy'abasirikale ecikumi atiina eyi ali amuloma ati, "Nira omuseere ono eyiri omudumisi omuhulu olwohuba ali n'ehi genda humulomera." ¹⁸ Ng'ajo ola anjira omuseere oyo eyiri omuhulu amuloma ati, "Pawulo omusibe gasungire ndeete omuseere ono eyi oli, mbo ali n'ehi genda ohuhulomera."

¹⁹ Ng'omudumisi omuhulu anjamba omuseere oyo hu muhono amujira hu tulo amubuusa ati, "Hiina ehi wenda hundomera?"

²⁰ Ng'omuseere amugobolamo ati, "Eriyo Abayudaaya abetehiise bafugiirisania ohuhusunga baati olwejo onire Pawulo mu luhiiko oluhulu, ni beholesa baati ɳalijo ebi benda hwetegeresa hu songa jije. ²¹ Aye kulomba otafugiirira olwohuba ɳalijo abasinde ababita mu mahumi ane abatehiise ohumweteega hu ngira. Abasinde abo banjera huñera ohutahomba hu hyomu tamu wayire ehy'ohunywa ohutusaho ni bahanireño obulamu wa Pawulo. Era bahanire ohwetegeha bahumiriye hubona ehi onabagobolemo."

²² Nga wange ewe omudumisi omuhulu aseebula omuseere oyo, ahena amuhamiirisa ohutalomeraho muutu yesiyesi ati ɳalijo ehi amulomeeyeho.

Banjidiha Pawulo ew'omuñugi Filikisi

²³ Nawene ajo ng'omudumisi omuhulu alanga babiri hu bahulu b'ebibbubbu

by'abasirikale ecikumi abalagira ati, "Mutegehe abasirikale ebihumi bibiri, n'abembalaasi sanvu, ko n'abasoola n'amafumo ebihumi bibiri, betegehe batiine e Kayisaaliya hu nyanga edatu ej'owiire. ²⁴ Era mutegehe n'embalaasi ejи Pawulo n'abamunjerehera banagendereho mumunjire mumwose bulanji eyiri omuنجуги Filikisi."

²⁵ Ng'ano omudumisi oyo ajandiihira Lusyasi ebbaluňa ati, ²⁶ "Eyiri ow'ejono omuنجуги Lusyasi,

Otye eyo sebo gavana Filikisi?

²⁷ Abayudaaya banjamba omusinde ono era baali benda humwita. Aye ni nategeera ti Murooma, nga tiina n'amanje gange nja mubataasulyaho. ²⁸ Olw'ohwenda ohumanya ehi baali ni bamuhaabya namuنجира namwemeha mu Luhiiho lw'Abayudaaya Olubbala. ²⁹ Hino hyandeetera ohufaania ti baali bamuhaabya ebinjamba hu magambi gaawe ehitamwosa hu humwita wayire ohumuboňa mu komera. ³⁰ Oluvanyuma ni banjibiraho baati Abayudaaya baali basalire oluhwe ni benda bamwetegee hu ngira bamwite, ajo ni naaňo nj'ohusalajo ohumunjindiha eyi oli. Era ndagiyye ni naabo abali n'ehi bamuhaabya boosi baaje banje esonga jaawe ejи bafa ni naye mu moni jijo.

Ndiise Kulawudiyo Lukiya."

³¹ Ng'ano abasirikale bahola ehi omudumisi omuhulu gabalagira. Owiire obwo nga banjira Pawulo bamwosa mu hibuga ehi balanga baati Atipatiri.

³² Ni wahya ng'abasirikale abaali ni bagenda n'amagulu bamulehera abasirikale abohu mbalaasi ohweyongerayo ni naye, nga nibo baagamayo mu kambi. ³³ Abasirikale abohu mbalaasi ni boola e Kayisaaliya, nga barja Filikisi ebbaluŋa bahena bamunjambya ni Pawulo, nga nibo baagamayo e Yerusaalemu. ³⁴ Filikisi ni gasoma ebbaluŋa eyo, ng'abuuusa Pawulo ehitundu omu anwera. Ni gamugolobolamo ati yi Kilikiya, ³⁵ nga Filikisi amuloma ati, "Omusango gugwo ndiguŋulira abahunaŋabira ni baliŋo." Ng'ahena alagira abasirikale bahuŋire Pawulo mu lubiri olu habaha Herode gatongola.

24

Omusango ogu bahaabya Pawulo

¹ Ni ŋabitajo endaalo etaanu, ng'omuhulu w'abasengi oyu balanga baati Ananiya n'abalala hu baatu abahulu mu diini y'Abayudaaya ko ni puliida waawe oyu balanganga baati Terutuulo batiina e Kayisaaliya ohunjanjabira Pawulo mu kooti y'omuŋugi ola oyu balanga baati Filikisi. ² Filikisi ni galagira baaleeta Pawulo mu kooti nga Terutuulo ganja esonga ati,

"Oweŋono Filikisi, obutangirisi buwo n'ohulengera huhwo aŋale bituleeteeye emiyaaya n'ekulakulana mu gwanga lino.

³ "Olw'ehyo mubbala Filikisi, mu buli ngeri husiima bugali weene ebi otuholera mu hiisi hifo. ⁴ Aye ohutahudembya bugali, leha salire ni kulomba olw'ehyere hihyo wutegere ohutwi onjulirise mu buupi ehi huhaabya omusinde ono.

⁵ “Huhyageene huuti Pawulo ono musinde wa mutawaana, era ajeemesa Abayudaaya bosibosi hiisi njaatu mu hyalo. N’ehindi nj’omutangirisi w’ehibbubbu hy’abaatu abasomesa eby’obudulingi aba balanga baati, ‘Abaloobera b’Omunazaleesi.’ ⁶ Era n’ohugesya gagesyaho ohuhola ehiitu ehy’embihio mu Yekaalu, ehifo hyefe ehyawufu, nga ko humunjamba ni hwenda ohumusalira omusango. ⁷ Aye omudumisi w’abasirikale oyu balanga baati Lusiya nga gaaja amutusaño lwa mbaha, ng’alagira abamuñajanabira baaje oyi oli.* ⁸ Ewe wamwene oluvanyuma lw’ohwendulirisa hu songa jino oja hunafaania oti ebyo byosibyosi ebi humuhaabya bituufu.” ⁹ Ni gagwisa ebibono ebyo, ng’abatangirisi b’Abayudaaya bosibosi nga bamusemba ni bahahasa baati ebi pulida galoma hu Pawulo byali bituufu.

Pawulo genosyaho mu moni ja Filikisi

¹⁰ Bala ni bahena ohwanja ebyawe, nga Filikisi agesya n’omuhono ohuña Pawulo ehiyale ohwenjosyaho. Nga Pawulo aloma ati, “Mubbala, manyire ng’olu ohenire emyaha mingi n’olamula abaatu b’egwanga lino. Olw’ehyo ndi n’esangaalo ohwenjosyaho mu moni jijo.

¹¹ “Ewe omwene oñanga ohwendulirisa era wahihahasa oti endaalo ejitatumma ehumi n’ebiri egongo natiina e Yerusaalemu ohujumiryia Hatonda. ¹² Abo abapanjabira sibanjageeneho ni ñaliño oyu pahana ni naye oba ni sasamasa

* **24:7** 24:7 Ebyanjanidhiwa ebindi ebyahale bijuma bibono eby’olunyiriri luno.

abaatu mu Yekaalu oba mu humbaaniro ly'Abayudaaya oba mu hifo hyosihyosi mu hibuga ehyo. ¹³ Era sibananga hunja buhahafu eyi oli hu ebyo byosibyosi ebi bandumiirisa hu esaawa yino. ¹⁴ Ohutusaho hituufu era nihirisa ti njumirya Hatonda oyu basehulu beefe bajumiryanga, ni nonderera Engira ya Yesu eyi bo balanga mbo yabudulingi. Era fugiirira ebyo byosibyosi ebiri mu magambi aga Hatonda gaña Musa n'ebi banaabbi banjandiiha. ¹⁵ Era keesi ndi n'esuubi hya nibo ti hu ludaalo olw'ekomerero, Hatonda aliramusa abagwalaafu n'ababi. ¹⁶ Ehyo c'ehigira habuhyahuya ni fuba bugali ohugendera mu bulamu obugwalaafu mu moni ja Hatonda n'ejabaatu.

¹⁷ "Oluvanyuma Iwohuba ebulafu ohuhena emyaha ejinera, naagamayo e Yerusaalemu ohunjirira abalebe bange Abayudaaya obuyeedi obw'ohugabira abahyawe abagadi n'ohunjayo enjongo eyiri Hatonda. ¹⁸ Mu hiseera ehyo ni banjagaana mu Yekaalu, naali kenire ohuhola omukolo og'ohwegwalaasa ng'olu efugiirira mu diini yeefe yiri. Sinaali n'ehinjindi hy'abaatu era ḥaṣṣuma hutabulatabula ohu nejimbamo. ¹⁹ Aye ḥaalijo Abayudaaya abandi abanwa mu twale ly'Asiya nj'abaleetera abaatu ohutabuha. Abo hani mbabahabaaye mu moni jijo bandumirise hanye hituufu ndi n'ehibi ehi n'ahola. ²⁰ Ni hitaba hiityo, bano abali ḥano balome esobi eyi bapamba ni nayo olu nejosyaho mu Luhihi lw'Abayudaaya Oluhulu. ²¹ Hamunga baloma baati bakaabya ehi nahayaana mu moni jaawe ni ndoma ti, 'Posya mu moni jenywe olwohuba

fugiirira ti Hatonda aliramusa abafu ohuṇwa e magombe.’ ”

²² Ng’ano Filikisi gemeeresa ohuṇulirisa omusango ogwo olwohuba gaali amanyire bulanji ehi abaatu abagendera mu Ngira ya Musengwa bafugiiriramo. Ng’abaloma ati, “Kulawudiyo Lusyasi omudumisi wamaṇe n’alija nga ko sala omusango gwenywe.” ²³ Ng’alagira omudumisi w’ehibbubbu hy’abasirikale ecikumi ohuhuuma Pawulo aye n’amuleheraho edembe era afugirire abameeri babe bamuṇirirengaho obuyeedi.

²⁴ Ni ḡabitaṇo endaalo ejineraho, nga Filikisi atiina n’omuhasi wuwe Omuyudaaya oyu balanga baati Durusila. Ni goola ng’atumiisa Pawulo, ng’ajulirisa n’amulomera hu by’ohufugiirira mu Yesu Kurisito. ²⁵ Aye Pawulo ni gaali n’ahimunyonyola hubi muutu ali n’ohuhola ko asangaase Hatonda, omuutu ng’olu ali n’ohuba n’ebbulegi mu ngeri eyi gebisyamo, n’ehya Hatonda ohusalira abaatu omusango ni geema hubi hiisi muutu aholo, ng’obuti bumujamba aloma Pawulo ati, “Ebi wundomeeyeho bikena! Onjanga ohwagamayo. Ni ndisunaṇo ahamanga ahalaṇi nindi ndihulanga.” ²⁶ N’ehindi, Filikisi gamulomanga ebyo mula n’asuubira ati Pawulo aŋangā ohumuṇjaamo ahaatu amulehule. Hino hyaleetera Filikisi ohutumisanga Pawulo emigigi n’emigigi aŋayeho ni naye.

²⁷ Ni ḡabitaṇo emyaha ebiri, Porukiyo Fesito ng’asikira Filikisi mu tebe oy’obuṇugi. Cooka olw’ohwenda ohusangaasa Abayudaaya, Filikisi galeha Pawulo n’ali muboṇe mu komera.

25

Pawulo gejulira ewa Kayisaali

¹ Naahani ni ɳabitaŋo endaalo edatu, Porukiyo Fesito owaali omuŋugi omunyaaha ni gaahoola mu twale ly'e Buyudaaya gaŋamba olugendo ohunŋwa e Kayisaaliya gatiina e Yerusaalemu. ² Ni goola eyo ng'abatangirisi b'abasengi ba Hatonda ko n'abatangirisi b'Abayudaaya batiina eyi ali, baŋaŋabira Pawulo emisango eji baali ni bamuhaabya. ³ Nga basunga Fesito abayeede alagire bagobose Pawulo e Yerusaalemu amuŋohesye eyo. Cooka nibo ni bali hu luhwe lw'ohumweteega hu ngira bamwite. ⁴ Nga Fesito abagobolamo ati, "Pawulo musibe e Kayisaaliya era ese ndi hwagamayo mu biseera ebitali bya ɳale. ⁵ Olw'ehyo mweyangalemo balala hu abatangirisi benywe batiine ni nange baje bamulumiirise hanye ɳaliŋo emisango eji gasaala."

⁶ Fesito ni gahena e Yerusaalemu endaalo munaana oba ehumi, nga gehirira gaagamayo e Kayisaaliya. Ni wahya nga geehasa ekooti alagira baleete Pawulo. ⁷ Ni boosa Pawulo mu kooti ng'Abayudaaya abaŋwa e Yerusaalemu bemeer-era ohumweswanigirisa, nga ko batandiha ohu-muŋaŋabira emisango emyene emingi cooka eji baali ni baŋumaho bujulizi. ⁸ Nga Pawulo niye geŋosyaho n'aloma ati, "Ese sikolangaho hiiu ehibbwaga amagambi g'Abayudaaya oba ohufodogola Yekaalu wayire ohujeemera obuŋugi wa Kayisaali."

⁹ Olw'ohwenda ohusangaasa Abayudaaya, nga Fesito abuusa Pawulo ati, "Wahendire ohutiina e Yerusaalemu oje onjohesye eyo emisango jino ejи bahuhaabya?"

¹⁰ Nga Pawulo amugobolamo ati, "Bbe, aŋa ndi ɻano nemereeye mu kooti ya Kayisaali era paŋa ndi n'ohweŋohesyaho. Puma musango ogu nasaaye hu Bayudaaya ng'olu ewe omwene weesi ohimanyire bulanji weene. ¹¹ Ne ni mba ni nasaala omusango ogunjosa ohusalira ogw'ohufa, singaana hunjita. Aye hanye ebi Bayudaaya bano bandumiirisa bya matamatama, ɻaŋuma muutu kadi mulala ali n'obuŋangi ow'ohundyonjayo eyi bali. Era ne-julira ewa Kayisaali."

¹² Naweeene aŋo Fesito ni gahena ohwegeyamo n'abahahiiho hahe ahamunjanga amagesi ng'aloma Pawulo ati, "Wejuliiye eyiri Kayisaali, olw'ehyo keesi nganyire tiina."

Pawulo mu moni ja habaha Aguripa

¹³ Ebyo ni byanwa, nga ɻabitano endaalo ndidiri nga habaha oyu balanga baati Aguripa ko ni Bberunike omuhasi wuwe batiina e Kayisaaliya ohusangaalira Fesito mu butongole.

¹⁴ Olwohuba bahanayo endaalo ejinera, Fesito ganjayiraho habaha oyo esonga eyinjamba hu Pawulo. Gamujayira ati, "Nano ɻalinjo omusinde oyu Filikisi galeha mu komera. ¹⁵ Ni natiina e Yerusaalemu, abatangirisi b'abasengi ba Hatonda n'abaatu abahulu mu gwanga ly'Abayudaaya bamunjanjabira emisango era basunga baati mbo musalire omusango ogw'ohufa.

16 Ne ese n'abaloma ti sikola y'Abarooma ohusalira omuutu omusango n'ahiiri hujosya n'abamuñajabira. **17** Ni baaja ɳano, keesi sinalwisango songa jaawe, era ni wahya nehasa ekooti nalagira baleeta Pawulo nehala mu musango gwawe. **18** Abatangirisi b'Abayudaaya abaali ni bamuñajabira ni batandiha ohwanja esonga, sinabonamo musango ogu naali ni suubира. **19** Ohutusaho ɳaliŋo biituutu ebinjamba hu diini yaawe ebi baali ni bamuhaabya n'ehindi mbo ɳaliŋo omusinde owafa oyu balanga baati Yesu oyu Pawulo aloma ati mbo galamuha. **20** Ni hyakayisa engeri eyi n'endulirise ehituufu hu songa eyo era ni hiri higosí ohusala omusango ogwo, nga mbuusa Pawulo hanye gaali genda hutiine e Yerusaalemu aje genohesyevo eyo. **21** Aye nga niye gejulira ewa Kayisaali keesi nj'ohulagira bamuhuumire mu komera ohwola olu ndimuñindihayo.”

22 Ng'Aguripa aloma Fesito ati, “Keesi nahendire ohweŋuliriraho ebi musinde oyo geromereraho.” Nga Fesito amuloma ati, “Onahamuñulirise olwejo.”

23 Ni wahya ng'Aguripa ni Bberunike mu ɳono ery'amaani batina bengira mu gusenge omu baatu bahumbaaniranga. Abahulu bamaŋe n'abaatu abegingihiriri mu hibuga ehyo nga babanjereheraho. Ni bengira nga Fesito alagira baleeta Pawulo. **24** Ni bamwosa nga Fesito aloma ati, “Habaha Aguripa ko ni nenywe mwesimwesi abali ɳano, mubona omusinde oyo? Abayudaaya bosibosi ab'e Yerusaalemu

n'aba ηano mu Kayisaaliya baasunga ni bahayaana baati mbo musalire ogw'ohufa olwohuba sasaana huba mulamu! ²⁵ Neese nabona mu songa eji bamuhaabya ti ηabula ehi gaali n'aholire ko musalire ogw'ohufa. Aye olwohuba omwene gejulira Kayisaali, keesi nasalaŋo ohuμjindiha e Rooma. ²⁶ Cooka puma hituufu ehimuŋambaho ehi panga ohuŋandiihira ow'ejono Kayisaali. Olw'ehyo muleetire mu moni jenywe mwesimwesi, ko weyite ewe habaha Aguripa, hamunga ni nema hubi munamusunemo, naasune esonga ey'ohuŋandiihira Kayisaali. ²⁷ Olwohuba peega ti sihiranji ohuŋindihha omusibe embuga n'oŋuma songa etuufu emuŋambaho."

26

¹ Ng'ango Aguripa aloma Pawulo ati, "Ale yenosyeho." Nga Pawulo agesya n'omuhono gugwe ohulaga ati aŋa habaha ejono ng'atagiha ohweŋosyaho ati, ² "Habaha Aguripa, nesi-imire bugali ohweŋosyaho mu moni jijo olwa leero luno hu songa josijosi eji Abayudaaya bakaabya. ³ Hiri hiityo olwohuba ewe omanyire bulanji esambo j'Abayudaaya josijosi ko ni n'ebyo ebitera ohubaŋahania. Olw'ehyo kusunga wupulirise n'ohwehaliriha kuloheese ebi hufa.

⁴ "abayudaaya bahyange abahira obungi mu gwanga ly'efe, ohwemera hu hyalo ohu baasaala era nomu hibuga Yerusaalemu bamanyire engeri eyi nahulamo. ⁵ Baamanyire ohuhena ebbanga ereenji, era singa baba bendire banjanga abeene boosi ohuhulomera baati ohuŋwa obujere

wange nahuumanga butiribiri obulombolombo w'ediini lyefe ng'Omufalisaayo. ⁶ Era ɳaahani ndi ɳano ohunyosya olwohuba fugiirira ti Hatonda aja hwoseresa ehi gasuubisa abase-hulu beefe ati ɳalibaŋo ohulamuha hw'abafu. ⁷ Ehisuubiso ehyene ehyo c'ehi ebiha ehumi nabibiri ebya Yisirayiri birindiriye era ni bajumirya Hatonda omuusi n'owiire. Owejono habaha, esuubi eryo nd'erijwaho abatangirisi b'Abayudaaya ohupanjabira. ⁸ Baatu nywe, lwahiina muhibona muuti sihinjangiha Hatonda ohulamusa abafu?

⁹ “Ese keesi nanjeeganga ti ndi n'ohuhola hyosihyosi ehi sobola ohuhiyaania Yesu omusaale womu hibuga Nazaleesi. ¹⁰ Era ehyo c'ehi naholanga ni naali mu Yerusaalemu. Nasunanga olukusa ohunjwa eyiri abatangirisi b'abasengi ba Hatonda, nga pamba era ndanya abafugiirira bangi mu komera. Era abatangirisi ni bendanga baati ɳabenjo abafugiirira aba beeta keesi nahiwigiranga. ¹¹ Efunda nyingi natiinanga mu hiisi humbaaniro ly'Abayudaaya ohwendula abafugiirira mbabonerese era ni mbanjalirisa begaane Yesu. Olw'ehabyo eri naali ni nalyo hu baatu, natiinanga nomu bibuga ebyanaleenji nje mbahiyaanie.”

*Pawulo aloma hu hucuuba huhwe
(Bik 9:1-19; 22:6-16)*

¹² “Lulala naali mu lugendo hy'olwo ni tina e Damasiko, abatangirisi b'abasengi ba Hatonda ni bapaaye obunjangi era ni batumire nje pambe abafugiirira abaaliyo. ¹³ Ni naali ni

kiiri mu lugendo, owejono habaha, ng'ajo hu nyanga nga mukaaga ejomu muusi, nga mbona enjase eyaali ni yaduha n'ohuhiraho eryuba n'ejwa mwigulu. Enjase eyo nga yikubba yineswanigirisa ɣalala ni naabo aba naali ni nabo. ¹⁴ Ni yatuhubba yatweswanigirisa, nga hwesihwesi huñwera hwiropa nga pulira ejanjaasi ni ɣalijo owundoma mu lulimi olu Aramayiki* ati, 'Sawulo, Sawulo! Lwahiina bukiyaaania? Ohukiyaania oba werumya ewe omwene.' ¹⁵ Ng'ajo ese mbuusa ti, 'Ndiixe ani Musengwa?' Nga Musengwa gangobolamo ati, 'Ndiise Yesu oyu oli huhiyaania. ¹⁶ Ale ɣaahani yinyoha wemeerere. Kuboneheeye olw'ohwenda kufuule omunjerresa wange era oje olomere abaatu ebi oñwa hubona n'ebi nja huhulaga mu biseera ebyomu moni. ¹⁷ Nja huhununulanga mu bigosi ebi Abayudaaya bahyo n'Abatali Bayudaaya balihwosaho. Ndi huhutuma eyi bali, ¹⁸ obeegule emoni bafaanie ehituufu bañwe mu bikolwa eby'ehiirema bagobole mu butangaaifu, bañwe mu buñugi wa Sitaani bagobole eyiri Hatonda abasoniñe ebibi era abagwalaase olw'ohunefugiirira.' "

Pawulo aloma hu mulimo gugwe

¹⁹ "Olw'ehyo habaha Aguripa, Musengwa ni geema mwigulu galoma ni neese mu janjaasi eryo, keesi sinamutenguja. ²⁰ Natagihiyyenjo ohulomera Abayudaaya ni tagihira hu bomu hibuga Damasiko, nga ndoosaho abomu Yerusaalemu n'abomu twale ly'e Buyudaaya

* **26:14** 26:14 Oba Olubbebbulaniya.

lyosiryosi ko n'Abatali Bayudaaya boosi ni mbahubbirisa ohwebbwaga bacuuse emyoyo bagobole eyiri Hatonda. Era ni mbaloma bahole ebikolwa ebiraga biiti bebbwagire.

²¹ Ehyo nj'ehyanjwaho Abayudaaya ohupambira mu lunya lwa Yekaalu baagesyaho ohunjita.

²² Aye Hatonda gaakuumire ohwola hu ludaalo lwa ɳaahani, era olw'ehyo nemeereeye ɳano ohulomera abegingihiriri n'abanaasi ebiŋamba hu Yesu. Puma hyange ehi meedaho ohutusaho ebyene n'abyene ebi Musa n'abanaabbi baloma baati nj'ebija hu mwolaho. ²³ Olwohuba banjandiiha baati abaatu baja hugudya Kurisito oyu Hatonda gafuujaho amate ohunoŋola abaatu bahene bamwite era abe omudaayi mu hulamuha, alomere abaatu babe Abayudaaya ko n'Abatali Bayudaaya obuhwenda obuli hy'enjase bubanoŋole."*

²⁴ Ebyo ni byagwa Fesito mu hutwi, ng'amuhabuhira n'amuloma ati, "Ewe Pawulo oguuye eralu! Owegerese obungi obu oli ni nawo buhulaluhiise."

²⁵ Nga Pawulo amugobolamo ati, "Bbe! Oweŋono Fesito, sindi mulalu. Ebibono ebindoma bya mazima era by'amagesi. ²⁶ Bino ebindoma ni habaha Aguripa abimanyire era puma ehi pang'a ohwehweherera ni ndoma ni naye hu ebyo. Era nehahaha ti ebula ehi atamanyire olwohuba sibyali mu ngiso era abaatu bosibosi babinjulira." ²⁷ Nga Pawulo abuusa ati, "Habaha Aguripa, ofugiirira ebi

* ^{26:23} 26:23 Yis 42:6; 49:6; 1 Kor 15:20

banaabbi bañandiiha? N'olu otagobolemo manyire ti obifugiirira.”

²⁸ Ng'Aguripa aloma Pawulo ati, “Olwo mu hiseera ehidiidiri hino ko oñeega oti oñanga ohusendasenda keesi nafuuha Omukurisitaayo?” ²⁹ Nga Pawulo amugobolamo ati, “Mbo hipirira ehiseera hireenji oba hiipi sifayo. Ehihulu hiri hiiti saba otaba ndiiwe wenjene afugiirira ohufuuha omuloobera wa Kurisito aye ni n'abo bosibosi abali hupulirisa bahole c'ehyene ohutusaho ni batali basibe ng'olu ese ndi.”

³⁰ Ng'ano habaha Aguripa ni Fesito omutan-girisi w'etwale eryo, ni Bberunike ko n'abandi aba baali ni nabo mu luhiho benyoha. ³¹ Ni benyoha nga batula. Batiinanga hiisi muutu n'aloma owahye ati, “Njano ñajuma musango ogwitisa omusinde ono wayire ogumusidihisa.”

³² Ng'Aguripa niye aloma Fesito ati, “Taleha omusinde ono ni gejuliye ewa Kayisaali, hwa-hamulehuuye.”

27

Bajira Pawulo e Rooma

¹ Fesito n'abaatu babe ni basalaño baati ehiseera hyali hyolire ehy'ohuniina emeeri ohusomoha ohutiina e Rooma mu Yitale, ganjambya Yuliyo omuhulu w'ehibbubbu hy'abasirikale cikumi Pawulo n'abasibe bahye abandi abahu-ume mu lugendo olwo. Yuliyo gaali womu gubbubbu gw'abasirikale ba Kayisaali abenjawulo.

² Ohuṇwa e Kayisaaliya hwaniina emeeri eyaali ni yagama hu mwalo gw'Aduramitiyo, yitiine n'egoba hu hiisi mwalo mu twale ly'Asiya. Mu lugendo luno hwali n'Arisitaluuko ohuṇwa mu hibuga Sesalonika mu twale ly'e Makedoniya.

³ Nga husimbuha husabaala. Ni wahya nga hwola hu mwalo gw'e Sidoni. Ni hwola, Yuliyo gaali mulanji eyiri Pawulo gamufugirira ohutiina eyiri abameeri babe mu hibuga ehyo bamunjeho obuyeedi. ⁴ Ni hwanja wa eyo nga nindi husabaala aye enyanja n'etali ndani olw'ogupunga ogwali ni gutuṇwa emutwe. Ehyo hyatuleetera ohufuga luhiriji ni hulonderera ehizinga Kipuro hituhingirire epunga eyo eyaali ni tuṇwa emutwe. ⁵ Ni hwola ajaduleere nga husomoha ni hulonderera olubalama olw'e twale ery'e Kilikiya n'erye Pafiliya, nga hwola hu mwalo ogw'e hibuga Miira mu twale ly'e Lusiya. ⁶ Ni hwola eyo, nga hwagaanayo emeeri eyaali n'enwa Alekizandiriya ni yitiina e Yitale, nga Yuliyo atwingisa omwo husomoha hutiina. ⁷ Ni hwengira omwo, nga husabaala era hwanjesa endaalo ni hutiina pola era hwabita mu bugosi ohwola ohuupi n'olubalama olw'omwalo gw'e Kuniido. Epunga ni yatuloberesa ohuluṇama eyi hwendire nga huyisala hubita luhiriji huluṇama ni hwihirira, nga hunjamba hu muhono omugooda hulonderera ehizinga Kureete ohulengera e Salumooni. ⁸ Nga hunjirijana n'epunga husabaala ni hulonderera olubalama lw'ehizinga Kureete ohwola olu hwola mu hifo ehi balanga baati Omwalo

Omulaŋi ohuupi n'ehibuga Laseya.

⁹ Endaalo nyangi jaali jihenire ohubitanjo era ohweyongera ohusomoha ni hiŋanga ohutuŋweramo endibo olwohuba epunga n'obuŋololohi byali bibitiirifu mu hiseera ehyo.* Ehyo hyaleetera Pawulo ohulabula abaali mu meeri ati, ¹⁰ “Bahyange, mbona ti singa hwegumya n'olugendo luno, luja hutubera lugosi luhene lutuŋweremo ohufirwa, sibiit u n'emeeri byoŋene aye n'obulamu weefe abeene.”

¹¹ Aye Omudumisi w'ehibbubbu hy'abasirikale ecikumi owaali n'abahuumma sigaŋulirisa bya Pawulo, wabula gatiinira hu magesi g'omufugi w'emeeri ko n'omweneyo abendire hweyongere n'olugendo. ¹² Engeri eyi omwalo ogwo aŋa hwali ni hweŋogomire si ŋaali ŋalanji ŋohuba mu biseera eby'obuŋololohi n'epunga enyingi, abaatu abahira obungi mu meeri batteesa baati husimbuhe husabaale hwahoola hu mwalo gw'e Foyiniiki, hube peyi huba mu biseera eby'obuŋololohi obungi. Omwalo guno gwali hu hizinga Kureete ni gulengereeye ŋagati w'amaserengeta ag'ebugwalyuba n'amambuha ag'ebugwalyuba w'enyanja era ni ŋali ŋalanji epunga ni yitahubba hwolaŋo.

Epunga ey'amaani ehubba hu nyanja

¹³ Epunga eyiŋwa mu maserengeta ni yatandiha ohufuunja polapola, nga banjeega baati ehi baali ni bendulira embasa, epunga yaali ehubbiyeenjo. Ng'aŋo basimbula emeeri

* **27:9** 27:9 Ebbayibbuli ejindi jiroma jiiti Oludaalo olw'ohusiiba lwal lubitire.

basabaala ni balonderera egobo ly'ehizinga Kureete. ¹⁴ Cooka ɳali ɳatabitaŋo hamanga ahajera, nga epunga ey'amaani era ey'obulabe ehubba n'enjwera hu hizinga hu luuyi olw'obuhiiha w'ebunjwalyuba. ¹⁵ Epunga eyo ng'ehubba emeeri eyigaaniha ndetuganya huluŋama eyi hwali ni huja. Ehyanjwamo nga hubinjwaho enyene atunjira eyi yendire.

¹⁶ Ng'ano epunga etunjira etubisya huupi n'egenya ly'ehizinga ehi balanga baati Kawuda hu lubega olu hyali ni hituhingiriraho epunga eyo. Ni hwali ni husomoha ng'abagimbi b'emeeri bafuba ohuŋalula ahaato aha beyeedesanga ni ɳaliŋo ehigosi hu nyanja[†] bahengise mu meeri aye sihyali hyang. ¹⁷ Ni banjangula bahengisa mu meeri, nga babisyva emiyundwe ɳaasi w'emeeri bayihaada bayeswanigirisa etagabuhanamo. Epunga eyo ey'amaani eyaali n'ehubba emeeri yaleetera abagimbi obuti nga beesa mu nyanja oguutu gwawe ogusito oguyeeda emeeri ohuba mu hifo hirala nga baleha emeeri enyene ohwetaaya. Hino bahihola olw'ohwenda ohuŋonia emeeri etaja hwesiha mu gujehe ogungi ko boole hwigobo ly'encyanja e Rusiti n'ohiiri hwola e Libbiya. ¹⁸ Omuusi n'owiire waali ohwo nga hutegana n'epunga huutyo n'ehubba emeeri n'eyigaaniha. Ni wahya ng'abagimbi b'emeeri batandiha ohudanya emigugu ejaaliho mu nyanja. ¹⁹ Hu ludaalo olwalondaho nga

[†] **27:16** 27:16 Ahaato aho bahasidihanga mu mbafu w'emeeri halelejera ebulaſu ōba bahatangamo omugoye emeeri yatiina n'ehahwehwesa.

abeene hu waawe badanyadanya n'ebiit ebi beyeedesanga mu hugimba emeeri, omwali emigoye n'emisaala ohu basidiha amatanga ko n'ebindi hamunga emeeri yahangunja bahendeeseho ebigosi. ²⁰ Ni ɳabitaŋo endaalo ejinera ni hutabona hu lyuba wayire emunyeenye olw'epunga ohweyongera ohuba embitiirifu nga hunjwamo amaani ni hunjeega huuti sihuli ba hunjona.

²¹ Ni ɳabita endaalo ejinera ni hutahombire hu haatu hosihosi olwohuba ti ɳaŋuma oyu omwoyo gwali hu biryo, Pawulo gemeerera ng'atuloma ati, "Bahyange, mubanga ni mwaŋuliirisa ebyange hani sihwajwa yi Kureete era n'ohufiirwa huno ohw'ebiit sihwahabayenɔ. ²² Aye ɳaahani mbasunga emyoyo jitabenjaniha, olwohuba ɳaŋuma kadi mulala hunywe oyu enyanja enahalye ohutusaho emeeri nj'enahabbwagijihe. ²³ Hiri hiityo olwohuba mu wiire obuhyehiise olwa leero Hatonda wange oyu peeresa atumire malayika wuwe gaaja gemeerera anja naali, ²⁴ nga gandoma ati, 'Pawulo otatya, onahoole eyi oja wemeerere mu moni ja Kayisaali ohujosya. Era olw'ehyere hihye eyi oli, Hatonda anahahuume bosibosi abali ni neewe mu meeri muno.' ²⁵ Olw'ehyo mugume emyoyo olwohuba ese nesiga ti Hatonda anahohere ehi gandomire. ²⁶ Aye emeeri niyo enatuhulubbye ɳabaanjo ehizinga ohu yinatujuhe."

²⁷ Mu hiire ehy'oludaalo olw'ehumi n'ene ohunjwa olu bigosi bino byali ni bitugwiriye, epunga yaali ehituŋabya hu nyanja Adiriya.

Mu hiire ḥagati abagimbi b'emeeri bafaania baati hwali huli huupi hwola hu woomu. ²⁸ Ni badanya ehipima, nga babona obuleenji w'amaaji ni hiisi efuuti cikumi mu abiri. Nindi ni hweyongerayo mu moni hatono, ni bapima jaali efuuti cenda. ²⁹ Olw'ohutya baati hunjanga ohutomera amabaale, beesa ebiitu ebisito bine ebi beyeedesa ohulobera emeeri ohugenda mula ni bafunjeeres ahadete owiire buhye bahabona engira eyi emeeri ejambire.

³⁰ Balala hu bagimbi b'emeeri nga beesa ahaato aha beyeedesanga ni ḥaliṇo ehigosi hu nyanja ni beholesa baati baali baja hwisa biitu bira ebisito ebirobera emeeri ohugenda, kahowe ni bagesyaho ohwenyulula baṇwe mu meeri. ³¹ Aye Pawulo ng'aloma abasirikale n'omuhulu waawe ati, "Abaatu abo ni banatuṇweho batuleha mu meeri simunaabe n'esiubi ly'ohunjona." ³² Hino nga hireetera abasirikale ohusala emigoye ejaali ni jisidihire ahaato nga hagwa mu maaji.

³³ Owiire ni waali ni bunatere ohwanuha nga Pawulo gegayirira abaatu abo aba gaali ni nabo mu meeri ohulyaho ahaatu. Gabegayiirira n'abaloma ati, "Bahyange, endaalo jahabitano ehumi n'ene ni muli mu hweṇendeherera ni ḥajuma ehi muhombaho. ³⁴ Olw'ehyo, mbegayiriye mulyeho ahamere, mutafa njala. ḥajuma kadi mulala hunywe oyu enyanja enalye." ³⁵ Ni gahena ohubaloma atyo, ng'anjamba omugaati geyaasa Hatonda bosibosi ni bamulen-greeeye. Ng'ajo agubbwagamo atandiha ohulya. ³⁶ Hino hyabanja amaani nga boosi balyaho

ebiryo. ³⁷ Hwesihwesi abaali mu meeri hwali abaatu ebihumi bibiri na sanvu na mukaaga. ³⁸ Abaatu bosibosi abaali mu meeri ni beguta, nga badanya engaano eyi meeri yaali n'egegire mu nyanja bayihendeseeho obusito.

*Amayengo ag'amaani gabbwagabbwaga
Emeeri*

³⁹ Ni wanuuha, nga hubona hu woomu aye abagimbi ni batafaania aña hwali cooka nga babona ahasokolo h'enyanja ahaali ni haaliyi ni hengiiye hu woomu n'egobo ery'omujehe omwene omungi, era nga basalaño ni hiba ni hinjangiha emeeri egobe ohwo. ⁴⁰ Olw'ehyo balala hu bo nga basala emigoye ejiali ni jinjambiriye obusito obulobera emeeri ohugenda. Era ehiseera nj'ehyene ehyo abandi nga babonolola emigoye eji baali ni basidihiyi amatanga aga baali ni beyeedese ohugimba emeeri, bagalehula epunga ebe nj'egesy emeeri ng'olwo bolehera hwigobo. ⁴¹ Aye nga ḥaabano etuumo y'omujehe eyi batomera ng'emeeri yitubira esuulu yaayo yejooma mu mujehe ogwo, emeeri yiraliramo n'etatenga n'ohutenga. Amayengo ag'amaani nga gahubba ehitundu hy'emeeri ehy'egongo hitandiha ohubbwagijiha.

⁴² Ng'ango abasirikale bateesa beete abasibe ḥatabaño kadi mulala asaanya gaajunuha. ⁴³ Aye Yuliyo omuhulu waawe ng'abagaana olwohuba gendire aŋonie obulamu wa Pawulo atafa. Ng'alagira abasobola ohusanya beherere basanye batiiine hu woomu.

44 Oluvanyuma ng'ala gira abatasobola hussanya benjambe hu mbaawo oba hu bitundutundu by'embawo ejabbwagiha hu meeri bereere batiine hu woomu. Mu ngeri eyo nga hwesihwesi hwola hu woomu ni hutolireho higosi.

28

Ebyaliyo hu hizinga Malita

1 Ni hwola hu woomu nga hufaania huuti ehizinga aja hwali baali bahiranga baati Malita. **2** Abeehasi bohu hizinga ehyo batulaga ehyere ehitaboneha aja ni naanja. Olwohuba efula yaali yitonya era n'obunyololohi ni buli bubitirifu, banjwana ehihoso nga batuloma hwesihwesi hutiine hwote. **3** Nga Pawulo ahumbaania omunywa gw'obududumusi gongesa hu muliro. Gabuhumbanianga atyo kaho we adundiramo n'efulugundu era obubalire ni bwayoolaho nga yenyulula yinwamo yija emubooja omuhono. **4** Abeehasi bohu hizinga ni babona efulugundu eyo n'ererejera hu muhono gwa Pawulo, nga hisi muutu aloma owahye ati, "Omuutu ono ateehwa ohuba mwiti. Olwohuba wayire anjonire enyanja ohumulya, ehiitu hiri humulondoola era siwahuñona." **5** Aye Pawulo gakukumula hukumula omuhono ng'etemu egwa mu muliro, ye omwene ndaabaho hiitu hyosihyosi ehimwolireho. **6** Nga bala basuubira baati Pawulo anasimbasiomubiri oba ti anafunguhe ehigo gafiraño. Aye ni bahuumaho ñaabita ehiseera ehyene ehireenji ndibabona ehi baali

ni basuubira, nga bacuusa ebiyeego batandiha ohumulanga gasani.

⁷ Ohuupi n'anya hwali pa ɳaali amago ga Pubbuliyo owaali omutangirisi w'ehizinga ehyo. Nga Pubbuliyo atuloma hutiine ewuwe era ng'atuhyasa bulanji ohuhena endaalo edatu. ⁸ Mu hiseera nj'ehyene ehyo, semwana ya Pubbuliyo gaali mulwaye w'omusuuya n'ehidukano ehy'amafugi. Nga Pawulo gengira eyi gaali ohumubonaho n'ohumusabira. Ni gamusabira, ng'amuŋambaho amunjonia. ⁹ Ehyo ni hyalijo, ng'abalwaye abandi bosibosi abaali hu hizinga ehyo boosi baaja Pawulo abasabira nga bajona. ¹⁰ Abaatu bohu hizinga ehyo nga batuholera ebiitu bingi ohulaga ng'olu batuŋa ejono era ehiseera ehy'ohweyongera n'olugendo lwefe ni hyola nga batugangisa ebi hwali ni hwetaaga mu lugendo.

Olugendo ohuŋwa hu hizinga Malita ohwola e Rooma

¹¹ Ni ɳabitajo emyesi edatu, nga husomohera mu meeri eyaali n'egobire ohwo ohuhena emyesi ejo eji enyanja yefuhuliramo. Emeeri eyo yaali yinjooye hu mwalo gw'Alekizandiriya. Mu moni waayo baali bataayemo ebifaananyi bya bagasani abalongo, ni babalanga baati Kasiteri ni Pulikisi. ¹² Ni hwasomoha nga hwola hu mwalo gw'e Sirakuusa eyi hwahena endaalo edatu. ¹³ Ni hwanjwa eyo nga husomoha hwola hu mwalo gw'e Regiyo mu Yitale. Ni wahya, epunga yaaja ng'ehubba n'etuŋwaho egongo era

ng'etwangujiaho. Oludaalo olwalondaho nga hwola hu mwalo gw'e Putewooli.

¹⁴ Eyo hwagaanayo abafugiirira Kurisito abatusunga hutiine ewaawe era nga huhena ni nabo endaalo musanvu. Oluvanyuma nga hutiina e Rooma. ¹⁵ Abafugiirira Kurisito ab'e Rooma baali bañuliye baati huli mu ngira hutiinayo. Olw'ehyo abandi banwa e Rooma batiina batuhuumira mu hibuga ehi balanga baati "Ekatale y'Apiyo," n'abandi nga batuhuumira mu hibuga ehi balanga baati "Ebisulo Ebidatu." Pawulo ni gahubba emoni hu bafugiirira abo nga geyaasa Hatonda era nga agobolamo amaani. ¹⁶ Ni hwola e Rooma, sibata Pawulo mu komera aye bamufugiirira ohuba mu nyumba n'apangisa, ni ɣaliŋo omusirikale amuhuuma.

Pawulo abuulira Amanjuliro Amalaji e Rooma

¹⁷ Ni ɣabitano endaalo edatu nga Pawulo alanga abatangirisi b'Abayudaaya abaali mu Rooma arjayehomo ni nabo. Ni bahumbaana, ng'abaloma ati, "Aboluganda, wayire nga puma hibi ehi nahola abaatu beefe oba ohubbwaga esambo jeefe ej'Ehiyudaaya eji basehulu beefe batunjambya, abatangirisi beefe bapambira mu Yerusaalemu nga bapayo eyiri Abarooma bandanya mu komera. ¹⁸ Ni baposesya babona baati naali puma musango gwoSIGwosi ogwali ni gunjosa ohunjita era olw'ehyo bendire ohundehula. ¹⁹ Aye Abayudaaya ni bañahania ehyohundehula, hyapalirisa ohwijulira ewa Kayisaali wayire nga puma ehi kaabya abatangirisi

abo. ²⁰ Olw'esonga eyo, nendire ohubabona era ndomemo ni nenywe, olwohuba ndi huhola obusibe olw'esuubi ery'Obunorjosi eri Bayisirayiri baali ni nalyo."

²¹ Nibo nga bamuloma baati, "Sihufunangaho bbaluŋa yosiyosi ohuŋwa e Buyudaaya ehulomaho. N'abalebe abanjwayo baaja eno boosi sibatulomerangaho ehibono ehibi hu ewe. ²² Aye hwahendire ohumanya ewe omwene ehi oloma, olwohuba humanyire huuti hiisi ŋaatu ehibubbu ehyo ehy'abafugiirira Yesu bahiromaho bibi byereere."

²³ Nga balagaana oludaalo olundi olw'ohuja ohubonana ni Pawulo era ni lwola nga batiina abeene abangi eyi Pawulo gamenyaŋga. Ni boola nga Pawulo abanyonyola ohuŋwa omugamba ohwola egulo ehibono ohuŋwa mu magambi ga Musa hu engeri eyi Hatonda genda ohunjugamo obulamu w'abaatu ng'agesyaho n'ohubamatiza ni gesigama hu bi Musa n'abanaabbi baŋandiiha ati Yesu nj'oyu Hatonda gafuujaho amate ohunoŋola abaatu. ²⁴ Nga ŋabaanjo abaafugiirira ebi gabaloma aye abandi ndibabifugiirira. ²⁵ Hino hyabaleetera ohuŋahana abeene n'abeene. Pawulo ni gabona atyo ng'abaloma ati, "Omwoyo Omukutuvu gaali mutuufu ni galoma abasehulu benywe n'abita mu naabbi Yisaaya ati,

²⁶ "Tiina eyiri abaatu abo obalome oti;
Ohunjulira muja huŋuliranga aye ni mutategeera.

Muja hubonanga aye ni mutetegeeresa,

27 olwohuba abaatu bano bali n'emyoyo
migumu,
bamasiipe abali n'amatwi aye sibaŋulira.
Bali n'emoni aye sibabona,
ate nga bahawenee n'emoni jaawe,
banjulira n'amatwi gaawe,
bategeera n'emyoyo jaawe,
bacuuha nga mbaŋonia.' ”*

28 Nga Pawulo atiina mu moni abaloma ati,
"Naahani mutegeere muuti Hatonda ajerehiise
obuhwenda bw'obunoŋosi eyiri Abatali Bayu-
daaya, era nibo baja hufugirira." **29** Pawulo
ni gagwisa ati ohuloma ebyo, ng'Abayudaaya
baŋwaŋo batiina ni baŋahana eby'amaani
ameene boŋene nabojene.*

30 Nga Pawulo ahena emyaha ebiri mihi-
wiye n'ali mu nyumba eyi gepangihisanga,
ng'asangaaliranga bosibosi abatiinanga eyi gaali.

31 Ng'alomeranga abatiinangayo engeri eyi
Hatonda ajanga ohunjuga obulamu waawe,
era n'obugumu ng'asomesanga ebiŋamba hu
Musengwa Yesu Kurisito, n'eŋuma amuhubba
hu muhono.

* **28:27** 28:27 Yis 6:9-10 * **28:29** 28:29 Ebyaŋandihowi ebindi
ebyahale biŋuma lunyiriri luno.

Endagaano Epyaha mu Lunyole

Nyole: Endagaano Epyaha mu Lunyole (Bible)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Nyole)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

e00787cd-838f-597a-9477-00b97e4e2cff